

- ◆ OPTIMISTIČNA EKONOMSKA PLATFORMA ZA NOVO VLADO
Franjo Štiblar
- ◆ IZREDNO DOBER VSTOP V POLETJE
Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak
- ◆ JE VEČINA GOSPODARSTVA RES PREZADOLŽENA?
Bine Kordež
- ◆ STATISTIČNA PRILOGA

EIPF

GOSPODARSKA GIBANJA

468

Ljubljana, maj 2014

UREDNIŠKI ODBOR:

Meta Ahtik, Pravna fakulteta UL, Ljubljana;
Wilfried Altzinger, Wirtschaftsuniversität, Wien, Avstrija;
Jani Bekó, Univerza v Mariboru, Maribor;
Velimir Bole, EIPF, Ljubljana;
Enrico Colombatto, Università di Torino, Italija;
France Križanič, EIPF, Ljubljana;
Jože Mencinger, EIPF, Ljubljana – urednik;
Žan Oplotnik, Univerza v Mariboru, Maribor;
Steve Pejovich, University of Texas, ZDA;
Franjo Štiblar, EIPF, Ljubljana;

GOSPODARSKA GIBANJA objavljajo rezultate raziskovanj EIPF o tekočih gospodarskih dogajanjih. Prva številka je izšla junija 1971, od novembra istega leta pa izhajajo redno vsak mesec (z eno dvojno številko v letu). Do novembra 1974 so objavljala rezultate raziskovanj EIPF za Jugoslavijo in so bila pisana v srbohrvaščini. Od novembra 1974 do oktobra 1991, ko so prenehala izhajati, so rezultate raziskovanj za Jugoslavijo objavljala PRIVREDNA KRETANJA JUGOSLAVIJE, GOSPODARSKA GIBANJA pa so se omejevala na Slovenijo. Publikacijo od 2009 sofinancira Javna agencija za knjigo RS.

Pogoji naročila: Naročilo začenja z dogovorno določenim mesecem, naslednja leta se samodejno podaljšuje, konča pa z decembrom tistega leta, v katerem je bilo pisno odpovedano.

© 2014 EIPF, Ekonomski institut d.o.o., Ljubljana, p.p.1722, Prešernova 21,
Tel: (01) 2521688, 2518776, 2518704; Fax: (01) 4256870;
Elektronska pošta: INFO@EIPF.SI,

Domača stran: WWW.EIPF.SI

ISSN številka: 0351-0360

Zaščita vključuje vsako reproduciranje, kopiranje, mikrofilmanje, ne glede na tehniko, celote in posameznih delov.

Tiskala tiskarna CICERO v 400 izvodih.
Oblikovanje in priprava za tisk: Rogač RMV, d.o.o.

KAZALO

5

OPTIMISTIČNA EKONOMSKA PLATFORMA ZA NOVO VLADO	6
<i>Franjo Štiblar</i>	

IZREDNO DOBER VSTOP V POLETJE	26
<i>Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak</i>	

1. Pričakovano trošenje se še naprej krepi	30
2. Pozitivna blagovna bilanca v aprilu in v štirih mesecih	32
3. Gospodarska klima v maju višja v vseh sektorjih	33
4. Industrijska produkcija večja	35
5. Tuje turistično povpraševanje navzdol, gradbeništvo precej navzgor	36
6. Zmanjševanje brezposelnosti se nadaljuje	36
7. Rast cen je še naprej tik nad ničlo, vendar se pričakovanja rahlo krepijo	37
8. Zaustavljanje plač se nadaljuje	39
9. Javnofinančni prihodki še naprej navzgor	41
10. Depozitne obresti in krediti še naprej navzdol	42
11. Plačilno-bilančni presežek blizu lanskega rekorda	43

JE VEČINA GOSPODARSTVA RES PREZADOLŽENA?	46
<i>Bine Kordež</i>	

STATISTIČNA PRILOGA	55
----------------------------	----

OPTIMISTIČNA EKONOMSKA PLATFORMA ZA NOVO VLADO

Franjo Štiblar

6

Dobre osnove in pozitivne napovedi so temelj optimistični platformi za novo vlado, če bo tudi nova Ekonomska Komisija (EK) EU odpravila zategovanje pasu. Napovedani cilji ekonomske politike so pozitivna rast, brez inflacije, novo zaposlovanje, zmanjšanje zunanjega in notranjega neravnotežja in ustavitev razslojevanja. Za njihovo dosegbo morala nova slovenska vlada zanemariti konsolidacijske zahteve stare EK EU, nova EK EU in slovenska vlada pa voditi prožnejšo politiko z rastjo BDP in zaposlovanja kot prednostnima ciljema. Med politikami bo monetarna končno morala odpraviti kreditni krč, fiskalna zmanjševati primanjkljaj z rastjo prihodkov proračuna iz rasti BDP, ki bo spodbujena tudi z reindustrializacijo, kar pa bo tudi osnova za postopno razdolževanje.

Uvod

Obdobje političnih dogajanj pred in po volitvah je primerno za ponovni razmislek o vodenju slovenskega gospodarstva, ki je bilo v zadnjem desetletju napačno. Življenje v praksi kot edini končni razsodnik to potrjuje s kriznimi razmerami, v katerih živimo zadnja leta. V prispevku gre tako za predloge sprememb v vodenju ekonomske politike nove vlade. Za dokončno gospodarsko okrevanje bo morala nova vlada radikalno spremeniti politike zadnjih vlad, Banka Slovenije kot drugi pomemben makro odločevalec pa tudi. Morda pa bi enkrat vendar prisluhnilo tudi drugačnemu, **alternativnemu pogledu** na ekonomsko politiko, ki sloni na poznavanju makroekonomije v svetu, zaporedju ukrepov in vedenjski ekonomiji. Gre namreč za ključni trenutek za obrat slovenske gospodarske aktivnosti po petih letih padanja BDP in rasti neenakosti zaradi uveljavljanja napačne ekonomske doktrine. Gre za neznanje, napačno razumevanje, ki se vleče že ves čas krize! Tega naši nosilci ekonomskih odločitev ne vedo, ampak brezglavo sledijo napačnim navodilom iz Bruslja in Frankfurta. Pri tem pa imajo nekateri verjetno tudi lastne interese. Zdaj se je potrebno upreti s spodaj navedenimi argumenti, kar bo pomenilo drugo ekonomsko osamosvojitve Slovenije. Če bo rast, bo pobranih več davkov, manjši bo primanjkljaj in potem bodo morali tudi v Bruslju sprejeti našo usmeritev.

1. Trenutno stanje: dobre osnove in optimistična kratkoročna napoved

1.1. Dobre osnove

Kljub črnim slikanjem naših katastrofičarjev in ob usihanju zadnjih pet let ostajajo gospodarski temelji Slovenije relativno dobri. Empirični podatki ne lažejo: slovensko gospodarstvo raste zadnje pol leta, po stopnji razvitosti (BDP na prebivalca po standardih kupne moči smo s 84% povprečja EU28 po rangi še vedno v sredini, kjer smo bili tudi v 2008, sicer z 91% povprečja. Inflacija ni omembe vredna, po stopnji brezposelnosti smo s 10.4% pod povprečjem EU, po zunanjem presežku s 6.3% BDP smo tretji v EU28, po notranjem primanjkljaju 14.1% smo res na začetju (a je povzročeno z 10.1% BDP enkratnega prenosa slabih terjatev na slabo banko), po zadnjih razpoložljivih podatkih (res da iz 2012) smo med najmanj razslojenimi državami EU s skandinavsko stopnjo enakosti; naš skupni zunanji dolg je s 150% BDP nižji od velike večine razvitih držav, javni dolg je s 71.7% konec 2013 daleč pod povprečjem EU in bo šele do konca leta morda dosegel 80% BDP, kar bo še vedno pod povprečjem EU.

7

Podatki za prvo četrtletje 2014 potrjujejo dobre temelje, saj aktivnost raste.

- Na strani **povpraševanja je izvoz** porasel 4.7% (v prvih štirih mesecih je medletna rast 5.4%), **investicije** v osnovna sredstva 2.4%, **potrošnja prebivalstva** 0.6% (prvič po dolgem času pozitivna). Zmanjšale so se le **zaloge** (padajo tudi v drugem četrtletju, kar je lahko rezultat dobre prodaje, ki prazni skladišča). **Tekoča plačilna bilanca** ima v štirih mesecih presežek 710 milijonov € (lani 769 milijonov €), kar pomeni več kot 6% BDP – za odplačevanje dolgov.
- Na strani **proizvodnje in ponudbe** so v prvem četrtletju najbolj poskočili gradbeništvo (preko 15%), kmetijstvo ! (9%) in promet 4.7%, industrija skoraj 3%, z upanjem na izboljšanje.

Zaposlovanje je zaostajajoči indikator, a se tudi vsaj sezonsko izboljšuje, v juniju je brezposelnih manj kot 118.000 ljudi. Za rast zaposlenosti prav pride reindustrializacija, torej oživitvev tudi velikih podjetij – zaposlovalcev in ne njihov propad (CIMOS, MURA...) ali nujna prodaja tujcem, ki bodo odpuščali (HELIOS, Mercator)¹.

Od kod potem tako pesimistična, negativna slika o situaciji doma? Dva razloga sta. Prvi je cilj domačih katastrofičarjev slikati situacijo čim bolj črno, kar žele izkoristiti za izvedbo svojih interesov (v šoku prodajati tujcem, zaslužiti, politično diskvalificirati nasprotno opcijo). Drugi je dejansko poslabšanje gospodarske in s tem socialne situacije, ki je globlje in daljše kot v primerljivih državah EU zaradi napak domače politike, pri ljudeh pa vzbuja zaradi neizpolnitve prej porojenih visokih aspiracij negativne občutke nesreče

¹ Odpuščajo v resnici naši menedžerji, a po nalogu novih tujih lastnikov, kar je še bolj tragično, saj sedaj imajo izgovor.

in pesimizma. Ne le geografsko zelo privlačna Slovenija je (bila) nadpovprečno socialna, ekološko zavedna suverena država, zato socialne pretrese krize ljudje še bolj občutijo kot negativni tujek, čeprav v povprečju živijo bolje kot mnogo drugih. Vendar, revežev je vedno več in njihova stiska pri nas pretrese 99% večino neelitnikov.

1.2. Optimistične ekonomske kratkoročne napovedi: 2% rast BDP v 2014

8

Slovenski BDP je zadnje pol leta medletno rasel po 2% (kar je nadpovprečno v EU28, če ne bi bilo padca nižanja javne potrošnje, pa bi bil še vsaj za pol odstotne točke višji). 2% letno rast je mogoče pričakovati v celotnem letu 2014, če le ne bo »zadužitvenih« ukrepov nosilcev odločanja (vlade in Banke Slovenije) in bodo pogoji gospodarjenja stabilno nespremenjeni. Ob stimulativnih monetarnih in fiskalnih ukrepih ter vračanju psihologije optimizma pa bi lahko bila rast celo večja, v 2015 vsaj 3%. Tedaj nadaljnje zategovanje pasu (»austerity«) za izboljšavo proračunskega salda ne bo več potrebno (več o zategovanju pasu: Blyth, M., 2013).

Empirične podlage za optimizem so zasnovane na vodilnih kazalcih (»leading indicators«):

- **gospodarska klima** se hitro izboljšuje: kazalec klime kaže v maju prvič po 2008 pozitivni neto rezultat; skupna gospodarska klima je v juniju 13% boljša kot leto prej;
- **gradbeništvo** kaže visoke medletne stopnje rasti, preko 30% po vrednosti del;
- **borzni indeks SBI** je porasel za tretjino, posli na borzi za 60% (pričakujejo privatizacije in zaslužke); ekonometrična ocena pokaže, da gospodarska rast zaostaja leto dni za gibanjem SBI, ki raste od srede 2012 (avtor, GG, 9/2013)
- **zaupanje tujine do Slovenije** raste: donos na slovenske 10-letne obveznice je padel na 3.0 – 3.1% sredi 2014, še pred dobrim letom je bil že preko 7%, to pa je že cifra za refinanciranje oziroma celo za investiranje, če je donos investicije večji od 3%. Po odstopu vlade je donos celo padel!
- **javni prihodki** so v petih mesecih letos že 9.7% večji od istega obdobja lani: pomeni, da je pokrivanje proračunske luknje zaradi izpada DDV in nepremičninskega davka odlično; hkrati je več plačanih davkov znak, da BDP še naprej raste.

1.3. Zunanji pogoji: ožvitev svetovnega gospodarstva in spremembe v ekonomski politiki EU

Na volitvah v Evropski parlament so pridobile veljavo evroskeptične stranke na levi in desni. Evroskepticizem ne izraža nasprotovanja sami ideji evropskih integracij (če ni premočno in prehitro), kot bi želele prikazati vodilne evropske elite. Je posledica gospodarskega padanja le v EU od vseh velikih skupin sveta, padanje pa posledica napačne ekonomske politike EU zategovanja pasu, zasnovane na neo in ordo-liberalizmu. Spremeniti je torej potrebno vodilne ljudi za spremembo ekonomske usmeritve EU, ne pa same institucionalne ureditve EU. Ekon-ege naj zamenjajo human-altrui ali vsaj human-ekoni oziroma ekon-

humani (avtor, 2014). Konec junija voditelji EU napovedujejo, da je konec primata politike zategovanja pasu: zaposlovanje in rast BDP imata prednost, proračunska konsolidacija naj bo bolj fleksibilna. Končno, začenjajo upoštevati dejstvo, da je tudi v EU fiskalni multiplikator večji od 1; znižanje proračunskega primanjkljaja in dolga še bolj zniža BDP in tako poveča relativno zadolženost države. Žrtve napačne politike EU so poznane – oljčne članice EU. Tudi ECB bo morala podpreti novo usmeritev z monetarno stimulacijo, četudi heterodoksno, da ne bo več negativne grožnje deflacije in da bodo bančni krediti začeli rasti (več o ekonomski politiki EU v Ahtik, Mencinger, 2012).

Za Slovenijo je prelamljanje v usmeritvi nove EK EU ključno, saj izgubijo težo majske »zadužitvene« zahteve EK EU do Slovenije in se bo solidna rast BDP dokončno povrnila. Neoklasično zmanjševanje javne porabe je v prvem četrtletju onemogočilo še večji porast BDP. Varnosti bo več, problemi bodo manjši, ekonomsko oživljanje bo končalo politične krize. Politična nestabilnost zadnjih nekaj let v Sloveniji je v veliki meri tudi posledica gospodarskega padca. V razmerah normalne rasti produkta in standarda vseh (ne le elite) evropske volitve na površje ne bi prinesle toliko evroskepticizma, v Sloveniji spremembe vlad ne bi bile tako pogoste, kot so bile v zadnjem obdobju.²

V svetu pomembni zunanji pogoji gospodarjenja so za Slovenijo relativno ugodni: gospodarska aktivnost in trgovina oživljata hitreje kot v EU, čeprav pod dolgoročnimi standardi, cene mirujejo, obrestne mere ostajajo rekordno nizke, le pogoji pri energentih iz mednarodnih političnih razlogov zelo nihajo.

2. Osnove in načela vodenja ekonomske politike

2.1. Osnove

Ekonomija ni nič več kot sistematiziran zdrav razum. Ni in ne bo eksaktna znanost kot fizika, ker ima opravka s spremembami družbenih pogojev in neracionalnim posameznikom. Mikro maksimum ni makro maksimum (Keynesov paradoks), makroekonomija je več kot le seštevek mikroekonomij: vlade ni mogoče voditi kot podjetja, enako ne podjetja kot vlade. Friedmanova maksima, da v skrbi zgolj za lastni profitni maksimum lastnik podjetja naredi največ tudi za državo, ne drži. Stabilnost pogojev gospodarjenja je enako pomembna kot rast BDP in bolj kot konsolidacija. Psihološki učinki so prav tako pomembni na makro (optimizem in stabilnost brez šokov), kot so priznane na mikro ravni (reklama). Pravih empiričnih podatkov »katastrofičarji« ne kažejo, ker jih ali ne poznajo ali pa ne potrjujejo njihovih doktrin.

² V prvih 12 letih samostojnosti smo imeli redne volitve vsaka štiri leta z le eno pol-letno predčasnostjo.

Slabost Slovenije je v (ne)upravljanju na vseh ravneh: mikro v podjetju, banki, javnega sektorja v administraciji (gospodarstvo, nadstavba) in politiki (vlada, centralna banka). Izhaja iz neznanja ali napačnih iniciativ ali načrtno s ciljem zadovoljitve parcialnega lastnega interesa.

Ekonomiji in družbi vladajo »ekoni(1%)«, ne humani (99%). Prvi se bodo morali humanizirati, drugi sprejeti nekaj tržnih načel, če naj oboji živijo skupaj v eni državi. Prvi brez drugih ne morejo, drugi bi brez prvih lahko, a nimajo kje, ker prvi obvladajo ves svet (avtor, Zvon 1/2014).

10

Z izmišljenimi leporečnimi izrazi se prikrivajo resnični nameni ukrepov. Nekaj primerov: - prestrukturiranje trga dela ali fleksibilizacija = odpuščanje; - privatizacija = prodaja tujcem, - varčevanje = »austerity« = zategovanje pasu; trpljenje; varčuješ le, če imaš dovolj dohodka in si ne jemlješ od ust.

Pravilna ekonomska politika pomeni sprejem pravih ukrepov, ki izenačujejo pogoje za vse akterje (»level playing field«; vladavina prava), ki so psihološko podprti z optimizmom in pravilno zaporedje ukrepov (»sequencing«).³

Ključno za uspešno delovanje gospodarstva skupaj s finančnim sektorjem in družbe nasploh je ustrezna zakonodaja in še bolj njeno dosledno uveljavljanje (vladavina prava). Napačno je zaradi napak vodstva (ali malverzij) kaznovati celotno podjetje (vse zaposlene) z odrekanjem dajanja kreditov in zato propadom podjetja. Za kazniva dejanja obstaja pravni sistem, ki konkretnega obdolženca obravnava in kaznuje, podjetje pa naj dela naprej z novim vodstvom in novim programom in kreditno podporo. V sedanjih razmerah sejanja strahu si tudi bankirji ne upajo več podpisati običajnega kredita. Gre za reševanje problema malverzij z napačnimi sredstvi.

Ekonomske napovedi so zelo vprašljive, verjetnost njihove uresničitve nizka. Gre za objektivno negotovo prihodnost. Po Keynesu bi bili (makro)ekonomisti lahko srečni, ko bodo enkrat dosegli raven meteorologov: znali pojasniti, kaj se je zgodilo ex-post in znali svetovati, kako se ex-ante zaščititi pred morebitnim neurjem. Samih bodočih dogodkov pa pogosto niso in ne bodo znali napovedati ali vsaj ne prepoznati njihove intenzivnosti (Taleb, Črni labod, 2011)).

³ Alegorija: bolniku (gospodarstvo) v komi ne jemlješ najprej krvi (dolg), ki jo je dolžan, ker bo zaradi tega umrl. Najprej ga z monetarno stimulacijo (kri) in fiskalno stimulacijo (hrana) postaviš na noge, potem pa bo zdrav kot dober krvodajalec zlahka in brez skrbi za zdravje dal kri, ki jo je dolžan (povrnil dolgove).

2.2. Načela vodenja konkretne ekonomske politike nove vlade

V prvem letu je prvi cilj stabilnost: obljuba stabilnosti, nobenih velikih reform, postopnost, nič odpuščanj, nič krčenja javnih izdatkov, saj bodo z gospodarsko rastjo proračunski primanjkljaj zmanjševali večji davčni prihodki iz večje davčne osnove;

- pogoji gospodarjenja za gospodarstvo in prebivalstvo se umirijo; stalnost, nespremenljivost daje zaupanje, omogoča načrtovanje, spodbuja optimizem, je več vredna kot stalno reformiranje;
- vlada naj bankam da garancije za kredite ekonomsko »živih« podjetij, kar je le potencialna obveznost, ki jo ne stane nič, če bo gospodarstvo v rasti in se bo položaj kreditorejmalcev toliko izboljšal, da bodo lahko vračali kredite; gre za finančno sanacijo, če je ekonomska upravičena (dobri programi in vodstva podjetij);
- namesto katastrofičnosti mora vlada zavestno in aktivno širiti optimizem, pozitivnost, gotovost;
- ukrepi za povečanje učinkovitosti v javni upravi, vladi, pravosodju, so koristni, država ni predimenzionirana, problem, ki ga je potrebno rešiti, je njena neučinkovitost (avtor, 2012);
- privatizirati (odtujevati) po pameti: postopno (ker bodo dosežene cene z vrnitvijo rasti BDP višje), selektivno (ker v rasti BDP ne bo več potrebno pokrivati z odprodajo proračunske luknje), nova EK EU pa bo odstopila od zahtev po hitri »privatizaciji«, saj se bo glede na rezultate evropskih volitev morala končno odreči politiki zategovanja pasu, če skupaj z ECB sploh želita EU in evro ohraniti (skeptiki grozijo). Slovenija naj ohrani trdo in mehko infrastrukturo pretežno v domačih rokah (avtor, GG5/2013);
- zaustavitev razslojevanja (rasti neenakosti) prebivalstva in skrb za izenačevanja pogojev gospodarjenja podjetij in življenja (priložnosti) za vse (o tem več Tine Stanovnik v svojih študijah).

Ohranjanje stalnosti okvirov gospodarjenja z vladnim neukrepanjem je eden od temeljev za normalno gospodarjenje. Nadaljevanje ugodnega gospodarskega razvoja bo zlahka več kot napolnilo proračunsko malho; tudi brez nadaljnjih zmanjšanj izdatkov javnega sektorja (pokojnine, štipendije, šolstvo, zdravstvo,...) bo proračunski primanjkljaj v 2014 manjši od načrtovanih 4.3%. Vlada ne sme ukrepati z gospodarskimi zavorami, kar je izrazila tudi vodja misije IMF za Slovenijo v pogovoru v Washingtonu v letošnjem marcu: kratkoročno ne gre zmanjševati izdatkov države, ker bi to negativno vplivalo na gospodarsko aktivnost; srednje in dolgoročno da, vendar potem, ko bo na kratek rok dosežena rast.

Vlada ne dela dobro, če stalno ukrepa in tako spreminja pogoje gospodarjenja, (v času in prostoru), temveč če so gospodarski rezultati dobri. Ne nagrajuje se pridnost (delavnost) vlade, ampak uspešni rezultati delovanja (čeprav z manj ukrepanja ali pa prav zato). Gre za več razmisleka in manj pogostega hitenja, za S2 namesto S1 po Khanemanu (2013). Pot v krizo in nesposobnost izhoda iz nje sta lahko tlakovana z dobrimi nameni, ki pa pomenijo napačne ukrepe za izhod.

Vlada (enako Banka Slovenija) se ne sme in ne more rešiti odgovornosti z njenim prelaganjem za družbeno negativne učinke mikro odločitev z vseslovenskimi posledicami na druge – tuje lastnike ali domače bankirje. Samo najvišji instituciji lahko spremljata in uveljavljata javni interes Slovenije. Prenos v tuje lastništvo omogoča (olajša) tujcu sleditev zgolj mikro profitnega interesa prodanega podjetja, saj ga zunanje negativne socialne, ekološke etnične posledice njegovega odločanja ne brigajo. Kdo jih naj ščiti, če ne skrbnika javnega interesa. Bankirju prodaja strateškega podjetja tujcu reši stolček (če ne proda, bo finančna luknja v banki in zato bo odpuščen), ne glede na nizko ceno. Kako naj istočasno skrbi, misli za slovenski interes. Ohranitev stolčka je za bankirja objektivno bolj pomembna kot izguba zaposlitve deset tisočih v Sloveniji, četudi bi razumel makro-družbene posledice svojih odločitev (kar jih večinoma ne, ker je izobražen preozko zgolj ekonomsko), bi pri njem neposredni lastni interes ohranitve stolčka prevladal nad škodo drugim. Prodaja tujcu naj poveča ekonomsko učinkovitost podjetja, ker mu je v nasprotju z domačimi menedžerji in lastniki prav malo mar za negativne socialne, ekološke, etnične posledice njegovih odločitev za Slovenijo, negativnih posledic pa v nasprotju z domačini ne internalizira, temveč odrine na državo (na primer, odpušcanje in potem državna socialna podpora). Edini, ki lahko napravi družbeni popravek, je nosilec odločanja na višji ravni od mikroekonomske: vlada in centralna banka. Za to sta dobila mandat javnosti, delovati morata v korist skupnega interesa Slovenije.

3. Kvantificirani cilji nove vlade: najprej rast in zaposlovanje, potem ravnotežje

1. zaposlovanje in zmanjšanje brezposelnosti na 100.000 v 2014, 80-90.000 v 2015: vladno-bančna podpora ekonomsko živim podjetjem v stiski, brez odpuščanj v javnem sektorju;

2. rast BDP, v 2014 2%, v 2015 3%; je nujna za zaposlovanje: torej »growth with jobs, not jobless growth«: reindustrializacija, nadaljevanje ukrepov proti žledolomu, začetek javnih del (ceste, železnica) tudi ob zmernem (pod 50%) sodelovanju tujega kapitala ali posojil;

3. ohranitev proračunskega primanjkljaja v zahtevanih okvirih -3% v 2015, -4.2% v 2014: z večanjem proračunskih prejemkov (še boljša izterjava, rast BDP dviga davčno osnovo), ne zmanjšanje javnih izdatkov;

4. plačilnobilančni presežek zmanjšati na raven proračunskega primanjkljaja, tako da sta v seštevku 0. Ob rasti izvoza tudi rast primarno reprodukcijskega uvoza; torej v 2015 na +3%; v 2014 bo brez nakupov investicijske opreme spet okrog 6%, kar je preveč, saj bo proračunski primanjkljaj le 4%;

5. rast cen naj bo blizu, a manj kot 2%, kar je sicer cilj ECB; ne pretiravati z nižjo rastjo, saj lahko pride do zaviralne deflacije;

6. ponovna **rast bančnih kreditov**, vsaj za 5% letno, kot primarna naloga Banke Slovenije, v sodelovanju z vlado (garancije); ponovna rast slabih kreditov v saniranih bankah je samo odraz negotovosti ob premajhni rasti BDP, kot je bilo napovedano;

7. delno sofinanciranje **investicijskega zagona** s posojili v tujini, ko bo zahtevani donos na slovenske obveznice padel pod doseženo stopnjo gospodarske rasti, torej v 2015 pod 3%.

4. Odgovor zahtevam Bruslja: so zastarale, saj je mandat Komisiji potekel

13

Bruseljska Komisija EU kar povprek praktično vsem članicam deli zahteve, kaj morajo storiti, čeprav je po volitvah v Evropski parlament izgubila polno opravilno sposobnost in, še huje, čeprav je prav s svojo politiko pripeljala v preteklih letih EU na rob razpada in bi upoštevanje njenih navodil kaj lahko potisnilo EU projekt čez rob v razpust. Nova EK EU bo morala zapustiti dosedanji ordo/neo liberalni koncept ali pa EU več ne bo. Vendar, enako kot v odstopljeni slovenski vladi, nekateri še vedno pritiskajo v narobe smer, čeprav na srečo nimajo več potence, da bi svoje zahteve dejansko uresničili. Obe vladi nista več operativno sposobni in ne bosta do sestave nove, ki pa ne bo pred jesenjo 2014! Odgovornost??. Glede uresničitve zelenih sprememb politike EK EU v prioriteti rasti in zaposlovanja pa je potrebno biti previden, saj je bil Juncker velik podpornik evropskega zategovanja pasu, čeprav je občasno podprl tudi kakšne neortodoksne ukrepe, seveda zgolj za zaščito elite EU.

Pri nas prevladujoči mediji, nekatere akademske in politične elite hitijo s propagando EK EU ukrepov, ki nas bi potisnili nazaj v brezno, iz katerega se gospodarstvo samostojno prebija. Služijo kot hlapci gospodarjem, kdorkoli že so in karkoli že zahtevajo. Sledijo veri neoliberalizma, ki je prinesel toliko gorja množicam v EU. In Slovenija je bolj papeška od papeške EK EU, drugi v svetu pa stimulirajo gospodarstvo za rast in zaposlovanje (ZDA, Japonska, Kitajska).

Konkretno, je odhajajoča bruseljska vlada (EK EU) postavila naslednje zahteve (Delo, 3.6. stran 3):

1/ okrepitev proračunske strategije in ukrepov v letu 2014 za vzdržljivo odpravo presežnega primanjkljaja do konca 2015 in tudi vzdržljivo znižanje visokega javnega dolga (popolni nesmisel kaj je vzdržljivo, kdo presodi: za znižanje dolga bi morali imeti proračunski presežek !?),

2/ celovit pregled vseh zdravstvenih izdatkov do konca 2014 (to je notranja stvar Slovenije, nikakor mikro upravljanje Slovenije s strani EK EU; sami vemo, da to moramo storiti),

3/ priprava celostnega socialnega sporazuma do konca 2014 (jasno, želijo nas urediti po modelu EU, kjer bi nas v resnici z znižanjem plač vse naredili za «Kitajce», prej ne bomo »konkurenčni«),

4/ privatizacija NKBM do konca 2014, priprava ABanke na privatizacijo v 2015 in prestrukturiranje bank, ki prejemajo državno pomoč (»prodajte nam že banke«, kličejo, saj gre za odtujitev, le z novorekom se zamegljuje dejanski namen; tuji lastniki pa bodo delali altruistično v korist Slovenije ???; Helios kot zadnji zgledni primer). Pohlep ekon-egov slovenske elite v vodstvih bank, podjetij, politike, medijev je razlog katastrofe; rešitev je njihova zamenjava s humani, pri katerih veljajo tudi človeške moralne vrednote,

5/ celovit akcijski načrt za banke do avgusta letos pripravita MF in BS, ki napišeta načrt razprodaje in nadaljevanje kreditnega krča zaradi napačne izbire saniranja. Vendar nove vlade do takrat še ne bo, sedanja pa je izgubila verodostojnost za kritična ukrepanja; v luči poraznih rezultatov stresnega testa evropskih bank v novembru 2014, če si jih bodo le upali obelodaniti, slovenske bančna luknja ni nič posebnega v primerjavi z vsaj 500 milijardami €, ki bodo potrebne za dokapitalizacijo sistemskih bank EU.

6/ DUTB naj do konca septembra opredeli mandat in pripravi strategijo upravljanja naložb (tuji aspiranti po našem premoženju so s pomočjo domačih kvizlingov nastavili svoje predstavnike v slabo banko, da bi se z njihovo pomočjo lažje in v »brezcenje« prigrébli do naših podjetij; saj vendar ne more strategije razprodaje slovenskega premoženja pisati tujec; o škodljivosti voditeljev DUTB se piše, a nič; »psi lajajo, karavana gre dalje«),

7/ nadaljevanja privatizacije, do novembra je rok za pripravo načrta za kratkoročno prodajo več podjetij (ali je sprejemljivo postavljanje takih zahtev suvereni, samostojni državi, če vemo, da ne gre za privatizacijo, ampak za odtujitev! Kratki roki so postavljeni zato, da ne bi medtem prišlo do prevelike oživitve slovenskega gospodarstva, ker bi s tem razlogi za prodajo tujcem čim prej po čim nižji ceni odpadli. Celó z manipulacijo vodeni državljani; če niso v strahu in pod grožnjami, bi se temu uprli, saj niso za razprodajo gospodarstva tujcem, kot kaže anketa konec junija 2014. Zelo povedno je, kako se je javnost obrnila proti razprodaji slovenskih »blue chipov« v državni lasti večinsko proti pri vseh razen NKBM (po anketi Delo Stik 17-19. junij 2014, 401 anketiranih), kakor hitro je popustila neposredna grožnja uvedbe nepremičninskega davka. Če ne bo novih vladnih strašenj prebivalstva in gospodarstva in bo gospodarstvo nadaljevalo okrevanje, bo večinsko mnenje nasprotovalo prepoceni odtujitvi (ne privatizaciji), kot je ves čas samostojnosti. Če šoka ni, ni potlačeniosti ljudi, zato ni mogoče nuditi svojih rešitev za odpravo (manipulirati ljudi),

8/ do konca 2014 naj se izdela krovni načrt za prestrukturiranje podjetij (do tedaj še opravilno sposobna vlada ne bo prav v sedlu; ali je načrt že kdo pripravil v tujini ne glede na slovensko vlado?),

9/ pripravi naj se dogovor o ukrepih za zagotavljanje vzdržljivosti pokojninskega sistema po letu 2020 (običajno nam grozijo z letom 2060, tokrat so bližji, pa vendar; z rastjo produkta in rastjo prebivalstva – naravno gotovo, pa tudi selitveno, če ne bo več politike zategovanja pasu – se bodo že do 2020 razmere toliko spremenile, da nobeno izčrpavanje upokojencev več ne bo potrebno; samo naj pustijo pri miru, da svoj razvoj opredelimo suvereno sami),

10/ zmanjšanje poslovnih ovir v Sloveniji na ključnih področjih gospodarskega razvoja (nič več ugodnosti, kot enakovredno domačim gospodarskim subjektom; vstopa za popoln prevzem Slovenije si ni mogoče dovoliti, če naj bi bili še suverena država),

11/ sprejetje učinkovitih ukrepov za boj proti korupciji, povečanje preglednosti in odgovornosti (seveda smo v načelu vsi proti korupciji, a ni mogoče mimo dejstva, da je le-te v EU še več, glej Finska, le da je v Bruslju in razvitih članicah EU – in po svetu - korupcija zakonsko opredeljena kot lobiranje lobistov, tako da se ne imenuje korupcija, pri nas pa smo še bolj naivni in imamo zakonsko praznino.

Da bi lahko prepričala EK EU, da za dosego sprejetega cilja 4.3% BDP primanjkljaja v 2014, ni potrebe po dodatnih davkih, niti po zmanjševanju javnih izdatkov, mora vlada prikazati, da bo rast BDP večja (vsaj 2%) od predvidene ob času priprave proračuna (-0.8% BDP). Čas pritiska, a prvi rezultati dajejo takšni strategiji prav. Vlada v odstopu tudi nima več opravilne sposobnosti, da bi izvajala s strani Bruslja zahtevane nadaljnje »zadužitvene« ukrepe, česar se zavedajo tudi v Bruslju. Tudi Evropski Komisiji je prenehal mandat. Mir in stabilnost sta dobra, če bomo se le v tem času nadalje postavljali na lastne noge v smeri druge ekonomske osamosvojitve (prva je bila 1992 ob uporu tujim svetovalcem).

Sicer je Slovenija poleg Francije edina, ki naj bi se zagovarjala v Bruslju, kako bo reševala problem prevelikega fiskalnega (makroekonomskega) neravnotežja. Je pod posebnim nadzorom. A nadzorniki niso vedeli, ko so nadzor predpisali v 2013, da bo BDP Slovenije hitro rasel z njim pa tudi masa pobranih davkov. Sedaj je boljše izenačevanja proračunskih izdatkov in dohodkov pri večjem kot pri manjšem absolutnem znesku, saj deluje izravnani proračun pri progresivnem obdavčenju prociklično, torej bo pospešil rast BDP. Vendar volitve v Evropski parlament⁴ dajejo upanje, da se bo tudi dosedanja ordo/neo liberalna ekonomska politika EU (v resnici Nemčije) znatno spremenila, torej da bodo zahteve vsaj mnogo bolj fleksibilne, kar bo omogočilo rast BDP.

5. Posamezne ekonomske politike nove vlade

5.1. Monetarna

Napake monetarne politike: likvidaciji dveh bank in ustanovitev slabe banke (namesto neposrednega saniranja v bankah) ustvarjata negotovost in strah pri deponentih. Ker je tudi bančni multiplikator večji od 1, se kreditni krč še pogloblja. Tudi v prvem četrtletju 2014 krediti bank padajo, gospodarstvo oživlja temu navkljub. Organizirati bančno konferenco

4 Reakcija na zategovalno politiko EU je bila neskončna volilna abstinenca v revnejših članicah na periferiji, ki ukrepe najbolj trpijo, in prihod na volišče skeptikov za protestno »voljenje« proti sedanjí usmeritvi v državah EU centra. Le Nemčija je imela normalne volilne rezultate, kar potrjuje, da je bila dosedanja EU politika po njenem diktatu.

v zadnjem trdem zatočišču neoliberalizma v Sloveniji in govoriti o zombijih med bankami in podjetji v Sloveniji⁵ je znak trdovratnosti resničnih zombijev (»Zombie Economics«), ki nas je pripeljala v brezno.

V svetu sta dva koncepta vloge in razvoja bank: ameriški in nemški ordo-liberalni, pod katerega spadamo mi (avtor, SLR 12/2011). V amerškem so cilji centralne banke širši, ob boju proti inflaciji še rast zaposlovanja in nižanje dolgoročnih obrestnih mer. Posegajo torej tudi v realni sektor, s čimer ne podpirajo klasične dihotomije. V globalni finančni krizi je od tod z neortodoksnimi ukrepi FED prispeval k rasti BDP v ZDA, med tem ko je EU ostala še dolgo globoko v veliki recesiji.

16

Večletni padec bančnih kreditov pri nas je posledica zahtev po povečanju »kolateralizacije«, kreditnega racioniranja in zanemarjanja denarnega toka pri bančnih klientih (Bole in drugi, 2014). To je onemogočilo normalno razdolževanje podjetij realnega sektorja s pozitivnim denarnim tokom in refinanciranje kreditov (obnova kreditnih linij). Prociklična intervencija Banke Slovenije (takojšnja izpolnitev Basel III, dvig zahtevanih rezervacij v recesiji) je povzročila kreditni krč pri bankah, prekinitev finančne podpore s strani bank, je povečalo medsebojno zadolževanje ter neoptimalno razdolževanje. Napake so bile v zaporedju, času in jakosti ukrepov Banke Slovenije, ki bi morala poleg tradicionalnih ciljev skrbeti za stabilnost celotnega finančnega sektorja.

Nujni ukrepi Banke Slovenije za odpravo kreditnega krča kot prioritetni nalogi bi bili konkretno⁶:

- Garancije države za dane kredite bank podjetjem bi povečale rating teh kreditov (na primer 40% kredita je garancija), s tem bi bilo potrebnih manj rezervacij, kapital bank bi se sprostil, kreditni potencial bi preko ciklusa takih kreditov narasel in z njim tudi dani krediti.
- Skandinavске centralne banke imajo svoj sklad rizičnega kapitala, ki financira razvoj malih in srednje velikih inovativnih podjetij, zagon novih proizvodnih linij, patentov univerz oziroma novih tehnologij. Pri nas Banka Slovenije plača 25% čistega dohodka v proračun direktno, vendar lahko po lastni presoji določi še namenska sredstva. Lahko bi skozi naložbeno politiko tudi BS formirala »venture capital« sklad, kamor bi centralna banka vplačala po lastni presoji določen delež dobička in financirala tehnološki razvoj in nova podjetja z novimi tehnologijami.

⁵ Absurdno je, da o potrebi po nadaljevanju restriktivnosti pri nas govori zaposleni iz FED-a, ki je istočasno uprizoril največjo denarno eskpanzijo v svetu in z njo posredno potisnil svet v finančno krizo; v reševanju ZDA pa tiska mesečno 2-3% BDP novega denarja in rešuje celotne bančne, zavarovalniške in tudi gospodarske komplekse, kot je ameriška avtomobiliska industrija. »Poslušaj kaj govorim, ne glej kaj delam«.

⁶ Avtor: Program dela Banke Slovenije, interni material, Ljubljana, februar 2013

- Izdajanje podjetniških obveznic bi v sodelovanju gospodarstva z institucijami kapitalskih trgov doma in v tujini (borzo, družbami) povečalo dostop podjetij do finančnih virov.
- Prizadevanja za višjo boniteto države (tudi z mednarodno kredibilnimi kadri na ključnih položajih). To pomeni večjo vrednost kolaterala za zastavo pri evro sistemu. Ker Republika Slovenija ne unovčuje garancij na prvi poziv (kar bi morala), pada boniteta obveznic RS in le-te izpadejo iz »poola kolaterala« za zastavo pri evrosistemu.
- V kontekstu slabe banke je za nas relevanten mehanizem garancij/poroštev, kjer bi država dala poroštva na terjatve bank do določenih podjetij, ki imajo perspektivo na srednji rok, a so trenutno prezadolžena. S tem bi se boniteta komitenta banke lahko štela kot A (namesto bonitete C, D), kar bi sprostilo kapitalске zahteve.
- Banke naj bi delale začasni »debt to equity swap«, tam kjer je odločitev ekonomsko upravičena. S tem bi se ponovno sprostile kapitalске zahteve in banke bi pripomogle k hitrejši sanaciji gospodarstva; kapitalске zahteve bi se sprostile.
- Na »slabo banko« bi bilo smiselno prenesti kredite z zavarovanjem v obliki stanovanjskih kapacitet, ki so zrele za oddajanje v najem. Lahko bi se za prosta stanovanja organiziralo posebno podjetje (kot »special purpose vehicle«). Zatem bi se znižale najemnine in stanovanja bi se oddala, kreiral bi se denarni tok. Kapitalске zahteve bi se sprostile.
- Iztisnitev holdingov iz lastniške strukture perspektivnih podrejenih gospodarskih družb (znotraj prepletenih lastniških razmerij) skozi »debt to equity swap« bank, bi dal bankam upnicam večjo moč pri odločanju in upravljanju družbe; tako bi se podrejene gospodarske družbe sprostile bremen holdingov (skozi garancije itd.) in izboljšala bi se kapitalška struktura podjetij, njihova boniteta bi se izboljšala in s tem bi se znižale potrebne slabitve. Gre za element reforme stečajne zakonodaje, po kateri imajo upniki (tudi banke) pravico in dolžnost, da prej vstopijo v reševanje podjetja dolžnika, če ga lastniki sami ne rešujejo. Namesto stečaja naj bo saniranje pod upravljanjem upnikov-bank.

Banke so nadpovprečno kapitalizirane. Celo tuje banke, bolj kot domače, ne želijo prodaje tujcem, ker se jim zdi ponujena cena prenizka, kupec problematičen. Kje je tu domača identiteta, interes? Tudi slaba banka nas ne bo odrešila slabih kreditov, če ne bo gospodarske rasti, kajti v padanju BDP nastajajo iz prej (v času odobritve) dobrih vedno novi slabi krediti. Ker si aktivnost še ni dovolj pomagla, slabi krediti vodilnih bank še vedno rastejo.

Likvidacija obeh bank, Probanke in Factor banke, ni bila nujna, je pa prislužila pohvalo EK EU in ECB. Obe sta imeli potencialne kupce; z njuno likvidacijo se je uničilo kreditiranje njihove klientele podjetij, to pa se prek mreže v gospodarstvu širi tudi na druga podjetja: gre za poglobitev kreditnega krča. Podobna je posledica ustanovitve slabe banke, saj na njeno podpora računajo tudi tuje banke pri nas in zato ne refinancirajo kreditov.

Družba za upravljanje terjatev bank DUTB kot slaba banka ni dobro sestavljena, ni pod javno kontrolo delovanja in nima kadrovske kapacitete (po količini in kakovosti), da bi slabe kredite spreminjala v dobre (kot skrbnik posameznih podjetij dolžnikov). Za prodajo v »brezcenje« pa je dobra, pri čemer jo vodijo tuji mešetarji, katerih prvenstvena naloga je posredovanje pri prevzemih. Tuji svetovalci imajo vse podatke o slabih dolžnikih (da bi slabe terjatve prodali tujcem, le-ti pa jih uporabili za poceni prevzem dolžnikov prek »debt-to-equity swapov«), slovenski prebivalci, ki pa slabo banke plačajo preko proračuna, pa jih ne bi smeli imeti. Narobe svet!

18

Ocena bančne luknje za prenos slabih kreditov na slabo banko je bila pretirana, ker so bili za tem interesi prikazati čim večjo luknjo, torej čim večji izdatke za proračun, od tod njegovo luknjo in zato njeno pokritje s prodajo tujcem državnih podjetij. Gre za vprašanje dinamike: če bo gospodarska rast, bo slabih kreditov vse manj, namesto slabitev bodo nastale »dobritve« in dobički bank bodo poskočili.

5.2. Fiskalna politika in zadolženost Slovenije

Napaka dosedanje fiskalne politike je neupoštevanje dejstva, da ob zmanjšanju javnih izdatkov še v večji meri nižajo BDP (fiskalni multiplikator je večji od 1). Prilika za dvig končnega povpraševanja kot pozitiven impulz za rast BDP je odprava posledic žledoloma, poplav (doma dodatne zaposlitve za odpravo, iz EU sredstva sklada za naravne nesreče). Drugi predlog je obnovitev garancij vlade za kredite bank podjetjem, kar odpravi kreditni krč, za vlado pa predstavlja samo potencialno obveznost, ki se ne bo izpolnila, če bo rast in bodo podjetja spet normalno poslovala ter od tod odplačevala bančne kredite.

Fiskalna naloga je manjšati primanjkljaj proračuna z večanjem prihodkov (kar se v prvi polovici 2014 dogaja), ohranjati nespremenjene pogoje obdavčevanja za daljše obdobje za ustvarjanje stabilnosti pogojev gospodarjenja gospodarstva in potrošnikov. Razdolževanje javnega sektorja je poseben problem.

Globalna finančna kriza je kriza (prevelike) zadolženosti. Reševanje krize pomeni reševati zadolženost. Poti za reševanje je več. Lahko se razdolžujemo, lahko pa dolg pustimo in ga servisiramo. Slednje bi lahko bilo smiselno, če breme servisiranja ne bi bilo preveliko (obrestne mere na izposojena sredstva se nam vendar zelo znižujejo). Prevelik dolg ni dober, za uspeh razdolževanja pa je ključen vrstni red ukrepov.

Kako je Slovenija postala kritična dolžnica pove v prispodobni model obvladovanja Indijancev⁷

7 Tista plemena (Slovence, v razliko od drugih tranzicijskih držav), ki niso bila pripravljena prostovoljno predati ozemlja belim osvajalcem Divjega zahoda, so najprej ponudili in zasvojili s pijačo, da so postali zadolženi, potem pa so morali svoj dolg poplačati z ozemljem (s prodajo državnih podjetij tujcem v brezcenje, preko slabe banke in državne strategije). Če ni šlo na en način, pa na drug zvit način, tudi Slovenija postaja provinca brez ekonomske suverenosti, s posledicami za politično suverenost. Slovenska identiteta postaja kužna beseda.

Tabela 1: Zadolženost Slovenije do tujine in saldo plačilne bilance

Leto	BDP mil. €	rBDP %	Plačilna bilanca mil. €	Plačilna bilanca/BDP %	Dolg bruto mil. €	Dolg bruto/BDP %	Dolg neto mil. €	Dolg neto/BDP %
2004	27162	4.3	-720	-2.6	15343	56.7	-882	-
2005	28750	4.5	-498	-1.7	20496	71.4	922	3.2%
2006	31055	5.8	-771	-2.5	24067	77.6	3395	10.9
2007	34568	6.8	-1646	-4.8	34752	100.8	7071	20.4
2008	37244M	3.4	-2287	-6.2	39234	105.3	11484	30.8
2009	35420	-7.9	-173	-5.4	40294	113.8	12958	36.6
2010	35485	1.3	-50	-0.5	40723	114.8	14086	39.7
2011	36150	0.7	146	0.4	40241	111.3	13126	36.3
2012	35319	-2.5	1159	3.3	40838	115.6	14317	40.5
2013e	34908	-2.4	2279	7.0	40353	115.6	12517	35.8
2014p	35132	-0.8n			...			

Vir: Bilten MF, Bilten BS, SURS, EIPF, UMAR

Slovenija je bila neto upnica tujine do vključno 2004, skupni bruto in neto dolg je rasel v času 2005-2008, od 2009 pa ni več bistveno rasel zato neto dolg ostaja okrog 35% BDP⁸. Spreminja se le njegova struktura: javni nadomešča privatnega, da bi se preprečila bančna, gospodarska in socialna katastrofa.

Slovenija ostaja podpovprečno zadolžena članica. Konec 2013 je bil javni dolg 71.7% BDP, neto dolg do tujine 35% BDP (55% tega je javnega), bruto zunanji dolg znaša 115% BDP. Problem države je nelikvidnost.

Tabela 2: Zadolženost državnega proračuna, proračunski saldo in krediti bank

Leto	Javni dolg mil. €	Javni dolg domači mil. €	Javni dolg tuji mil. €	Javni dolg/BDP %	Proračunski saldo/BDP %	Rast kreditov gospodarstvu	Rast kreditov prebivalstvu
2004	1600	1066	534	24.6			
2005	1673	1268	406	24.3			
2006	1761	1389	373	23.7	-0.8	22.8	25.8
2007	7395	4885	2510	21.4	+0.3	29.8	25.6
2008	7182	4712	2469	19.3	-0.3	28.0	22.4
2009	11083	9039	2044	31.3	-5.5	0.93	7.5
2010	11885	10354	1530	33.5	-5.4	0.07	10.3
2011	15156	14090	1066	41.9	-4.3	-3.53	1.9
2012	16836	14052	2783	47.7	-3.2	-7.02	-2.0
2013	19367	13754	5613	71.7	-5.1	-10.7	-3.5

Vir: Bilten MF, Bilten BS, SURS, EIPF, UMAR

8 Kje je ta dolg? V jahtah, avtomobilih, delnicah, na bančnih računih v tujini naše in delno tudi tuje elite.

Razdolževanje: alternativ je več, v današnjih razmerah pa je realna le ena. Razdolževanje ob padanju BDP povečuje relativni dolg in ustvarja socialno krizo, ker je fiskalni multiplikator večji od 1. Možnosti:

1/ inflacija – tiskanje denarja ni mogoče, ker je tiskarna v Frankfurtu;

2/ devalvacija – ni možno, ker tečaj določa ECB;

3/ stečaj države – ne gre;

4/ deflacija – »austerity« (trpljenje zategovanje pasu) je doslej uporabljena alternativa; klasični »debt-to equity swap« kot je bil tudi v SFRJ v začetku 1980-tih, ko je bil dolg 20 milijard \$, produkt pa 54 milijarde \$, torej zadolženost le 40% BDP; vendar so bili devizni dohodki mnogo manjši kot slovenski danes;

5/ finančna represija – prisiliti kupiti državne obveznice, po negativni realni obrestni meri – ne gre;

6/ globalno obdavčenje za odpis dolgov (Tobinov davek)– ni realno v zelo kratkem času;

7/ prodaja državnega premoženja – v stiski (»firesale«) je nizka cena (za 15 državnih podjetij le 1 milijardo €).

Pri tem so za transparentnost prodaje potrebni 4 koraki strategije: izbor firm, izbor kupcev, pregled sklenitve pogodb, pregled uresničevanja pogodb; z opcijo, da se v vsaki fazi odstopi. Od 15 firm jih po teh kriterijih primernih za prodajo 5, nikakor pa ne Telekom, Helios, Fotona, ki so že ali dejansko bodo prodane. Primerna cena je vsaj dvajsetkratnik letnega dobička (avtor, GG, 5/2013).

8/ gospodarska rast: je edina dolgoročno sprejemljiva opcija. Dolg tedaj relativno pada, lahko pada tudi absolutno.

Ukrepi za rast so: (avtor, GG, 4/2013):

- monetarna stimulacija = končno rast kreditov, potrebni ukrepi BS in garancije države.
- fiskalna stimulacija = žled, poplave kot temelja, dokler ne pride do javnih infrastrukturnih investicij (EU sredstva plus večji proračunski deficit, avtor, GG12/2012).

V rasti se dohodki proračuna večajo, proračunski primanjkljaj manjša, dolgovi lažje servisirajo (odplačujejo). Rast omili problem dolga in razreši notranje napetosti: pokojninska, zdravstvo, kultura, šolstvo, mladi, vse dejavnosti...

V razdolževanju podjetij in bank so bili doslej njihovi lastniki preveč in predolgo zaščiteni. Hitrejši vstop upnikov v odločanje v zadolženem podjetju bi ga lahko morda rešilo. Nova insolvenčna zakonodaja to omogoča, a ne dovolj (ameriški »Chapter 11«). Vendar je osnovni problem v organizacijski obliki delniške družbe (kot družbe z omejeno zavezo): neodgovarjanje lastnikov s celotni premoženjem jih lahko spodbudi v pozitivno podjetniško spodbudo, lahko pa negativno v prevelika tveganja in zato propad podjetja (in brezposelnost tam zaposlenih). Nasploh je naša gospodarska in predvsem tudi finančna zakonodaja pogosto neprimerna, iz neznanja ali pa zaradi posebnih interesov njenih sestavljavcev oziroma izvajalcev (avtor, knjiga, december 2013).

5.3 Industrijska politika - reindustrializacija

Revitalizacija industrije je lahko eden pomembnih elementov nove gospodarske strategije Slovenije. Zanj obstajajo prevladujoče domači razlogi, postala pa je tudi usmeritev v EU in drugih razvitih državah kot na primer ZDA. Gre v mnogih primerih tudi za »insourcing«, ki naj zamenja predkrizni »outsourcing«. Pravno vključuje tako ukrepe proti stečajem slovenskih nosilnih industrijskih podjetij kot ukrepe proti njihovi prepoceni odtujitvi (privatizaciji oziroma prodaji tujcem).

Slovenija potrebuje močno industrijo (ki se povezuje s tujo, a ključne odločitve ohranja doma), saj bo brez nje zelo hitro postala popolnoma podrejena provinca razvitega dela EU, sveta. Izgubila bo dokončno razvojno-raziskovalno suverenost, kar vpliva na ekonomsko suverenost in od tod politično suverenost in slovensko identiteto. Industrijska strategija naj nastaja od spodaj, ne vsiljeno od zgoraj. Glavna nosilka je tehnična elita v Sloveniji, ki jo sestavlja »tehnična univerza« kot znanstveno raziskovalna in pedagoška baza, enako pomembna pa so vodilna industrijska podjetja – »blue chipi« kot gospodarska aplikativna nadgradnja in vlečni konj slovenskega gospodarskega razvoja. Ob njih in v sodelovanju z njimi najdejo mesto tudi majhna in srednja podjetja vseh področij tehnološke razvitosti.

21

Naša «tehnična univerza» ima skupaj z instituti izkazane sposobnosti izvajati vrhunske tehnološke raziskave in izobraževati kakovostne tehnične kadre, katerih delovni prispevek bi moral prvenstveno biti doma, ne pa doma pridobljeno znanje uveljavljati zgolj z odhodi v tujino. Brez domače industrije tudi izobraževanje in raziskovanje zgolj za tujino nima dolgoročne perspektive in bo zamrlo (študij in raziskave v tujini, na licu mesta, kjer jih potrebujejo v praksi). Tehnološki steber slovenske identitete in suverenosti bo odmrll, postali bomo provinca, ki izobražuje in zaposluje zgolj kadre nižje stopnje, ki bodo zgolj izvajalci razvoja v tujini.

Domači industrijski »blue chipi« (na primer Gorenje, Hidria, Kolektor, Krka, pa tudi CIMOS, Litostroj in nekatera podjetja v državni lasti,...) potrebujejo domačo (tehnološko) pamet, da bi tudi z njeno pomočjo dosegali (tehnološke) prednosti v konkurenčnem boju s tujimi družbami na trgih doma in v tujini. Stalni dotok domačega znanja, prilagojenega potrebam naših industrijskih »blue chipov«, jim bo omogočil konkurenčnost in ključno mesto v svetu ter od tod solidne profite. Uveljavili bodo domače menedžerje in lastnike v mednarodnem okolju, Sloveniji pa zagotovili mesto vsaj pol-centra, ne province razvitemu svetu (EU). Ohranili bodo samostojnost in ne bodo zgolj periferni servis industrijskih gigantov v razvitih državah centra.

Dosežena visoka stopnja znanstvene tehnološke raziskovalne razvitosti tehničnih fakultet pri nas se lahko polno ohrani in napreduje le z implementacijo v industrijskih podjetjih doma. Njim bodo domači strokovni kadri ključni za konkurenčnost. Nesprejemljivo je propadanje ali odprodaja v »brezcenje« slovenskih tehnoloških gigantov (primeri kot so

Litostroj, Cimos, Luka Koper, Helios, Fotona). Naše vodilne industrijske gigante je pahnilo v prepad napačno upravljanje na vseh ravneh (politični, podjetniški) in ne pomanjkanje znanja.

22

Iniciativa je za oblikovanje slovenske industrijske politike od spodaj in iz prakse (in ne politično vsiljeno od zgoraj). Je izziv in poziv slovenske tehnični inteligenci in vodstvom tehnoloških gigantov, ki morajo pridobiti večjo vlogo v strateškem vodenju slovenskega gospodarstva in družbe. Koristna bo za nadaljnji razvoj znanstvenega dela na univerzi sami, za mlade, ki bodo našli domači smisel študija tehnike, in za družbo, ki bo ohranila/ouveljavila že prepoznano tehnološko komparativno prednost Slovenije. Koristila bo vodilnim industrijskim podjetjem, da se bodo uspešno uveljavljala v hudi mednarodni konkurenci.

Ni sprejemljivo, da v času, ko domače gospodarstvo nasploh kaže prve znake oživljanja, število stečajev hitro narašča, med njimi pa so tudi tehnološki giganti. Prepuščanje tujim negotovim lastnikom CIMOSA, Litostroja, sloni na napačni premisi, da pač intervencija za ohranitev v domačih rokah ni mogoča. To je res, če podjetja nimajo ekonomske perspektive (dober program, posle, tehnološko bazo, dobro vodstvo), ni pa res, če propadajo samo iz finančnih razlogov (finančna bremena preteklosti), tekoče poslovanje pa imajo pozitivno s pozitivno perspektivo. V tem primeru morajo intervenirati nosilci odločanja višje ravni (vlada, centralna banka z bankami), saj mikro optimum finančnikov (dobiti poplačilo za vsako ceno, sicer jutri izgubim bančno službo) še zdaleč ni nujno niti običajno makro optimum za celotno državo. Eksterne makro učinke posamezne tovrstne transakcije (stečaja, prodaje) lahko zato ocenijo in upoštevajo le nosilci odločanja na najvišji ravni in zato morajo intervenirati. Tako delajo povsod v svetu, tudi v najbolj «na papirju» liberalnih državah.⁹ Pri prodaji ali stečaju velikih industrijskih podjetij (enako velja tudi za podjetja drugih gospodarskih področij trde in mehke infrastrukture) zato »vladniki« in centralni bančniki ne morejo dvigniti rok, češ da odločanje ni v njihovi moči. Prav nasprotno, ravno to je javni (slovenski interes), zaradi katerega so dobili mandat vladanja. Za ogromne (miliardne) škode republikli Sloveniji, ki pod njihovo vladavino s tem nastanejo, bodo morali enkrat odgovarjati.

Pri stečajih (in do določene mere prisilnih poravnava) je ključno tudi vprašanje ljudi, saj gre za izgubo delovnih mest tisočev zaposlenih, kar postavlja v socialno stisko še nekaj-kratnik članov njihovih družin. Stečaj velikega podjetja (ali prodaja tujcu, ki ga bo zdesetkal) pa potisne v brezno tudi množico z njim povezanih pod-izvajalcev v verigi, dobaviteljev in prodajalcev.

⁹ Pogledati je potrebno, kot primer, samo zadnje reakcije v Angliji proti prodaji AstraZeneca ameriškemu Pfizerju ali v Franciji proti prodaji Alstoma ameriškemu G.E.; ali reševanje celotne ameriške avtomobilske industrije s strani Obamove vlade. Takšnih obrambnih mehanizmov, kot jih v praksi uporabljajo najbolj zagrizene liberalne države v razvitem svetu, v Sloveniji ni, kar je narobe in bi se moralo popraviti.

5.4 Politika ekonomskih odnosov s tujino

Slovenija je v 2013 dosegla presežek tekoče plačilne bilance 6.3% BDP (naredili 100, potrošili 93.7); za prihranjeno se gospodarstvo, banke razdolžujejo; ne pa država, saj je relativni delež države v zunanjem dolgu povečan od 25% v 2004 na 55% v 2014. Privatni sektor se hitro razdolžuje, predvsem banke, tuje, ker vračajo finančne vire materam, domače, ker odplačujejo in ne refinancirajo svojega dolga to tujine. Gre za zmanjšanje dolga bank preko 10 milijard od 17.8 na 7.8 milijard € (kar je skoraj 30% BDP). Masa kreditov podjetjem je padla iz 21 milijard € v 2008 na 17 milijard in potem s slabo banko na 14 milijard €, kar je skupaj za eno tretjino.

23

Tabela 3: Sektorska zadolženost Slovenije
(milijoni evrov)

Dolg, leto	2004	2008	2013
Banke	4854	17886	7894
Država	1409	3319	13119
Ostali*	7054	9162	10749
Neto zunanji dolg		11484	12517
Državni dolg skupaj		7182	19367

*gospodarstvo in prebivalstvo;Vir: BS, SURS.

Izvoz Sloveniji nadpovprečno hitro raste, uvoz nadpovprečno pada glede na izvozno-uvozne aktivnosti v EU. V prvih štirih mesecih 2014 je izvoz medletno 5% večji, uvoz skoraj enak, presežek tekoče plačilne bilance pa je spet blizu 6% BDP tega obdobja. Izvoz ostaja vlečni konj slovenskega gospodarskega okrevanja (v pomoč bodo morali oživeti tudi domače končno trošenje). Ker tečajne spodbude več niso mogoče, so za podporo izvozu primerni ukrepi gospodarske diplomacije in trajnejše stabiliziranje relativno ugodnih domačih pogojev gospodarjenja izvoznikov.

5.5. Regionalna politika

Ni dovolj decentralizirana, čeprav so za to izpolnjeni pogoji (prometne povezave). Maribor bi lahko imel sedeže elektrogospodarstva in prometa, kmetijstva. Tudi druga mesta, regije bi bili lahko centri kakšne dejavnosti, v kateri so močni, na primer Kranj, Novo mesto, Celje. Tudi na drugih področjih, kot je kultura, šport je koncentracija sedežev v prestolnici neustrezna in pogosto ne daje najboljših rezultatov. Politika jim je v centru preblizu.

6. Zaključek

Poleg pravilnih ukrepov za spodbude aktivnosti (rast izdatkov) je enako pomembna **stabilnost (nespremenljivost, stalnost) pogojev gospodarjenja** za proizvajalce in za prebivalstvo, kar izražajo oboji tudi v tem trenutku preko svojih interesnih združenj. Vlada (BS) naj v tem letu nič ne ukrepa, če že potrebe da spodbudi končnemu domačemu trošenju ne prepozna. Mirovanje vlade je boljše od stalnega ukrepanja, ki je v bistvu napačno. Gospodarstvo in prebivalstvo se pobirata, pustimo ju pri miru vsaj do konca leta, dokler ne bo v stabilni rasti. Takrat pa lahko začnemo odplačevati dolgove, z večjim dohodkom reševati družbene probleme.

24

Sporočilo prispevka je, da v zdajšnjem stanju nikakor ne gre spreminjati davčnih bremen (višji DDV tudi po Lafferju ne bo prinesel večjega davčnega izplena, če bo v večji meri znižal davčno osnovo – pad BDP), ne odpuščati in ne zmanjševati izdatkov države. Če do konca leta 2014 BDP res znatno poraste, in vsi znaki kažejo na to, bo proračunski primanjkljaj letos manjši od napovedanih 4.3%. Ob doseženi rasti pa pridejo na vrsto ukrepi odplačila dolgov ali refinanciranje še preostalih po nižjih obrestnih merah, cestni evri in tudi več finančnih sredstev za znanost, šolstvo, stare in mlade, pa za javno kulturo, šport, zdravstvo, pokojnine. Prerekanj, kakršna so za »kosanje vse manjše pogače BDP« bila v zadnjih petih letih, tudi političnih, ne bo več toliko. Mir bo ob dobrih gospodarskih rezultatih povrnil Sloveniji mednarodni ugled najbolj uspešne post-tranzicijske države. Pozitivne politične, družbene, socialne posledice rasti, namesto padanja BDP bodo neizmerne; v Slovenijo se bo povrnil mir in stabilnost prvega desetletja samostojnosti.

Literatura

Ahtik M., Mencinger J.: *Ekonomika evropske integracije*, GV, Ljubljana 2013

Blyth, M.: *Austerity*, Oxford UP, UK, 2013

Bole V.: *The first year of the euro: A review of Slovenia's economic performance, Report on the adoption of the euro*, Estonian Central Bank, June 2008, 15-39

Bole V., Prašnikar J., Trobec D.: *Policy measures in the deleveraging process: A macroprudential evaluation*, *Journal of Policy Modelling*, 36 (2014), 410-432

Kahneman, D.: *Thinking fast and slow*, Farrar, Strauss and Giroux, New York, 2011

Štiblar F.: *Zunanji pogoji gospodarjenja v 2013*, GG, EIPF, december 2012

«_»: *The role of central banks in crisis: FED versus ECB*, *Slovenian Law Review*, Ljubljana, 12/2011

->- *Rast, rast, rast*, GG, EIPF, april 2013

->- *Odtujitev družb v državni lasti*, GG, EIPF, maj 2013

->- *Borzna in gospodarska gibanja*, GG, EIPF, september 2013

->- *Finančni trgi, akterji, instrumenti in posli*, ZRC SAZU, Ljubljana 2013

->- *Solidarizem za Slovenijo kot humano ekonomijo*, Zvon, marec 2014

->- *Euroization in Slovenia and Financial Instability: Lessons and Policy Recommendations*, 5/2014, mimeograph, forthcoming

Taleb N.N.: *Črni labod*, Učila International, Tržič, 2010

UMAR: *Poročilo o razvoju 2014*, Ljubljana, junij 2014

IZREDNO DOBER VSTOP V POLETJE

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

26

Na vstopu v poletje v slovenskem gospodarstvu prevladujejo pozitivna gibanja in pričakovanja. Pričakovano trošenje se krepi; marca sta močno poskočila trošenje prebivalstva in investicije, tekoče trošenje države pa se je skrčilo. Vzdržnost pospešitve trošenja prebivalstva je vprašljiva. Tako kot že vse od drugega četrtertletja lani, dinamika izvoza v Sloveniji ostaja živahnjša od dinamike v celotni EU. Višek v tekočih transakcijah se povečuje ob okrepljenih investicijah in ne namesto njih. Pričakovano trošenje se še krepi, izboljšanje izvoznih pričakovanj je večje kot v EU, pričakovano trošenje storitev je začelo končno zmanjševati zaostanek za dolgoletnim povprečjem.

Osnovna gibanja v trgovinski menjavi se ne spreminjajo, izvoz prehiteva uvoz, blagovna bilanca zato ostaja pozitivna; Slovenija sodi med uspešnejše evropske izvoznike in povprečne evropske uvoznike; relativni položaj se izboljšuje. Gospodarska klima se je maja popravila v vseh sektorjih; optimizem prevladuje v predelovalni dejavnosti, zaupanje se je okrepilo v storitvenih dejavnostih, posebno v preostalem gradbeništvu pa tudi v trgovini na drobno. Tudi v EU se je gospodarska klima izboljšala, pričakovanja in poslovni optimizem pa ne.

Industrijska produkcija se je medletno povečala, impulzni trend kaže na nadaljevanje krepitve. V aprilu je glede na marec zrasla tudi industrijska produkcija v EU28 in na območju evra; mesečna nihanja med državami ostajajo velika, vrstni red po uspešnosti oziroma neuspešnosti se iz meseca v mesec spreminja. Tuje turistično povpraševanje je močno oslabilo, domače pa se je okrepilo. Vrednost gradbenih del se povečuje, kar kaže na izboljšanje razmer; nekaj pa je k temu prispevalo tudi odpravljanje škode po požledu. Prometnim panogam, za katere imamo podatke, gre še naprej dobro, pretovor v Kopru je sicer močno zanihal navzdol, a gre morda za naključen nihaj. Nekaj spodbudnih znamenj se kaže na trgu dela; sem sodi rahlo povečanje števila delovno aktivnih in zaposlenih pri pravnih osebah. Nadaljuje se tudi zmanjševanje brezposelnosti; priliv na zavode za zaposlovanje prihaja predvsem iz vrst tistih, ki jim je prenehalo delo za določen čas, večina tistih, ki zapuščajo zavode, pa najde novo delo ali samozaposlitev.

Rast cen je še naprej tik nad ničlo, cenovna pričakovanja pa se krepijo. Dinamika v Sloveniji je podobna dinamiki v evro območju. Cene industrijskih proizvajalcev še padajo oziroma stagnirajo, še naprej se relativno hitro krčijo cene stanovanjskih nepremičnin, kar gre pripisati zaustavljanju kreditiranja nakupov stanovanj. Surovine so se v zadnjem mesecu pocenile, v letu dni so se podražile le kovine in nafta.

Zaustavljanje plač se nadaljuje, v aprilu so sicer zrasle, a dinamika se ni spremenila. Rast

po sektorjih se iz meseca v mesec spreminja; aprila je rast plač v javnem sektorju prehitela rast plač v gospodarstvu, v letu dni pa so prve zaostale za drugimi. Enotni stroški dela v gospodarstvu in državi so tudi v prvem četrtletju stagnirali ali pa so se zmanjševali ter zaostajali za rastjo stroškov v evro območju.

Javnofinančni prihodki so se maja povečali, bolj dolgoročna dinamika se je ponovno povečala; tekoča preseganja glede na lansko leto so v aprilu in maju še večja kot v prvem četrtletju; v petih mesecih so za malone pol milijarde višji kot lani, kar je posledica enkratnega povečanja prihodkov upravnih organov in že večkrat omenjenega fiktivnega zmanjšanje donosa davka na dobiček v 2013 zaradi »pozitivnih časovnih razmejitev« narejenih v javnofinančni blagajni v 2012. Zato še posebej močno pospešuje donos neposrednih davkov in prihodkov upravnih organov; oboje je enkratno, vendar se neposredni davki krepijo tudi bolj dolgoročno. K »čistemu« preseganju so največ prispevali davek na dobiček, dohodnina in prihodki upravnih organov; najbolj sistematično se povečuje dohodnina. Domači davki na blago in storitve so se maja zmanjšali predvsem zaradi aprilskega premika timinga, kar potrjujeta kumulativen donos in medletna rast.

27

Skupni krediti podjetjem in prebivalstvu so se aprila ponovno zmanjšali. Čeprav se tekoče padanje kreditov počasi umirja, pri bolj dolgoročni dinamiki še ni izboljšanja: tudi krediti prebivalstvu niso izjema. Aprila so se zmanjšali tudi skupni depoziti (podjetij in prebivalstva); pri tem pa se je medletno padanje depozitov prebivalstva, ki so dvakrat (ob krizi na Cipru in uvedbi »paketa bančne sanacije«) močneje zanihali navzdol, zaustavilo približno tam, kot so bili aprila lani. Depoziti podjetij so tudi padli, vendar imajo še solidno medletno rast, čeprav tekoče precej nihajo.

Slovenija ima tudi letos velik presežek tekoče bilance. K temu prispevata presežka v blagovni in storitveni menjavi, ki sta podobna lanskoletnim, medtem ko je primanjkljaj v bilanci dohodkov večji, neto odliv tekočih transferov pa približno enak lanskemu. Posledica presežka tekoče bilance je neto priliv na kapitalskem in finančnem računu, kar je rezultat pozitivnih neto neposrednih naložb, priliva kapitala prek naložb v vrednostne papirje in odliva prek ostalih naložb, kar kaže na način razdolževanja. Bruto in neto zunanji dolg Slovenije se počasi zmanjšujeta.

VERY GOOD ENTRANCE INTO SUMMER

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

28

On entering summer months Slovenian economy is dominated by positive trends and expectations. Expected spending is increasing due to spending of households and investments, while ongoing government spending shrank; sustainable acceleration of households spending is also questionable. Dynamics of exports in Slovenia remains vibrant, exceeding the dynamics in the EU. The current account surplus increases with increased investments and not instead of them. Expected spending is still increasing, improved export expectations are higher than in the EU, the expected service spending began to decrease the backlog.

Basic trends in foreign trade, exports outpacing imports and trade balance, therefore, remaining positive, have not altered. Slovenia ranks among successful European exporters and average European importers; relative position is improving. Economic sentiments in May improved in all sectors; optimism prevailed in manufacturing, confidence strengthened in services, particularly in the remains of the construction industry and in retail trade. Also in the EU, economic climate improved, while expectations and business optimism did not.

Industrial production increased, impulse trend reflects continued strengthening. In April, compared to March, industrial production grew in the EU28 and the euro area; monthly fluctuations between countries remain large, the order of the success or failure changes from month to month. Foreign tourist demand weakened significantly, domestic demand strengthened. Value of construction work is increasing, suggesting the improvement of the situation; repair of damage caused by icy rain most likely contributed. Transport branches, for which we have data, continue to perform well, strong oscillation downward in the port of Koper might be a random swing. Some encouraging signs are observed in the labor market. This includes a slight increase in the number of active population and employees and continuation in the reduction of unemployment. Newcomers to employment services come mainly from the ranks of those who ceased to work for a certain time pwriond, most of those leaving institutions find new jobs or self-employment.

Inflation continues to be just above zero, price expectations are but increasing. Dynamics in Slovenia is similar to the dynamics in the euro area. Industrial producer prices continue to fall or stagnate, residential property prices are shrinking, which can be attributed to halting credits for housing. Raw materials prices dropped last month, in a year only prices of metals and oil increased.

While in April wages grew, the pace did not alter. In April wage growth in the public sector

outpaced wage growth in the business sector, in a year the former lagged behind the latter. Unit labor costs in the economy in the first quarter stagnated or declined and lagged behind the growth of unit labor costs in the euro area.

General government revenues increased in May, more long-term dynamics increased as well; current tax revenues in April and May exceed corresponding revenues in 2013 even more than in the first quarter; the revenues in five months were almost half a billion higher than last year. This is the result of an increase of revenues by administrative bodies and the notional reduction in revenues from profit tax in 2013 due to »positive accruals« in fiscal year 2012. Particularly strong was acceleration of direct taxes and revenues of the administrative bodies; both are exceptional, however direct taxes strengthen in the longer term as well. Domestic taxes on goods and services in May decreased mainly due to the April shift in timing, as confirmed by a cumulative annual growth and yield.

29

The total lending to companies and households continued to decline. Although, the current decline in lending is slowing, there are no improvements in longer-term dynamics: the loans to households are not exception. In April, deposits (by enterprises and households) decreased; the decrease of deposits by households, which dropped twice (at the crisis in Cyprus and the introduction of »rehabilitation package of banking«) strongly, stopped where they were last April. Deposits by corporations declined, but they have a solid though fluctuating year on year growth.

Slovenia retains large surplus in current balance. The reasons are surpluses in goods and services trade, which are similar to last year's, while the deficit in the income balance is higher and net outflow of current transfers approximately the same as last year. The result of the current account surplus is a net inflow in the capital and financial account, which is the result of positive net FDI inflow of capital through investments in securities and outflow through other investment, reflecting the deleveraging mode. Gross and net external debt are slowly decreasing.

AGREGATNO POVPRASEVANJE IN PRIČAKOVANJA

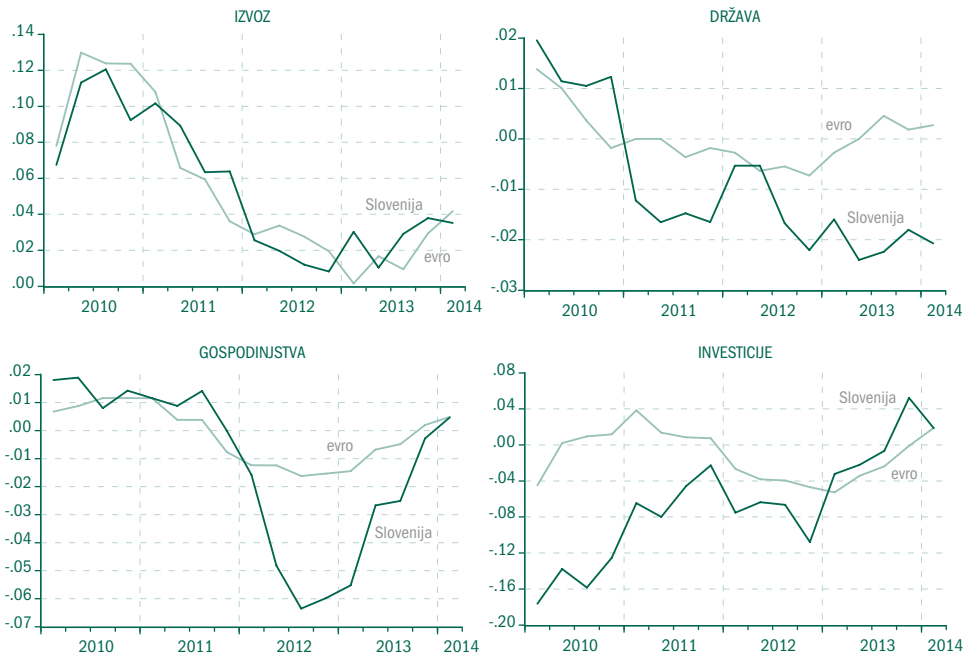
1. Pričakovano trošenje se še naprej krepi

Skupno domače trošenje je marca močno poskočilo, vendar je bilo povečanje predvsem sezonske narave, saj sta se ob indikatorja bolj dolgoročne dinamike zmanjšala (medletno je domače trošenje marca, navkljub zmanjšanju, še vedno naraščalo po preko 7%).

30

Marca je močno poskočilo trošenje prebivalstva in investicije, medtem ko se je tekoče trošenje države za blago in storitve skrčilo. Vzdržnost pospešitve trošenja prebivalstva pa je vprašljiva; medletna stopnja je sicer porasla na preko 2.5% letno, vendar se je istočasno rast impulznega trenda zmanjšala in postala opazno negativna. Pri investicijah v osnovna sredstva sta močno tekoče povečanje spremljala visoki vrednosti obeh indikatorjev bolj dolgoročne rasti (rast impulznega trenda je presegala 7% na letni ravni). Tekoče trošenje države za blago in storitve se je marca močno skrčilo, v negativne vrednosti je padla tudi bolj dolgoročna dinamika.

Končno trošenja

Vir. Eurostat; lastni izračuni
Opomba: medletne stopnje rasti, desezonizirane vrednosti

Izvoz se je aprila malo zmanjšal (za 1.7%), trendna rast pa se je opazno okrepila (rast impulznega trenda je presegla 10% letno). Rast izvoza izven EU je bila bolj živahna kot v EU. Tako kot že vse razdobje po drugem četrtletju lani, je bila aprilska dinamika izvoza v Sloveniji bistveno bolj živahna od dinamike izvoza v celotni EU (marca je v EU izvoz medletno padal po 8%).

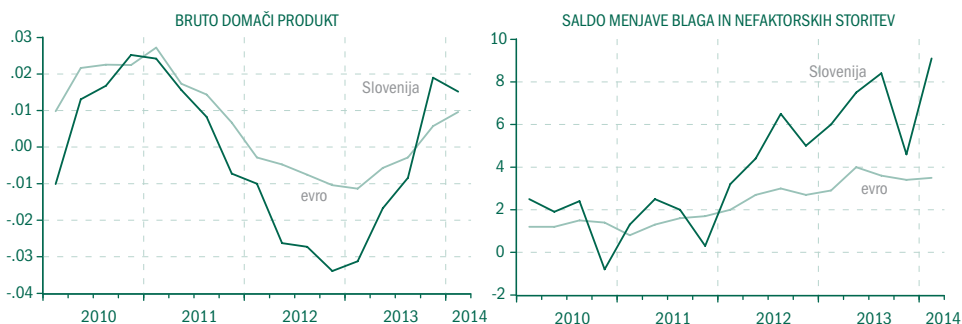
Podobno sliko končnega trošenja, torej krepko rast investicij v osnovna sredstva, vzdržno rast izvoza in trošenja gospodinjstev ter pešanje trošenja države, ki jo kaže marec, potrjujejo tudi podatki za celotno prvo četrtletje. Dinamika (realnega) končnega trošenja, prikazana na slikah, kaže, da je, razen pri trošenju države, pri vseh komponentah končnega trošenja dinamika vsaj tako ugodna kot v evro območju.

31

Še zlasti močno se popravlja (po lansiranju ZUJF-a opotekajoče) trošenje gospodinjstev. Investicije v osnovna sredstva naraščajo hitreje kot v EU že eno leto, medtem ko je rast izvoza praktično od začetka 2011 sistematično vsaj tako hitra kot v evro območju. Le trošenje države vse bolj zmanjšuje celotno aktivnost (glede na evro območje). Prvo zmanjšanje relativne dinamike trošenja države se je začelo na začetku 2011, ko je medletna rast trošenja države v Sloveniji zaostala za evro območjem za okoli 1.5 odstotne točke. Drugo zmanjšanje dinamike trošenja države pa je sprožil ZUJF, ko je medletna rast trošenja države v Sloveniji začela zaostajati za rastjo v evro območju za okoli 2.5 odstotne točke! Ker je obseg investicij v osnovna sredstva večji od obsega trošenja države, investicijsko prehitavanje evro območja pa večje od ustreznega zaostajanja trošenja države, je skupno končno trošenje (in torej rast BDP) v Sloveniji še naprej močnejše kot v evro območju!

Doslej so se velika izboljšanja v menjavi s tujino praviloma »razlagala« (doma in v tujini-Bruslju) s šibkimi investicijami. Slike pa kažejo, da bo potrebno teorijo spremeniti. Čeprav se namreč investicije (medletno) povečujejo že tri četrtletja, se višek v tekočih transakcijah še naprej hitro povečuje.

BDP in menjava s tujino

Vir. Eurostat; lastni izračuni

Opomba: BDP-medletne stopnje rasti, saldo menjave-odstotki BDP

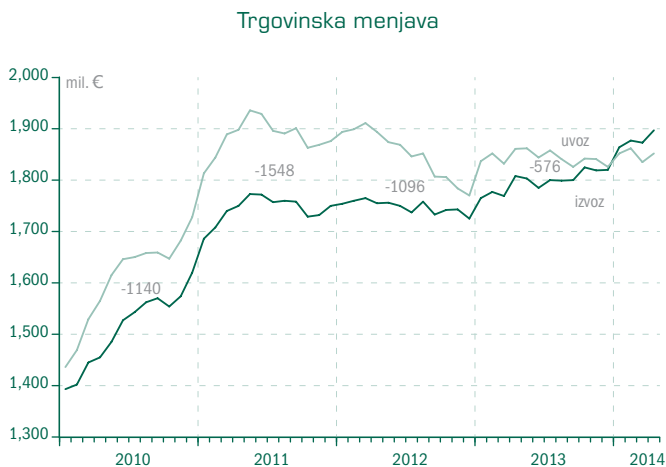
V zadnjih štirih četrletjih (od 2013/2-2014/1) je v Sloveniji višek menjave s tujino v povprečju dosegel 7.4% BDP. V istem obdobju je bil povprečen višek menjave s tujino evro območja 3.6%, Slovenijo pa so, po višku menjave s tujino, presegle le Irska, Nizozemska in Luksemburg.

Pričakovano trošenje v nekaj naslednjih mesecih se še naprej krepi. Pričakovano izvozno trošenje je zadnji mesec preseglo dolgoletno povprečje, isto velja tudi za domače povpraševanje po proizvodih predelovalne dejavnosti. Izboljšanje izvoznih pričakovanj je v Sloveniji večje kot v EU. Domače trošenje blaga gospodinjstev je še naprej na dolgoročni povprečni ravni, medtem ko je pričakovano trošenje storitev opazno pospešilo, v zadnjih dveh mesecih je zmanjšalo zaostanek za dolgoletno povprečno ravniyo za dve tretjini. Dinamika izboljševanja pričakovanega trošenja storitev je v EU podobna kot v Sloveniji. Gradbena dela, ki že sicer v Sloveniji rastejo najhitreje v EU, se bodo še povečevala – gradbeništvo bo imelo vsaj še nekaj mesecev polne roke dela. Zagotovljeno delo se jim je namreč povečalo na preko 5.5 mesecev.

32

2. Pozitivna blagovna bilanca v aprilu in v štirih mesecih

Tudi v aprilu je bila blagovna bilanca pozitivna, kar povečuje štirimesečni presežek. Kljub rahli upočasnitvi dinamike rasti pa so slovenski zunanjetrgovinski rezultati ugodnejši od EU povprečja. Slovenija spada v boljšo polovico članic EU28 s pozitivno zunanjetrgovinsko bilanco tako v marcu 2014 kot v aprilu 2014.

Vir: SURS

Opombe: desezonizirani podatki, letni saldi

Aprila je bil skupni izvoz 1959 milijonov € (2.2% več kot aprila lani), skupni uvoz 1895 milijonov € (0.5% manj kot pred letom), kar da presežek 63 milijonov € oziroma 103.3% pokritost uvoza z izvozom. Pri tem je bila odprema blaga v EU 1469 milijonov € (3.3% več kot aprila lani), prejem blaga iz EU 1484 milijonov € (1.0% manj), kar da primanjkljaj 15 milijonov €, oziroma 99.0% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanici EU je bil izvoz 489 milijonov € (1.0% manj kot aprila 2013), uvoz 411 milijonov € (1.2% več kot pred letom), kar pomeni presežek 78 milijonov € in 119.0% pokritje uvoza z izvozom.

V EU28 je bil aprilski izvoz 1% (v Sloveniji 1.8% manjši) manjši in uvoz 0.9% (v Sloveniji 1% manjši) od marca 2014. V trgovini izven EU je bil v aprilu v primerjavi z marcem 2014 EU28 izvoz 1% manjši (slovenski 2.5% večji, peti porast med članicami EU28), uvoz pa 0.9% manjši (slovenski 3.3% večji, deseti porast).

33

V letošnjih štirih mesecih skupaj je bil celotni izvoz 7550 milijonov € (5.4% več kot v enakem obdobju 2013), celotni uvoz 7333 milijonov € (0.9% manj), kar da presežek 217 milijonov € oziroma 103.0% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi s članicami EU je bila odprema blaga 5752 milijonov € (7.7% več kot lani), prejem blaga 5771 milijonov € (1.1% manj), tako da je bil primanjkljaj 19 milijonov €, pokritje uvoza z izvozom pa 99.7%. V trgovini z nečlanicami je bil v štirih mesecih izvoz 1798 milijonov € (1.1% manj kot pred letom), uvoz 1562 milijonov € (0.1% manj), kar da presežek 236 milijonov € ali 115.1% pokritje uvoza z izvozom.

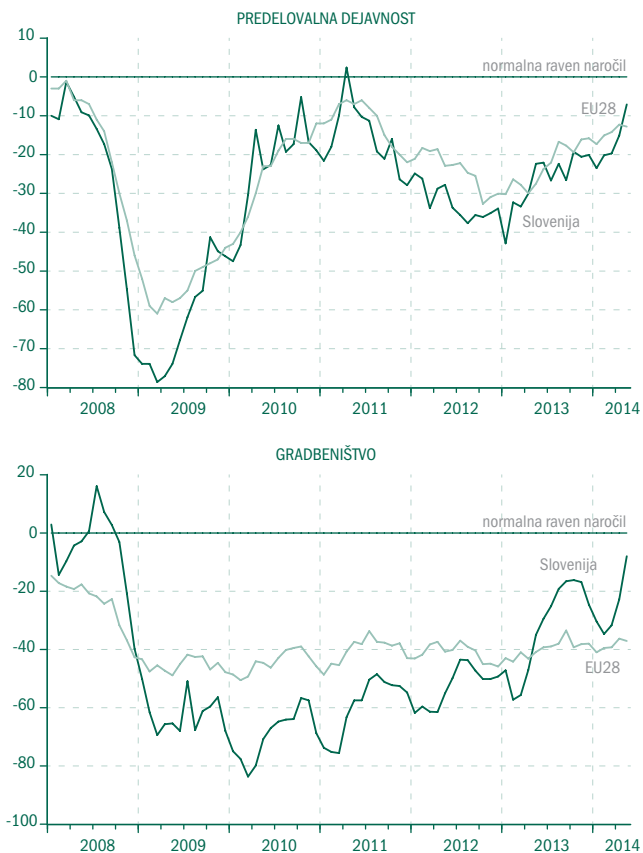
V prvem četrtletju je bil slovenski izvoz 7% večji kot v enakem obdobju 2013, kar je šesto največje povečanje med 28 članicami, uvoz pa s stagnacijo 14. največje povečanje, kar pomeni, da je bilančni rezultat Slovenije ugodnejši od povprečja EU28.

3. Gospodarska klima v maju višja v vseh sektorjih

Gospodarska klima se je v maju otoplila. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi je bil njen kazalnik v maju 2014 za 5 odstotnih točk višji kot mesec poprej in za 16 odstotnih točk višji kot v maju 2013, hkrati pa je bila njegova vrednost za tri odstotne točke višja od dolgoletnega povprečja.

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih v maju 2014 je bila za dve odstotni točki višja kot predhodni mesec, glede na maj 2013 je bila njegova vrednost višja za osem odstotnih točk, glede na dolgoletno povprečje pa za 6 odstotnih točk. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece so se v primerjavi s predhodnim mesecem večinoma zvišale, znižala se je le vrednost kazalnika zagotovljeno delo.

Naročila v predelovalni dejavnosti in gradbeništvu

Vir: Eurostat

V storitvenih dejavnostih se je klima popravila, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v maju 2014 za pet odstotnih točk višja kot mesec prej in hkrati za 3 odstotne točke nižja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi z majem lani je bila njegova vrednost višja kar za 24 odstotnih točk.

Zaupanje v gradbeništvu se je popravilo, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v maju za 11 odstotnih točk višja kot aprila in za 19 odstotnih točk višja kot maja 2013, hkrati pa za 15 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja. Poudariti velja, da je kazalnik zaupanja jv gradbeništvu v maju dosegel najvišjo vrednost po septembru 2008. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece so se v primerjavi z aprilom večinoma zvišale, znižali sta se le vrednosti kazalnikov obseg gradbenih del in cene.

Ankete SURS-a kažejo, da se je vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v maju glede na predhodni mesec zvišala za 14 odstotnih točk, glede na maj 2013 pa je bil kazalnik višji za 25 odstotnih točk. Vrednosti kazalnikov pričakovanj so se maja v primerjavi z aprilom v glavnem zvišale, znižali sta se le vrednosti kazalnikov pričakovana skupna nabava in prodajne cene.

Gospodarska klima se je maja v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2013 v celotni EU28 večinoma popravila. V gradbeništvu so se po podatkih Eurostata v maju 2014 naročila glede na mesec poprej znižala za 0,8 odstotne točke, glede na maj lani pa so višja za 3,5 odstotne točke. Glede na april so se v maju za slabe 4 odstotne točke znižala pričakovanja v trgovini na drobno, pričakovanja v predelovalnih dejavnostih pa so se v enakem obdobju poslabšala za polovico odstotne točke. Splošni poslovni optimizem se je v maju v celotni evropski osemindvajseterici znižal in sicer za 1,2 odstotne točke, v primerjavi z majem lani pa je bil višji za dobrih osem odstotnih točk.

35

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija večja

Industrijska produkcija se je v medletni primerjavi povečala. Po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a je bila industrijska produkcija v aprilu 2014 za 3,6% višja kot v enakem mesecu leta 2013. Impulzni trend kaže, da se je v aprilu industrijska produkcija zviševala po stopnji 1,77% mesečno. Zaloge dokončanih industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v aprilu za 0,7% višje kot v mesecu prej, v primerjavi z aprilom lani pa za dobre štiri odstotka nižje.

Dejavnost rudarstva se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v letošnjem aprilu v primerjavi z aprilom 2013 povečala za skoraj tri četrtine. Impulzni trend pa kaže, da se je v aprilu dejavnost rudarstva zviševala po stopnji 11.39%.

Produkcija predelovalnih dejavnosti se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v aprilu v primerjavi z aprilom 2013 zvišala za 1,6%, impulzni trend pa kaže, da se je v aprilu dejavnost predelovalne industrije zviševala po stopnji 1,56%.

Podatki Eurostata kažejo, da je v aprilu glede na marec industrijska produkcija v EU28 zrasla za 0,7%, na območju evra (EA18) pa za 0,8%. Glede na april lani pa je v letošnjem aprilu industrijska produkcija v EU28 porasla za 2,1%, na območju evra pa za 1,4%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v aprilu glede na mesec poprej najbolj zrasla na Portugalskem (6,7%), največji padec pa je bil na Malti (-6,0%) in na Hrvaškem (-2,9%).

5. Tuje turistično povpraševanje navzdol, gradbeništvo precej navzgor

Po podatkih SURS-a je bila vrednost gradbenih del aprila letos za slabih 7 odstotkov višja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v marcu, vrednost opravljenih gradbenih del v aprilu v primerjavi z aprilom 2013 pa se je povečala za slabo polovico. Razlogi za precej visoko letno rast so bili delno povečan obseg del zaradi odpravljanja posledic škode in za gradbena dela ugodnejše splošne razmere kot v enakem obdobju lani.

36

Skupno število turističnih prenočitev se je po podatkih SURS-a zmanjšalo. Marca jih je bilo za 2,1% manj kot v enakem mesecu leta 2013; impulzni trend kaže, da se je skupno število prenočitev v tretjem mesecu letos zniževalo po mesečni stopnji -0,87%. Pri tem je prišlo do upada tujega turističnega povpraševanja, saj je v marcu število turističnih prenočitev tujih gostov upadlo za 5,8% glede na marec 2013. Impulzni trend prenočitev tujih gostov v letošnjem marcu kaže krčenje po stopnji 1,38%. V marcu pa se je povečalo število prenočitev domačih gostov in sicer za 2,4% glede na enak mesec v letu 2013, impulzni trend prenočitev domačih gostov v marcu kaže rast po stopnji 0,55%.

Podatki SURS-a o transportu za april 2014 kažejo, da je bilo v zračnem prevozu prepeljanih za 9% več potnikov kot aprila lani, število opravljenih potniških kilometrov pa je bilo v zračnem prevozu večje za 11%. V koprskem pristanišču je bilo aprila pretovorjenih nekaj manj kot 1,1 milijona ton blaga ali za 18% manj kot v aprilu lani in za 27% manj kot v marcu 2014.

6. Zmanjševanje brezposelnosti se nadaljuje

Na trgu dela se je stanje nekoliko umirilo. Število aktivnih prebivalcev se je po podatkih SURS-a v mesecu aprilu 2014 povečalo na 920237 oziroma za 5853 oseb glede na mesec prej, glede na april 2013 pa za 5900 oseb oziroma 0,6 odstotka. V aprilu je bilo v Sloveniji 796601 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na marec se je število delovno aktivnih povečalo za skoraj 9 tisoč oseb, glede na april 2013 pa za 3596 oseb oziroma pol odstotka. Med zaposlenimi osebami jih je bilo v februarju še vedno slabih 93% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od aprila lani povečalo za 0,6 odstotka. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na april 2013 zmanjšalo za 2,6%. Med samozaposlenimi pa je bilo 60% samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v samem aprilu povečalo za 228, od aprila 2013 pa se je to število povečalo za 3129 oseb oziroma 5,7%.

Po zadnjih podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec maja 2014 registriranih 119670 brezposelnih oseb, kar je za 3966 oseb oziroma 3,2% manj kot ob koncu aprila, v primerjavi z majem 2013 pa je bilo brezposelnih oseb več za 1094 oziroma 0,9%. V letošnjem maju se je na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 6119 brezposelnih oseb, kar je dobrih 14% manj kot v aprilu in za 11,7% manj kot maja 2013. Med novo prijavljenimi je bilo

790 iskalcev prve zaposlitve, 1305 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 3075 brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas. Odliv iz brezposelnosti je maja znašal 10085 oseb, med njimi se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 7566, kar je dobrih 0,8% manj kot aprila, v primerjavi z majem 2013 pa je bilo zaposlitev več za 17%.

Po podatkih Eurostata je bila aprila 2014 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA18) 11,7%, kar je glede na mesec poprej manj za desetinko odstotne točke ter 0,3 odstotne točke manj kot aprila lani. V celotni evropski osemindvajseterici (EU28) je bila stopnja brezposelnosti v aprilu 10,4% in se je glede na enak mesec v 2013 zmanjšala za 0,5 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo aprila v EU28 25,5 milijona brezposelnih oseb, od teh 18,8 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v marcu najnižjo stopnjo brezposelnosti imeli v Avstriji (4,9%) in v Nemčiji (5,2%), najvišjo pa v Španiji (25,1%) in v Grčiji, za katero februarski podatek znaša 26,5%.

37

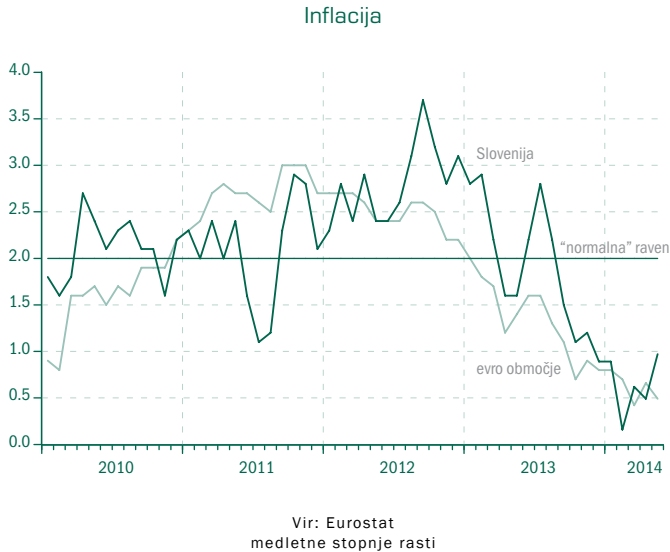
CENE, PLAČE IN STROŠKI DELA

7. Rast cen je še naprej tik nad ničlo, vendar se pričakovanja rahlo krepijo

Maja so življenjski stroški porasli za 0.6%. Bolj dolgoročna dinamika se je malo povečala, tako je impulzni trend iz trendnega padanja po okoli 2.5% v aprilu maja prešel v stagnacijo.

Povečale so se tako cene blaga kot storitev, prve za malo preko 0.7%, druge pa za 0.4%. Najbolj so se povečale cene sadja (za 10%), k rasti življenjskih stroškov so prispevale 0.2 odstotne točke. K skupnemu povečanju cen so (po 0.1 odstotne točke) prispevale še podskupine tobačnih izdelkov, oblačil, kanalščin, gostinskih in nastanitvenih storitev ter goriva. Pocenitev je bilo maja malo, skupno so indeks življenjskih stroškov zmanjšale za 0.1 odstotne točke.

Osnovna inflacija, ki ne vsebuje cen goriv in zelene tržnice (kaže enodgenizirano rast cen) je porasla maja enako kot skupen indeks življenjskih stroškov, bolj dolgoročno pa se je povečala na okoli 1.2% (takšna je bila rast impulznega trenda in navadna medletna stopnja).

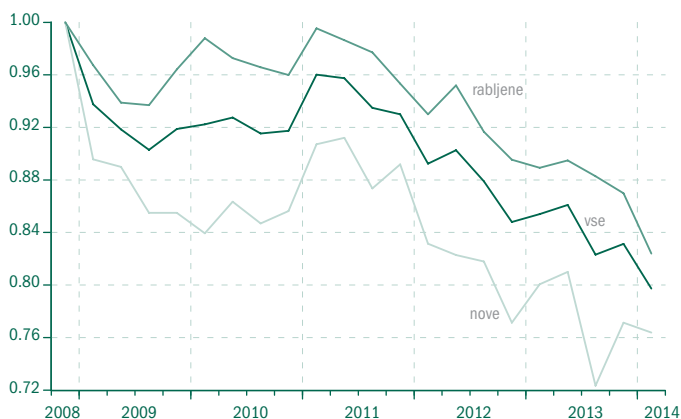
Primerljivo rast cen med državami EU kaže harmoniziran indeks cen. Ta se je maja povečal za 0.7% (medletno za 1%), medtem ko je v evro območju maja stagniral, bolj dolgoročno pa naraščal po 0.5%. Rast osnovne inflacije (harmoniziranega indeksa) je v Sloveniji malo pospešila glede na evro območje, porasla je na medletno dinamiko 1.3%, v evro območju pa je padla na 0.8%: Cene energije so po štirih mesecih padanja (medletno) porasle, tako v Sloveniji kot v evro območju.

Cene industrijskih proizvajalcev dolgoročno še naprej počasi padajo oziroma stagnirajo. Maja so se sicer malenkost povečale (za 0.1%), vendar so bile še vedno za 1.1% nižje kot pred letom dni. Porasle so le proizvajalčeve cene za tuje trge, tako za evrsko območje kot izven njega (skupno za 0.3%). Industrijske cene proizvodov za domači trg so ostale nespremenjene.

Cenovna pričakovanja se še naprej rahlo krepijo. Pričakovane cene proizvajalcev se že več kot dve leti gibljejo tik pod ali na dolgoletnem povprečju, pričakovane cene blaga v trgovini na drobno pa so že nekaj časa opazno nad dolgoletnim povprečjem, v zadnjih mesecih se je razlika začela (sicer počasi) še povečevati. Tudi pri cenah storitev se pričakovanja še povečujejo, čeprav so še vedno opazno pod dolgoletno ravniho, saj je po več kot dveletnem padanju prišlo do obrata šele pred dvema mesecema.

Dostopni so tudi podatki o cenah stanovanjskih nepremičnin za prvo četrletje letošnjega leta. Na dlani je, da cene še naprej polzijo navzdol, do obrata je prišlo na prehodu iz tretjega v zadnje četrletje 2010, ko se je začelo hitro zaustavljati kreditiranje nakupov stanovanj. Od takrat dalje cene stanovanjskih nepremičnin, z manjšimi nihaji, sistematično padajo po okoli 1% na četrletje.

Cene stanovanjskih nepremičnin

Vir: SURS, lastni izračuni
Opomba: cene so normirane na konec leta 2008

39

V mesecu dni, do sredine junija, so cene surovin (v evrih) padle za 2%. Najbolj so se zmanjšale cene hrane (za 3.8% v evrih), medtem ko so porasle samo cene nafte (za 4.4% v evrih). Skupen indeks cen surovin je (v evrih) še vedno nižji kot pred letom dni (za 4.5%), najbolj so se v letu dni zmanjšale cene hrane in zlata (za preko 6% oziroma 8% v evrih). V letu dni so porasle le cene kovin in še zlasti krepko cene nafte (za 7% v evrih).

8. Zaustavljanje plač se nadaljuje

Povprečne plače so aprila porasle za 0.3%, bolj dolgoročna (medletna) dinamika pa je ostal enaka kot v prvem četrtletju (0.9%).

Aprila so najbolj porasle plače v finančnih in zavarovalniških dejavnostih ter informacijsko-komunikacijski dejavnosti (za 3.9%), medtem ko so se najbolj zmanjšale v oskrbi z električno energijo (za 6.7%).

V vseh treh ključnih segmentih javnofinančnega sektorja (javni upravi in obrambi, zdravstvu in izobraževanju) so se aprila povprečne plače povečale bolj kot v povprečju gospodarstva (preko 0.7%, najbolj v javni upravi za 1.4%).

V letu dni so se najbolj povečale plače v rudarstvu (za 7.2%), s precejšnjim zaostankom pa sta sledili še informacijsko-komunikacijska dejavnost ter finančne in zavarovalniške dejavnosti (z okoli 3% v letu dni). Najbolj so zaostale plače v poslovanju z nepremičninami (za 1.6%) in oskrbi z električno energijo (za 1.2%).

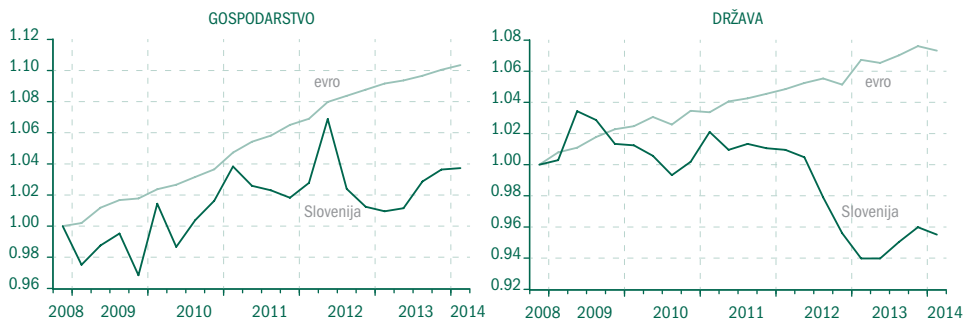
V javni upravi so v letu dni plače porasle malo manj kot v povprečju gospodarstva (za 0.5%), medtem ko so v zdravstvu in izobraževanju padle (za 0.8% oziroma 0.5%)!

Dostopni so že podatki o enotnih stroških dela v prvem četrtletju letos. Tako kot smo omenili že v prejšnjih številkah GG, se je pospeševanje enotnih stroškov dela, ki se je začelo v drugem poletju lani, že po dve četrtletjih zaustavilo, tako v gospodarstvu kot v državi, saj so eni in drugi enotni stroški dela na začetku letošnjega leta že stagnirali oziroma rahlo padali.

40

V gospodarstvu tako enotni stroški dela še naprej (že tri leta) nihajo okoli ravni, ki je okoli 3% višja kot pred začetkom krize. V prvem četrtletju letos so bili tako za okoli 6% nižji od enotnih stroškov dela v evro območju; glede na začetek krize (od 2008/IV do 2014/I) so torej porasli za 6% manj kot enotni stroški dela gospodarstva v evro območju.

Enotni stroški dela

Vir: Eurostat, lastni izračuni

Opomba: enotni stroški javnega sektorja in gospodarstva, desezonizirano, normirano na konec leta 2008

Če se izloči sezonska nihanja, so se enotni stroški dela v državi (javna uprava, zdravstvo in izobraževanje) v prvem letošnjem četrtletju zmanjšali (za 0.5%). Tako so še (dodatno) zaostali za enotnimi stroški dela države v evro območju, saj ti še naprej (tako kot vse od začetka krize) naraščajo po dolgoročni stopnji okoli 0.35% na četrtletje. V prvem četrtletju so tako bili enotni stroški dela države v Sloveniji za 12% nižji od ustreznih enotnih stroškov dela v evro območja, relativno glede na začetek krize!

FINANČNA GIBANJA

9. Javnofinančni prihodki še naprej navzgor

Javnofinančni prihodki so se maja povečali za 3.6%. Bolj dolgoročna dinamika se je ponovno opazno povečala (tako medletna stopnja rasti kot rast impulznega trenda sta presegle 18% letno).

Da postaja dinamika javnofinančnih prihodkov vse intenzivnejše, še bolj nazorno dokumentirajo tekoča preseganja javnofinančnih prihodkov glede na lansko leto. Medtem ko so javnofinančni prihodki v prvem četrtletju presegle ustrezne lanskoletne prihodke za 150 milijonov, so samo v prvih dveh mesecih drugega četrtletja presegle ustrezne lanskoletne prihodke že za 330 milijonov. Kumulativno so v letošnjih prvih petih mesecih javnofinančni prihodki večji od ustreznih prihodkov v lanskem letu že za skoraj pol milijarde (487 milijonov)! Trendnega preseganja javnofinančnega donosa v lanskem letu je bilo pol manj, okoli 250 milijonov (okoli 0.75% BDP). Pomembni sta namreč bili dve enkratni povečanja donosa, ki jih je potrebno izločiti pri ocenjevanju trendnega povečanja. Do prvega je prišlo pri prihodkih upravnih organov, ki so se maja enkratno povečali (glede na lani) za 105 milijonov. Drugo pa je bilo posledica, v GG že večkrat omenjenega, svojstvenega »implementiranja« davčne reforme v 2012. K preseganju letošnjega donosa za okoli 150 milijonov je namreč prispevalo fiktivno zmanjšanje donosa davka na dobiček v 2013, do katerega je prišlo zaradi »pozitivnih časovnih razmejitev« narejenih v javnofinančni blagajni v 2012! Navkljub davčni reformi v 2012, davčne stopnje (za izračun akontacije) davka na dobiček podjetij v 2012 namreč niso bile znižane, zato so podjetja ob zaključnih računih (marca in aprila 2013) refundirala od 120-150 milijonov preveč plačanega davka v 2012 – kar je seveda ustrezno povečalo davčni donos v 2012 in ga zmanjšalo v 2013!

Še zlasti močno pospešuje donos neposrednih davkov in ostalih prihodkov. Majsko povečanje je doseglo 6.7%, bolj dolgoročna dinamika je porasla še močneje, stopnja impulznega trenda se je, na primer, povečala (glede na april) za 70%! Medletna stopnja je bila zelo visoka (tako kot aprila), vendar predvsem zaradi enkratnih sprememb, aprila zaradi opisanega »prenosa« davčnega donosa iz 2013 v 2012, maja pa enkratnega povečanja prihodkov upravnih organov! Da se neposredni davki krepijo bolj dolgoročno, potrjuje prav rast impulznega trenda, saj so iz nje izločeni enkratni vplivi.

V prvih petih mesecih 2014 se je davčni donos neposrednih davkov in ostalih prihodkov, glede na isto razdobje lani, povečal za 390 milijonov. Tudi po korekciji, zaradi omenjenega zmanjšanja davka na dobiček v 2013, je donos neposrednih davkov in ostalih prihodkov v prvih petih mesecih letošnjega leta kumulativno presegel lanskoletni donos (v prvih petih mesecih) za okoli 240 milijonov! K temu »čistemu« preseganju so največ prispevali davek na dobiček, dohodnina in prihodki upravnih organov (vsak po 35 in več milijonov).

Najbolj sistematično se povečuje dohodnina, saj je bila v vseh mesecih letošnjega leta večja kot v ustreznem mesecu 2013. Tudi če se izločijo vsa večja enkratna povečanja v 2014 (torej tudi majsko veliko povečanje prihodkov upravnih organov), je medletna rast donosa neposrednih davkov in ostalih prihodkov v prvih petih mesecih presegla 4.5%!

Domači davki na blago in storitve so se maja zmanjšali za 2.5%, vendar je bilo zmanjšanje posledica aprilskega premika timinga, kar potrjuje velika okrepitev obeh indikatorjev bolj dolgoročne dinamike (medletne stopnje in impulznega trenda). Impulzni trend, ki ne vsebuje enkratnih vplivov, je maja rasel po preko 6% letno in, istočasno, bistveno hitreje kot aprila. Zaradi aprilskega premika timinga vplačil, se je maja močno popravil donos trošarin in zmanjšal donos davka na dodano vrednost. Kot je v GG že velikokrat poudarjeno, je zaradi velikih sezonskih premikov timinga vplačil za oceno bolj dolgoročne dinamike donosa domačih davčnih oblik bolj informativen kumulativen donos; v prvih petih mesecih je davek na dodano vrednost kumulativno presegel donos v ustreznem razdobju lanskega leta za približno 120 milijonov, trošarine pa so zaostale za 20 milijonov. Medletna rast domačih davkov na blago in storitve v prvih petih mesecih je torej, samo zaradi davka na dodano vrednost in trošarin, presegla 5.3%!

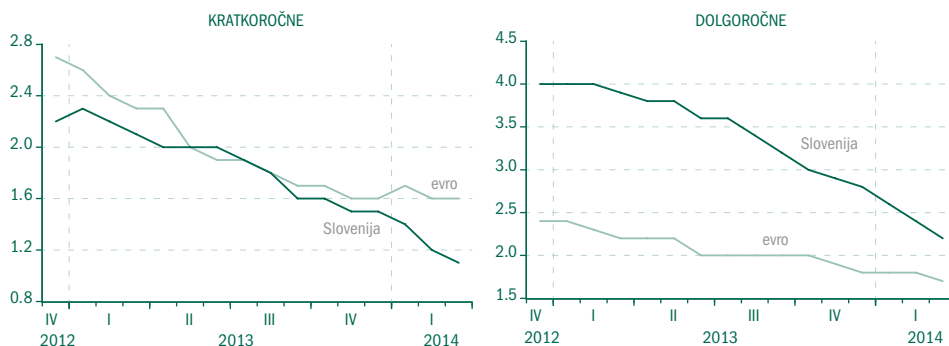
42

10. Depozitne obresti in krediti še naprej navzdol

Skupni krediti podjetjem in prebivalstvu so se aprila ponovno zmanjšali (za 0.2%). Zmanjšali so se tako krediti podjetjem (za 0.3%) kot krediti prebivalstvu (za 0.05%). Čeprav se tekoče padanje kreditov zadnje tri mesece počasi umirja, pa pri bolj dolgoročni dinamiki kreditov še ni opaziti izboljšanja. Celo krediti prebivalstva niso izjema. Tudi, če se upošteva minimalno zmanjšanje kreditov prebivalstvu ob prenosu na slabo banko (padec za 0.3%), se namreč pri medletni dinamiki teh kreditov praktično ne opazi izboljšanja v kreditni podpori trošenju prebivalstva. Tako je bilo aprila medletno zmanjšanje kreditov prebivalstvu (navkljub korekciji za padec ob prenosu na slabo banko) še vedno večje kot v lanskem aprilu.

Aprila so se zmanjšali (za 0.4%) tudi skupni depoziti (podjetij in prebivalstva). Pri tem pa se je medletno padanje depozitov prebivalstva že skoraj umirilo. Depoziti prebivalstva so se namreč lani spreminjali predvsem zaradi šokov bančnih regulatorjev, prvič ECB-ja in drugič BS-ja. Dvakrat so namreč opazneje zanihali navzdol, ob krizi na Cipru in ob lansiranju »paketa bančne sanacije« (z bančno likvidacijo in testom bank). Obakrat se je nihaj umiril v treh do štirih mesecih. Aprila so tako depoziti prebivalstva približno tam, kot so bili aprila lani, pa tudi tekoče se praktično ne spreminjajo. Depoziti podjetij so aprila sicer tudi padli, vendar imajo še vedno solidno medletno rast, čeprav tekoče precej nihajo.

Depozitne obrestne mere prebivalstva

Vir: BS, lastni izračuni

Opomba: kratkoročne, do enega leta; dolgoročne, nad eno leto

43

Obrestna mera na medbančnem trgu je bila po februarju (do maja) praktično nespremenjena (3 mesečni euribor je bil pri 0.33). Ker je ECB v sredi junija znižala svojo obrestno mero (z 0.25 na 0.15), je pričakovati konec junija in kasneje tudi znižanje medbančnih obrestnih mer.

Detajlistične obrestne mere se pri posojilih še naprej praktično ne spreminjajo. Zadnji podatki so za marec, ko so se malenkost (0.1 točke) spremenile-zmanjšale le obrestne mere za manjše zneske (pod 1 milijon) podjetjem. Depozitne obrestne mere pa se še naprej znižujejo, absolutno in glede na evro območje, dolgoročne bolj kot kratkoročne.

Ker ne zmorejo (ne znajo ali ne smejo) izboljšati bilance uspeha z obsegom, jo banke pač rešujejo z obrestno maržo, saj jim neobrestni prihodki stagnirajo oziroma padajo, ker večje in boljše stranke odhajajo v tujino (v 2013 so bili neobrestni prihodki najnižji po 2008, kar za 23% - 110 milijonov - nižji kot v 2009). Tako so bili obrestni prihodki celotnega bančnega sistema v prvem četrtletju letos za 60 milijonov (15%) manjši kot lani (360 milijonov oziroma 422 milijonov), obrestni odhodki pa za 80 milijonov (35%) manjši (150 milijonov oziroma 228 milijonov). Neto obrestni prihodki so se torej v prvem četrtletju (glede na prvo četrtletje lani) povečali za 20 milijonov, čeprav se je bilanca skrčila za 13% (Glej, BS, »Poslovanje bank v tekočem letu, gibanja na kapitalnem trgu in obrestne mere«, maj 2014). Eno in drugo seveda ob realni rasti gospodarstva za 2.1%!

11. Plačilno-bilančni presežek blizu lanskega rekorda

Tudi letos dosega Slovenija v prvih štirih mesecih velik presežek tekoče bilance v višini vsaj 6% BDP, lanski celoletni presežek je bil 6.3% BDP).

Presežek tekoče plačilne bilance v aprilu znaša 256.0 milijonov €, aprila 2013 pa je bil 270.9 milijonov €. Pri tem je presežek v blagovni menjavi 142.6 milijonov € (lani 131.7 milijonov €). Presežek v storitveni menjavi je 159.9 milijonov € (lani 166.7 milijonov €), pri čemer je transportni presežek 60 milijonov €, turistični 100 milijonov €, komunikacijski 14 milijonov €. Primanjkljaj v storitvah faktorjev raste zaradi neto plačil obresti: letos aprila znaša -76.5 milijonov €, aprila lani je bil -50.9 milijonov €. Neto priliv tekočih transferov je 30.0 milijonov €, lani je bil 23.4 milijonov €.

44

V štirih mesecih skupaj je dosežen presežek tekoče bilance 710.2 milijona €, v enakem obdobju lani je bil 769.9 milijonov €. Blagovnega presežka je 484.8 milijonov € (260.4 milijonov €), storitvenega presežka 559.4 milijonov € (662.7 milijonov €; predvsem zaradi poslabšanja bilance v ostalih poslovnih storitvah), primanjkljaj dohodkov faktorjev znaša -280.5 milijonov € (lani 106.6 milijonov €, predvsem zaradi letošnje podvojitve plačil obresti), neto odliv tekočih transferov pa je -53.4 milijonov € (-46.6 milijonov €).

Plačilna bilanca (milijoni evrov)

	januar-april		April	
	2013	2014	2013	2014
I. Tekoči račun	769,9	710,2	270,9	256
1. Blago	260,4	484,8	131,7	142,6
2. Storitve	662,7	559,4	166,7	159,9
- transport	205,6	226,4	54,1	60,7
- potovanja	378,2	395,7	97,2	100,0
3. Dohodki	-106,6	-280,5	-50,9	-76,5
- delo	122,1	125,2	23,1	26,7
- kapital	-228,7	-405,7	-74,1	-103,3
4. Tekoči transferi	-46,6	-53,4	23,4	30,0
II. Kapitalski in finančni račun	-1163,8	-846,2	-295,5	-263,6
A. Kapitalski račun	43,1	6,2	11,8	6,5
B. Finančni račun	-1.206,8	-852,4	-307,3	-270,0
1. Direktne investicije	-795,3	295,2	-694,5	231,1
2. Portfolio investicije	-11,9	4.021,5	-142,4	922,9
3. Finančni derivativi	-2,4	3,5	17,8	11,8
4. Druge investicije	-480,7	-5.022,1	495,2	-1.442,7
5. Mednarodne denarne rezerve	83,6	-150,7	16,7	6,8
III. Napake in izpustitve	393,9	136,0	24,6	7,6

Vir: Banka Slovenije

Posledica presežka tekoče bilance je neto priliv na kapitalskem in finančnem računu, ki po štirih mesecih znaša 846.2 milijonov € (v enakem obdobju lani je bil -1163.8 milijonov €). Pri tem so neto neposredne naložbe v Slovenijo 295.2 milijonov € (lani odliv -795.3

milijonov €), naložbe v vrednostne papirje kažejo priliv 4021.5 milijonov € (lani priliv -11.9 milijonov €), pri ostalih naložbah pa je njihovo neto zmanjšanje (povečanje terjatev) -5022 milijonov € (lani -480.7 milijonov €). Tujci so v naše vrednostne papirje portfeljsko naložili blizu štiri milijarde €, neposredno pa so investirali manj kot desetino tega zneska. Mednarodne rezerve pri Banke Slovenije so se zmanjšale za 150.7 milijonov €, v štirih mesecih lani, so se povečale za 83.6 milijonov €.

Majski Bilten Banke Slovenije kaže, da je bil konec marca 2014 bruto zunanji dolg Slovenije 41966 milijonov € (pri čemer 55.7% javni), neto dolg pa 13187 milijonov €. V primerjavi s februarjem sta oba okrog 220 milijonov € manjša. Konec aprila 2014 so znašale mednarodne rezerve Banke Slovenije 830.2 milijonov €, kar je 210 milijonov € več kot pred letom dni in devet milijonov € manj kot marca 2014.

JE VEČINA GOSPODARSTVA RES PREZADOLŽENA?

Bine Kordež

46

Verjetno bi težko našli koga, ki se ne bi strinjal s trditvijo, da je stanje našega gospodarstva slabo. Ob vsakodnevnih informacijah o slabih kreditih, prezadolženosti, težavah tega ali onega podjetja, je razumljivo posploševanje takega stanja kar na celotno gospodarstvo, seveda z nekaj redkimi izjemami (začenši s Krko, pa še kakšno tuje podjetje bi se našlo). Veliko gospodarskih družb ima res težave s financiranjem, z dobičkonosnostjo, z izplačevanjem primernih plač, mnogo jih je v postopkih prisilnih poravnjav in stečajev – vseeno pa analize vseh podjetij pokažejo, da nabor podjetij, v katerih se ne srečujejo s finančnimi problemi, ni tako majhen, pravzaprav je večji od pričakovanj.

Koliko podjetij se srečuje s težavami pri financiranju in kolikšen je njihov pomen za gospodarstvo kot celoto, kažejo podatki gospodarskih družb za leto 2012 (za to leto so na voljo zadnje bilance); pri tem lahko s precejšnjo gotovostjo trdimo, da ugotovitve odražajo tudi zdajšnje stanje. Glede na gibanja v zadnjem letu ocenjujemo, da do večjih sprememb v tem času ni prišlo (stanje se je celo nekoliko izboljšalo).

Pri ugotavljanju finančne trdnosti podjetij najpogosteje izračunavamo višino finančnih obveznosti (posojil) glede na denarni tok podjetja (EBITDA). Najbolj standarden pristop pri izračunu zadolžitve je upoštevanje vseh finančnih obveznosti podjetja zmanjšanih za finančno premoženje (torej neto finančni dolg). Ta izračun predpostavlja, da je finančno premoženje podjetij (denar, depoziti, dana posojila) nekakšna likvidnostna rezerva, ki jo podjetje lahko vsak čas aktivira. Vendar dejanski podatki kažejo, da dana posojila pri večini podjetij niso nikakršne likvidnostne rezerve, temveč pogosto financiranje drugih podjetij, zaradi česar jih težje odštevamo od dolga. Drug pristop je upoštevanje samo vseh finančnih obveznosti do bank, brez medpodjetniškega financiranja. Kljub razlikam so končni izračuni po obeh kriterijih precej podobni, tako da so v nadaljevanju upoštevani samo bančni krediti (domačih in tujih bank), ki so vsebinsko primernejši kazalec.

Dodatno smo pri analizi vseh slovenskih gospodarskih družb (blizu 60 tisoč, ki so na AJPES oddale bilančne podatke za leto 2012), ločeno prikazali družbe, ki jih uvrščamo v finančni sektor (K po standardni klasifikaciji), sektor poslovanja z nepremičninami (L) ter DARS. Na družbi za avtoceste Republike Slovenije (DARS) je namreč prek desetine vseh bančnih kreditov gospodarstvu in njena vključitev nekoliko zameglila celotno sliko. Finančne družbe (leasing, finančne holdinge ter podjetja, ki vlagajo v nepremičnine) pa obravnavamo

ločeno, ker so kriteriji izračuna njihove zadolžitve drugačni kot za ostalo gospodarstvo.

Preostala podjetja (95% po številu) smo nato razdelili v tri kategorije glede na višino zadolženosti. Kot merilo smo upoštevali prej omenjeni celotni dolg posameznega podjetja do bank v primerjavi z njegovim denarnim tokom, torej z ustvarjenim dobičkom iz poslovanja povečanim za amortizacijo (EBITDA). Kot finančno neproblematično zadolžitev upoštevamo štirikratnik denarnega toka. Če torej lahko podjetje iz ustvarjenega razpoložljivega denarja poplača celotne obveznosti do bank v prej kot štirih letih, je podjetje finančno trdno in za banke zdravo. Dobili smo tri skupine podjetij:

- podjetja za katera ocenjujemo, da niso finančno problematična, saj so ali brez kreditov ali pa imajo kredite nižje od zgoraj opredeljenega kriterija,
- delno finančno problematična podjetja, kamor smo uvrstili vse družbe s kazalcem med 4 in 10, torej vsa tista, ki bi celotni bančni dolg lahko odplačala najkasneje v desetih letih; gre že za delno rizična podjetja, ni pa nujno, da kreditov niso sposobna povrniti v dogovorjenih rokih,
- finančno problematična podjetja, katerih dolg presega denarni tok za več kot desetkrat ali pa sploh ne ustvarjajo pozitivnega denarnega toka, s katerim bi posojila lahko odplačala.

47

V spodnji tabeli smo podjetja razdelili v omenjene tri kategorije ter dodali še finančni sektor (in DARS). Za te skupine smo navedli nekaj ključnih podatkov iz poslovanja: koliko je takšnih podjetij, koliko dolga imajo ter ključen podatek za odgovor na začetno vprašanje, koliko posamezna skupina podjetij prispeva k rezultatom celotnega gospodarstva. Podatki so v nominalnih zneskih.

Tabela 1

Osnovni podatki o poslovanju gospodarskih družb v letu 2012 glede na zadolženost

podatki v milijardah evrov, če ni označeno drugače	skupaj vsa podjetja	skupaj poslovne dejavnosti	brez finančnih. problemov (FD/E do 4 ali brez kreditov)	delno finančno problematična podjetja (FD/E 4 do 10)	finančno problematična podjetja (FD/E več od 10)	finančni in nepremičninski sektor (+DARS)
število podjetij v 000	59,8	56,6	34,5	2,8	19,4	3,1
fin. obveznosti do bank	24,4	16,0	4,2	5,7	6,0	8,5
presežni dolg (FD/E>4)	14,4	7,4		2,1	5,3	7,0
dodana vrednost	15,6	15,0	11,3	2,7	1,0	0,5
prihodki od prodaje	75,7	74,1	50,3	14,7	9,1	1,6
izvoz	26,4	26,4	17,5	6,0	2,8	0,0
število zaposlenih v 000	435,1	427,5	274,8	80,3	72,5	7,6

Vir: AJPEŠ, lastni preračuni (*FD/E* pomeni finančni dolg do bank / EBITDA), presežni dolg je dolg do bank, ki presega štirikratnik denarnega toka

Tabela 2
Struktura zadolženosti gospodarskih družb v letu 2012

	finančno zdrava podjetja	delno finančno problematična podjetja	finančno problematična podjetja	finančni in nepremičninski sektor (+DARS)
število zaposlenih	63,2%	18,4%	16,7%	1,7%
Izvoz	66,3%	22,9%	10,7%	0,2%
prihodki od prodaje	66,5%	19,4%	12,0%	2,1%
dodana vrednost	72,9%	17,1%	6,6%	3,4%
finančne obveznosti. do bank	17,2%	23,4%	24,7%	34,7%
število podjetij	57,7%	4,6%	32,4%	5,3%

48

Vir: Tabela 1

Podatki kažejo, da dejansko stanje gospodarstva precej odstopa od splošno sprejetih »resnic«. Res ima (po številu podjetij) kar tretjina vseh družb resne probleme s financiranjem. V tej skupini je tudi četrtnina vseh najetih posojil, če pa prištejemo še delno finančno problematična podjetja, jih je v obeh skupinah kar polovica. Od skupaj 24,4 milijarde evrov bančnega dolga konec leta 2012, ga ima finančni sektor 8,5 milijarde (od tega samo DARS 2,7), od preostalih 16 pa ga je le 4 milijarde v podjetjih, kjer je zadolženost v okviru vseh bančnih kriterijev (seveda po kriterijih kot veljajo danes, v času gospodarske rasti so bila namreč merila v bankah popolnoma drugačna, zaradi česar je tudi nastal tak obseg problematičnih posojil).

Lahko pa računamo tudi drugače, torej, da nas zanima, koliko je presežnih dolgov, torej dolgov, ki presegajo omenjeni štirikratnik. V tem primeru imamo od celotnega bančnega dolga približno tretjino v finančnem sektorju, tretjino je zdravega, tretjino celotnega dolga pa presežnega oz. problematičnega. Pri slednjem je mogoče zanimiv še podatek o strukturi glede na velikost podjetij. Vemo, da so v obravnavi praviloma samo velika podjetja, običajno celo samo nekaj najodmevnejših primerov. Dejansko pa je pri 100 največjih podjetij manj kot tretjina finančnih problemov, druga tretjina med 1000 naslednjih največjih podjetij, preostanek pa pri vseh manjših, ki praviloma niso nikoli predmet javne obravnave.

Popolnoma drugačna struktura pa je glede deleža, ki jih ta podjetja prispevajo k skupnim rezultatom gospodarstva; v tem sektorju je sicer tretjina vseh bančnih posojil, vendar pa so s stališča rezultatov gospodarstva kot celote relativno manj pomembna.

Dodana vrednost (denarni tok povečan za stroške plač) je verjetno eden najbolj ključnih podatkov o dosežkih podjetij; podatki kažejo, da kar tri četrtnine dodane vrednosti celotnega gospodarstva ustvarijo finančno trdna podjetja, ki nimajo problemov s financiranjem. Ta finančno zdrava podjetja prispevajo nekaj manjši delež k celotnim prihodkom ali izvozu gospodarstva, a še vedno dve tretjini, zaposlenih pa imajo 63 odstotkov vseh. Ta podatek verjetno najbolj odstopa od splošnega mnenja o stanju naših podjetij.

Pomembna pa je tudi druga skupina, po formalnih bančnih kriterijev sicer lahko problematična, vendar spisek največjih podjetij iz te skupine nakazuje, da pri njih večjih problemov s financiranjem vseeno ni. V to skupino npr. štejemo Mercator, Gorenje, Luko Koper, Acroni, Impol, Drogo Kolinsko, HIT, LIDL, BTC, Perutnino, Lesnino, Hidrio, Helios... Našteta in podjetja s podobno finančno strukturo sicer ne bi mogla povečevati bančnega dolga, vendar večina nima pomembnejših problemov s servisiranjem tekočih obveznosti. To pomeni, da bi k podjetjem, v katerih je potrebno finančno prestrukturiranje, lahko prišteli le nekaj podjetij iz te skupine (to je sicer groba ocena, a vsekakor točnejša, kot da jih štejemo v celoti kot prezadolžena podjetja).

49

Nesporno finančno problematična podjetja so iz tretje skupine, ki ustvarja 7% celotne dodane vrednosti. Ta podjetja so potrebna finančne sanacije in prestrukturiranja obveznosti s konverzijo v kapital ter podaljšanja roka odplačil kreditov. Če bi k tem podjetjem prišteli še nekaj bolj zadolženih podjetij iz prejšnje skupine, dobimo skupno število problematičnih podjetij.

Vsi navedeni preračuni torej kažejo, da je v gospodarstvu Slovenije »le« kakih 10% prezadolženih družb, kjer bo potrebno finančno prestrukturiranje, ter še približno 10% takšnih, pri katerih dolg sicer presega stroge bančne kriterije, vendar večjih problemov z zagotavljanjem tekočega financiranja nimajo (navedeni so okvirni odstotki, ker so precej odvisni od izbranega kriterija oz. merila). Ta nesporno ugotovljen delež finančno zdravih ali »nezdravih« družb je seveda bistveno drugačen od splošnega prepričanja v javnosti in tudi v stroki. Da se s problemi financiranja ne srečujejo podjetja, ki ustvarijo med 80 ali celo do 90 odstotkov rezultatov celotnega gospodarstva (odvisno od kriterija), je za večino presenetljivo, a podatki to nesporno potrjujejo (najbrž pa pri tem kar drži znan rek: »toliko slabše za podatke, če se ne ujemajo s splošno sprejetimi resnicami«).

Kje je prostor za dodatno financiranje in reševanje gospodarstva?

Delež podjetij, ki se srečujejo s finančnimi problemi ter potrebo po prestrukturiranju dolgov je precej nižji (10 do največ 20%) kot je splošno mnenje. V tem, sicer manjšem številu problematičnih podjetij je koncentriran pretežni del bančnega dolga, zaradi česar je tudi nastal tako velik obseg slabih kreditov; v teh podjetjih je vsekakor potrebna finančna sanacija.

Pri tem je potrebno ugotoviti, katera podjetja imajo perspektivo, trg, produkte ter perspektivo za poslovanje in rast, če ne bi imela finančnih problemov oz. neustrezne strukture financiranja. Pri njih je sanacija smiselna. Vendar se to običajno napačno predstavlja kot pomoč podjetju. Vsekakor to tudi je, vendar banke ne vstopajo (ne bi smele vstopati) v tak proces zaradi altruizma, želje po pomoči, temveč zato, ker je sanacija tudi v interesu banke. Če ima podjetje trg in sposobnost pozitivnega poslovanja, je tudi za naložbe bank

sanacija bistveno boljša kot stečaj podjetja. Vrednost premoženja delujočega podjetja je nedvomno precej večja kot vrednost mrtvega podjetja. Posebno to velja v času krize, ko je trg nepremičnin in opreme praktično zamrl in iztržkov iz stečaja ni oz. so minimalni.

50

Finančna sanacija bi morala temeljiti predvsem na konverziji posojil v kapital ter razlastitvi dotedanjih lastnikov. Pri tem je smiselno podjetje razbremeniti v čim večji meri, to je s čim več konverzije. To za banke ne pomeni odpisa kreditov, ampak ustvarjanje pogojev podjetju za čim bolj neobremenjeno poslovanje in s tem večanje vrednosti premoženja ter posledično vrednosti vloženih bančnih sredstev. Finančno problematično podjetje na trgu težko doseže ustrezne nabavne pogoje in prodajne rezultate, že zato je slabši poslovni rezultat pogosto v veliki meri posledica finančnih omejitev. Predvsem pa se pozablja, da večino sredstev vloženih v podjetja, ta potrebujejo stalno (ob rasti celo še več). Zato mora biti prvenstveni cilj povečanje vrednosti tega premoženja ter ustrezni donosi in ne vračilo oz. umik, ki tako ali tako ni izvedljiv. Vsi finančni načrti (kot se radi delajo v prisilnih poravnava), po katerih bo podjetje na primer v sedmih letih odplačalo bančna posojila, so praviloma v celoti nerealna.

Ob tem je potrebno opozoriti na pomembno dejstvo v zvezi s sanacijo bank in podjetij. Banke so bile dokapitalizirane z okoli 5 milijardami evrov, ker so bile v svojih bilancah prisiljene oblikovati za okoli 10 milijard evrov popravkov na svoje terjatve. Od tega se okoli 3 milijarde nanaša na terjatve do podjetij v stečaju, milijarda to tujine, kakšnih šest preostalih milijard pa na terjatve še delujočih podjetij. Na drugi strani pa imajo podjetja te obveznosti v svojih bilancah v polni višini. Gre v bistvu za tisti del bančnih posojil, na katera so banke oblikovale rezervacije (država ali tuji lastniki so jih jim nadomestili), a jih še naprej terjajo od podjetij, ta pa so zaradi njih v finančnih težavah. Če bi jih banke podjetjem odpisale (seveda jih ne smejo), bi velik del omenjenih finančno problematičnih podjetij, svoje težave pravzaprav razrešil.

Govorimo torej več ali manj o istih zneskih. Podjetja imajo po analizi zadolženosti okoli 7 milijard presežnih kreditov (kreditov, ki presegajo višino vzdržnega dolga po bančnih kriterijih), banke pa so precejšen del teh kreditov v svojih bilancah že nadomestile, kar jim daje velike možnosti za aktivno razreševanje finančnih problemov podjetij. V podjetjih torej ne gre za velike dodatne milijarde »luknje«, temveč za iste številke, samo z druge strani.

Poglejmo primer. Cimos ima 400 milijonov kreditov ob negativnem kapitalu, zaradi česar je v finančno nevzdržni situaciji. Na drugi strani pa so banke nanje oblikovale denimo 300 milijonov rezervacij (lastniki in država so banki to pokrili) in zato ima neto samo še 100 milijonov terjatev. Če bi ta popust prenesli naprej na Cimos, podjetje finančnih problemov ne bi več imelo. Posredno smo torej s sanacijo bank vrednostno sanirali tudi finančno luknjo v gospodarstvu.

Seveda to ne pomeni, da bodo banke in DUTB podjetjem to odpisale oz. prenesle naprej. Cilj, da svoje premoženje povečajo, da povrnejo del od vloženih sredstev in to z ustrezno

obliko finančne sanacije, tudi lahko dosežejo. Pomembno pa je, da odpis bankam daje veliko manevrskega prostora pri iskanju optimalnih rešitev, ter da je s transakcijami reševanja bank šlo za popravke vrednosti na istih naložbah – na terjatvah bank ter na dolgovih podjetij. Ob tem pa ni odveč še enkrat ponoviti – z dokapitalizacijo bank se je reševalo deponente v bankah, da ne bi kaj izgubili, in ne direktorjev bank ali dolžnikov. Do izgub je prišlo, ker so banke menile, da je vrednost njihovih naložb nižja in v tem smislu bi bilo prav, da tako tudi postopajo.

Drug, trenutno ključen problem pri bankah, je ocena, da banke kljub zadostnim kapitalskim virom niso pripravljene spremljati gospodarstva. Na te očitke iz gospodarstva (in politike) banke odgovarjajo, da za kreditiranje dobrih projektov ni ovir.

51

Banke imajo trenutno zadostne vire za odobravanje kreditov. Profesor Ribnikar v enem svojih intervjujev pravi: »Videti je, da vlada precejšnje nezaupanje. Večina bankirjev verjetno meni, da če se bodo podpisali pod neko posojilo, je lahko to čez pet let kriminalizirano.« Nedvomno drži, da so banke v trenutnih razmerah še veliko bolj previdne kot sicer. Vseeno pa bi bilo zanimivo pogledati, kje je sploh prostor za dodatno zadolževanje ob vsesplošni oceni o prezadolženosti.

V zgornji analizi smo, glede na finančno problematiko, podjetja razvrstili v tri skupine. Tri četrtine dodane vrednosti gospodarstva ustvarijo podjetja, ki imajo dolga manj, kot so najstrožji bančni kriteriji; ta podjetja ovir za najem dodatnega dolga nimajo. Glede na svoje finančne kazalce bi se pri bankah lahko dodatno zadolžila za celih 15 milijard sredstev (toliko jim »formalno« dopuščajo bilance in bančni kriteriji) in za skoraj polovico povečale svoje poslovanje. Kljub temu, da bi jim banke kredite rade odobrile, kaže, da večjih potreb po financiranju nimajo, saj so jim omejitve trg in zdrava rast.

Pri zadnji, prezadolženi skupini podjetij, prostora za dodatno zadolževanje ni, ne glede na njihove morebitne želje. Glede na finančno strukturo bo pri večini potrebno celo finančno prestrukturiranje. Ostane torej samo še skupina delno finančno problematičnih podjetij (15%), kjer verjetno marsikje obstaja interes za dodatno financiranje, a so banke zaradi slabše finančne strukture previdne.

Če torej povzamemo – banke bi z veseljem odobrile sredstva finančno zdravim podjetjem, ki predstavljajo kar tri četrtine gospodarstva, vendar jih ta v glavnem ne iščejo. Objektivno upravičene so mogoče pripombe 15% gospodarstva, ki so pri dodatnem financiranju omejena zaradi bistveno strožjih bančnih kriterijev, kot so veljali do leta 2008 ter strahu pred novimi napakami in potencialnimi izgubami. Glede na dosedanje izkušnje je ta previdnost razumljiva; spremembe v pristopu lahko pričakujemo šele s pomembnim izboljšanjem gospodarske klime. Pričakovanja po kreditiranju s strani zadnje skupine prezadolženih podjetij, pa seveda niso realna – verjetno pa jih je največ. Tu bodo potrebne drugačne poteze.

Pri razreševanju 10 do 20% prezadolženih podjetjih (po kriteriju ustvarjene dodane vrednosti), kjer je koncentriran pretežni del problematičnih posojil, bi morali upoštevati dejstvo, da so za pomemben del teh posojil banke pravzaprav oblikovale rezervacije (in jih je država zaradi teh izgub dokapitalizirala). To pomeni, da v podjetjih ne gre za še eno »luknjico«, temveč za ista sredstva, a gledano s strani dolžnika. Vsekakor to daje prostor za optimalen način finančnega prestrukturiranja in sanacije brez dodatnih izgub.

Dodatek

DVA PRIMERA ZADOLŽENIH PODJETIJ

O tem, kako lahko različna obravnava zadolženosti in pristop k reševanju potencialnih finančnih problemov vplivata na poslovanje ter možnosti za poplačilo posojil, nam lepo pokaže primerjava dveh družb, Skupine Cimos iz Kopra in Skupine Atlantic s Hrvaške. Primera potrjujeta, kako je problem zadolženosti pogosto odvisen predvsem od uspešnosti poslovanja ter načinov razreševanja posojil in ne toliko od obsega posojil oz. od strukture financiranja.

Skupina Cimos se ukvarja predvsem s proizvodnjo avtomobilskih delov. V letih pred krizo je hitro rasla, organsko ter z nakupom podjetij iz te dejavnosti na področju nekdanje Jugoslavije. Zdaj zaposluje prek 7 tisoč ljudi in jo lahko uvrstimo na drugo mesto po velikosti med industrijskimi podjetji v Sloveniji (85% prodaje realizira z izvozom). Rast je bila financirana pretežno s posojilnimi viri in ob 130 milijonih evrov kapitala leta 2010, je imela Skupina tudi 400 milijonov posojil. Ne glede na takšno strukturo financiranja, to do leta 2010 ni predstavljalo večjega problema za banke, saj je podjetje po bilančnih podatkih ustvarjalo 70 milijonov evrov EBITDA. Finančni dolg je torej znašal 5,7-kratnik denarnega toka.

Atlantic Group s Hrvaške je v Sloveniji poznana po odkupu podjetja Droga-Kolinska v letu 2010 in se ukvarja predvsem s proizvodnjo in trženjem prehrabnih proizvodov na trgih bivše skupne države¹⁰. Po izvedenem odkupu je skupina ustvarila prav tako okoli 70 milijonov evrov denarnega toka ter imela 320 milijonov neto finančnih obveznosti ob 220 milijonih kapitala. Finančna struktura in zadolženost je bila nekaj boljša kot pri Cimosu, vendar pomembnejših razlik ni bilo. Zanimiv pa je podatek o neopredmetenih

¹⁰ Atlantic Group je v 52% lasti Emila Tedeschi, hrvaškega državljan, ki je s postopno širitvijo poslovanja ter izdajo novih delnic vzpostavil finančno trdno podjetje, ki je pred nakupom Droge-Kolinske realiziralo okoli 300 milijonov evrov prodaje in bilo minimalno zadolženo. Nato pa je v letu 2010 angažiralo 400 milijonov evrov za nakup nekoliko večjega podjetja, kot je bilo samo. Od tega je bilo 300 milijonov posojil, ki so jih zagotovile predvsem tuje finančne institucije (tudi tiste, ki so v Sloveniji ta delež prodajale). Preostanek so iste institucije zagotovile v obliki kapitala, deloma pa tudi lastnik z ugodno prodajo dela svojih delnic pred tem na kapitalskem trgu. Nakup je bil torej izvršen podobno kot večina drugih nakupov s strani tujcev, torej s posojilnimi viri in s predpostavko, da bodo bodoči donosi upravičili nakup in omogočili odplačilo posojil. Seveda pa je bil temu načrtu garant lastnik podjetja s svojim kapitalskim vložkom ter dotedanjo uspešnostjo pri upravljanju podjetij.

sredstvih, torej o vrednosti blagovnih znamk, patentov ter dobrega imena (vrednosti, ki jo je kupec plačal več kot je bila knjižna vrednost kapitala). Vrednost teh sredstev (ki imajo vrednost samo v primeru dobrega poslovanja oz. predstavljajo ovrednoteno bodoče uspešno poslovanje, sicer velike materialne vrednosti nimajo) je ob nakupu znašala kar 260 milijonov evrov ali 30 milijonov evrov več, kot je bila knjižna vrednost kapitala. To pomeni, da je imelo podjetje več obveznosti oz. dolgov, kot je bila celokupna vrednost opredmetenega premoženja (zemljišč, zgradb, opreme, zalog).

Tudi ob ugodnem poslovanju in minimalnih investicijah, Skupina Atlantic ne more odplačati svojih posojilnih obveznosti prej kot v desetih letih. Zavedajoč se tega, so posojilodajalci v letu 2012 restrukturirali celotne finančne obveznosti na dobo sedem let; čez dve ali tri leta bo podjetje verjetno izvedlo ponovno preoblikovanje obvez. S tem je celotna skupina ves čas v finančni kondiciji, kar ji omogoča nemoteno in suvereno poslovanje ter pridobivanje ustreznih tržnih pogojev.

V Cimosu se je po letu 2008 začel pojavljati pritisk bank po odplačevanju posojil, podobno kot v večini podjetij z visokimi finančnimi obveznostmi. Seveda podjetja ob normalnem poslovanju niso sposobna v večjem obsegu zmanjševati obsega angažiranih sredstev, če ne dosejajo pomembnejšega pozitivnega denarnega toka; v času krize še težje. Analiza bilance Cimoska kaže, da je bil dejanski denarni tok iz poslovanja verjetno nekaj nižji kot izkazan¹¹, prav tako pa je podjetje še investiralo, zato presežnih sredstev za odplačilo posojil ni bilo. V takih razmerah se pritiski na odplačevanje posojil (v dveh letih so se kljub temu znižala za 40 milijonov) odražajo v zamudah pri plačilih dobaviteljem, čemur sledi poslabšanje nabavnih pogojev, podjetje je slabši pogajalec pri prodajnih pogodbah in ne dosega učinkov, kot bi jih finančno trdno podjetje. Ti poslabšani pogoji poslovanja hitro pripeljejo družbo v območje negativnega poslovanja, pogoji se še poslabšajo, pritiski na vračilo posojil in drugih obvez do upnikov okrepijo, obseg prodaje zniža in zdravo podjetje postane naenkrat podjetje z izgubo in nezmožnostjo odplačila posojil. In to se je zgodilo tudi s Cimosom, ki se ga zdaj poskuša »reševati« preko prisilne poravnave in delnega odpisa dolgov.

Primerjava z Skupino Atlantic pokaže, kako ob nepravilnem pristopu upnikov v sicer solidnem podjetju povzročiš nezaupanje, ki je prvi korak v kolaps podjetja. Nedvomno so bile v razvoju Cimos storjene napake, v celoti posojilno financirana rast, mogoče tudi preveč razpršene dejavnosti in neobvladovanje celotnega koncerna, premajhna pozornost dobičkonosnosti. Kljub temu razlike med obema skupinama nekaj let nazaj niso bile večje od 20 ali 30 milijonov evrov, zdaj pa bi Cimos po mnenju nekaterih moral kar v stečaj.

11 Del prihodkov (in s tem bilančni denarni tok) je izviral iz postavk kot so prevrednoteni prihodki, drugi prihodki, usredstvena sredstva, spremembe zalog in drugi prihodki, ki niso dejanski denarni tok, temveč višje vrednotenje določenih bilančnih postavk ali prenos stroškov v investicije. Vrednost teh postavk se je v letih 2010 do 2012 gibala okoli 25 milijonov evrov in izboljševala prikazane rezultate. V prikazani bilanci smo te postavke prikazali na dnu tabele, v redni bilanci pa so povečale vse postavke do dobička iz poslovanja (izkazana EBITDA v letu 2010 je bila na primer 72 milijona evrov, brez teh postavk pa 47 oz. 25 milijonov nižja).

Podjetje še vedno dosega pozitivni denarni tok, prek 100 milijonov evrov dodane vrednosti, pretežno v izvozu in bi ob finančni kondiciji brez večjega navora lahko pri dobaviteljih in kupcih dosegla tudi 5% izboljšanje pogojev. To bi pomenilo vsaj 30 milijonov dodatnega, zdaj manjkajočega denarnega toka za finančno zdravo podjetje. Tako pa je bilo podjetje prisiljeno oblikovati popravke vrednosti na svoje premoženje in prikazati ogromne izgube in negativni kapital. Če bi npr. tudi v Skupini Atlantic enkratno odpisali neopredmetena osnovna sredstva, bi ostali brez kapitala.

54

Ravno primer Atlatic Group kaže, kako podjetje ob uspešnem poslovanju tudi s slabšo finančno strukturo lahko uspešno servisira svoje dolgove in deluje kot finančno zdravo podjetje. Prvenstveni problem v teh razmerah v Cimosu ni prezadolženost, temveč poslabšana učinkovitost, uspešnost poslovanja, ki se je potem odrazila v zadolženosti. S precejšnjo verjetnostjo lahko tudi ocenimo, da se je uspešnost poslabšala ravno zaradi pristopa kreditodajalcev, ki so bili nekdaj brez rezerv pripravljeni finančno podpirati širitvene procese podjetja, nato pa so mu z omejitvijo virov poslabšala pozicijo na trgu, ki se hitro odrazi v slabih rezultatih. Sledijo dodatni odpisi premoženja, izgube in na koncu tudi precej slabše poplačilo bank upnic kot v primeru pravnega in pravočasnega pristopa. Tak pristop pomeni zagotoviti podjetju popolno finančno sposobnost, ki omogoča da prek uspešnega poslovanja najlažje poskrbi za servisiranje in odplačevanje dolgov, kar so banke naredile v Atlantic Group. To podjetje ima ob 300 milijonih kreditov ves čas na voljo preko 30 milijonov likvidnih presežkov, ki jih vsak čas lahko uporabi za pridobitev ustreznih pogojev na trgu.

Leto	Domače končno trošenje za blago in tržne storitve													
	Prebivalstvo				Investicije v osn. sredstva				Širša država				Skupno	
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	letni porast	mesečna rast
2007	17205	7,8	0,73	9631	21,0	0,99	2212	6,7	1,16	29048	11,8	0,87		
2008	19243	8,8	0,00	10405	9,78	0,87	2526	14,18	1,35	32174	9,50	0,87		
2009	18852	-2,30	-2,78	8369	-22,11	-23,57	2512	-0,57	2,56	29732	-8,70	-9,29		
2010	19578	0,74	3,64	7651	-9,69	-5,79	2512	-0,10	-1,79	29741	-2,24	-1,78		
2011	20675	2,80	1,19	6694	-6,62	-0,96	2443	-2,77	-5,99	29812	0,07	-0,11		
2012	20452	-1,08	-0,43	6157	-8,03	-6,99	2363	-3,27	-4,63	28972	-2,82	-2,26		
2013	19524	-1,76	2,62	6304	0,47	-0,76	2237	-5,32	-6,49	28066	-1,56	-2,54		
2013/1	1501	-0,90	1,09	419	-4,42	0,46	197	-4,12	1,44	2117	-1,92	0,61		
2	1371	-5,49	-0,07	461	2,65	1,09	155	-18,61	-1,69	1987	-4,94	0,07		
3	1574	-6,15	-0,91	567	-2,97	0,95	207	8,29	2,41	2348	-4,27	-0,18		
I	4445	-4,23		1447	-1,68		559	-4,80		6452	-3,72			
4	1615	-1,37	0,08	527	0,70	1,35	198	-8,09	1,00	2340	-1,52	0,51		
5	1622	-3,67	-0,28	527	-3,23	-0,76	194	1,40	0,95	2344	-3,17	-0,24		
6	1711	-1,55	0,09	539	-1,74	-0,19	174	-8,43	-1,40	2425	-2,12	-0,02		
II	4948	-2,20		1594	-1,45		566	-5,16		7108	-2,27			
7	1665	-2,85	-0,16	531	-0,80	-0,58	198	0,14	1,03	2394	-2,16	-0,11		
8	1664	-1,87	0,37	496	-2,15	-0,64	161	-17,19	-3,63	2320	-3,17	-0,14		
9	1674	0,09	-0,55	563	0,14	0,66	167	7,14	-0,06	2405	0,56	-0,2		
III	5003	-1,55		1590	-0,90		527	-4,00		7119	-1,59			
10	1779	-0,19	0,57	605	15,71	2,05	173	-19,65	-1,63	2557	1,45	0,72		
11	1615	-0,15	0,34	596	10,22	1,73	183	-12,59	-1,06	2394	1,12	0,55		
12	1734	2,56	0,44	472	-8,70	-2,62	230	11,65	-1,23	2435	0,93	-0,40		
IV	5128	0,74		1673	5,85		586	-7,10		7386	1,17			
2014/1	1510	0,60	1,11	425	1,54	0,08	176	-10,84	-1,02	2111	-0,28	0,70		
2	1373	0,16	-0,07	468	1,48	0,83	184	18,22	2,41	2024	1,88	0,31		
3	1607	2,10	-0,25	589	3,74	0,71	171	-17,30	-0,32	2367	0,79	-0,03		
I	4490	1,00		1482	2,38		530	-5,15		6502	0,78			

Leto	izvoz Slovenije*			Izvoz Slovenije izven EU27**				Izvoz EU27**			Izvozne cene Slovenija**		Izvozne cene EU27**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks
2007	19387	15,7	0,85	6740	15,3	1237251	6,7	105,7	21	104,9	15			
2008	19724	1,74	-0,68	7407	9,90	1308960	5,4	109,3	3,4	108,0	2,9			
2009	16006	-18,85	-2,186	5773	-22,07	1090939	-16,6	107,3	-1,82	107,0	-0,84			
2010	18251	14,02	16,09	6359	10,16	1338504	22,63	110,3	2,75	112,7	5,27			
2011	20458	12,10	13,22	7255	13,87	1530880	13,47	117,6	6,57	117,7	4,45			
2012	20884	2,08	1,60	7827	7,89	1685277	10,09	124,2	2,90	124,7	4,80			
2013	21620	2,65	1,85	6447	3,02	1733123	2,97	107,2	-0,27	108,7	-0,88			
2013/1	1671	4,36	0,57	466	19,17	131748	6,08	105,6	-1,58	109,3	0,92			
2	1701	1,09	0,57	507	16,65	134463	1,02	105,3	-1,68	109,0	-0,27			
3	1895	-2,44	-0,43	581	5,99	152656	3,36	107,8	-2,18	109,1	0,28			
I	5266	0,78		1553	13,11	418867	3,42	106,2	-1,82	109,1	0,31			
4	1921	9,68	2,05	597	15,76	150647	14,51	107,9	0,37	109,4	0,64			
5	1804	-0,38	-0,35	538	-0,98	154612	6,88	108,8	2,26	108,8	-0,55			
6	1795	-2,51	-0,75	514	-11,75	144862	-0,77	104,8	-1,60	109,1	-0,46			
II	5520	2,15		1648	0,46	450120	6,61	107,2	0,34	109,1	-0,12			
7	1917	7,81	1,28	586	3,19	155302	4,33	107,4	-2,01	107,7	-2,09			
8	1518	-2,54	0,21	462	-8,61	133537	-4,42	110,0	0,92	108,3	-2,70			
9	1892	5,06	-0,32	537	1,38	141106	3,07	105,7	0,38	108,4	-1,99			
III	5327	3,71		1585	-1,13	429946	1,05	107,7	-0,25	108,1	-2,26			
10	1994	3,92	1,44	565	-1,67	153699	1,67	106,9	-0,28	108,4	-1,36			
11	1870	-0,60	-0,27	544	-3,34	142288	-2,87	108,1	2,37	108,4	-1,45			
12	1642	9,89	0,35	553	9,44	138204	4,12	107,7	-0,09	108,5	-1,45			
IV	5506	4,00		1662	1,18	434191	0,88	107,6	0,66	108,4	-1,42			
2014/1	1816	8,71	2,04	487	4,66	130449	-0,99	107,7	1,99	107,6	-1,56			
2	1781	4,74	0,69	532	4,96	135816	1,01	109,2	3,70	107,4	-1,47			
3	1994	5,26	-0,16	604	4,05	142783	-6,47	106,5	-1,21	107,5	-1,47			
I	5592	6,19		1623	4,53	409047	-2,34	107,8	1,47	107,5	-1,50			
4	1959	1,95	1,26	615	3,10	138428	-8,11	109,5	1,48	107,1	-2,10			

* podatki SURS, ** podatki Eurostat

Leto	Uvoz Slovenije*			Uvoz Slovenije izven EU27**			Uvoz EU27**			Uvozne cene Slovenija**		Uvozne cene EU27**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja
2007	21236	16,0	0,87	6050,0	41,4	1422211	5,2	1422211	120,2	3,9	111,7	0,6	
2008	22648	6,65	-0,05	7240,0	19,7	1550276	8,12	1550276	128,0	6,8	121,8	8,7	
2009	16773	-25,94	-28,77	5527	-23,65	1198313	-22,70	1198313	117,8	-7,96	108,9	-10,53	
2010	19504	16,29	17,44	7292	31,94	1482947	23,70	1482947	128,0	8,65	123,8	13,65	
2011	21954	12,56	14,40	8250	13,06	1681150	11,40	1681150	138,7	8,33	137,2	10,80	
2012	22051	0,44	-0,51	8166	-1,02	1782930	6,05	1782930	141,1	4,58	146,5	6,26	
2014	22180	0,46	-0,64	7525	7,89	1683261	-6,39	1683261	108,3	-3,50	114,4	-3,65	
2013/1	1864	3,97	2,50	616	-2,41	149796	-0,09	149796	110,2	0,36	116,2	-0,94	
2	1771	-0,87	0,57	531	-5,57	133781	-9,05	133781	109,9	-1,52	116,3	-2,43	
3	1880	-8,47	-1,01	606	-3,12	138527	-11,69	138527	111,0	0,54	116,6	-2,18	
I	5514	-2,10		1753	-3,63	422103	-7,00	422103	110,4	-0,21	116,4	-1,86	
4	1908	5,32	1,50	671	19,59	142673	-2,12	142673	110,7	0,91	116,0	-2,19	
5	1949	3,38	0,06	622	5,53	140241	-7,07	140241	109,1	-1,00	114,0	-3,06	
6	1756	-5,82	-0,77	549	-13,97	136792	-7,33	136792	109,6	-3,61	114,0	-2,90	
II	5613	0,93		1843	2,99	419705	-5,53	419705	109,8	-1,26	114,7	-2,71	
7	1889	3,06	1,00	647	18,86	144807	-2,09	144807	106,7	-5,24	113,0	-3,99	
8	1581	-7,31	-0,62	604	7,99	136149	-11,86	136149	106,9	-7,20	114,3	-5,93	
9	1866	4,20	-1,08	652	17,98	141655	-6,54	141655	106,8	-7,77	115,2	-5,11	
III	5336	0,12		1903	14,90	422610	-6,90	422610	106,8	-6,75	114,2	-5,02	
10	2013	1,02	0,96	793	34,58	149584	-7,31	149584	107,2	-3,34	113,2	-4,71	
11	1965	4,70	-0,01	653	7,26	139221	-6,86	139221	105,5	-7,37	111,4	-5,35	
12	1739	3,19	-0,31	581	13,28	130038	-3,77	130038	106,5	-6,08	112,2	-4,92	
IV	5717	2,93		2027	18,48	418843	-6,09	418843	106,4	-5,62	112,3	-4,99	
2014/1	1795	-3,71	0,84	623	1,04	144065	-3,83	144065	107,0	-2,90	113,0	-2,75	
2	1791	1,16	0,55	605	13,99	131107	-2,00	131107	107,0	-2,64	113,3	-2,58	
3	1877	-0,17	-1,44	641	5,86	138848	0,23	138848	106,5	-4,05	112,8	-3,26	
I	5463	-0,94		1869	6,63	414020	-1,91	414020	106,8	-3,20	113,0	-2,86	
4	1895	-0,69	0,93	673	0,16	137170	-3,86	137170	106,0	-4,25	110,4	-4,83	

* podatki SURS, ** podatki Eurostat

Leto	Gospodarska aktivnost in brezposelnost v EU														
	Industrijska produkcija EU27			Predelovalna dejavnost EU27			Gradbena aktivnost EU27			Trgovina na drobno EU27			Anketna stopnja brezposelnosti		
	Indeks	medletna stopnja	Indeks	medletna stopnja	Indeks	medletna stopnja	Indeks	medletna stopnja	Indeks	medletna stopnja	Indeks	medletna stopnja	EU 27	EU 15	Slovenija
2007	111,61	3,3	113,04	3,9	111,27	3,7	107,73	3,5	71	74	4,9				
2008	109,13	-2,2	108,05	-4,4	103,33	-7,1	111,06	3,1	70	72	4,4				
2009	91,18	-16,2	91,31	-15,2	93,35	-9,6	107,76	-3,0	8,9	9,0	6,0				
2010	97,38	6,5	97,93	7,3	88,85	-4,4	110,34	2,1	9,6	9,5	7,2				
2011	101,15	3,40	103,14	4,80	89,89	0,07	111,85	1,30	9,6	9,7	8,1				
2012	98,73	-2,1	100,59	-2,2	87,09	-5,9	113,96	1,1	10,5	10,6	8,9				
2013	100,32	3,6	101,69	1,1	92,27	5,9	102,89	-9,8	10,9	11,4	10,21				
2013/1	95,44	-2,7	93,27	-3,1	73,28	-10,0	95,59	-0,1	11,4	11,6	10,9				
2	97,19	-2,6	96,22	-2,1	79,77	-0,4	89,11	-0,3	11,5	11,7	11,2				
3	107,84	-1,2	108,19	-2,5	88,79	-7,9	100,11	-0,9	11,3	11,5	11,3				
I	100,16	-2,1	99,23	-2,6	80,61	-6,3	94,94	-0,4	11,4	11,6	11,1				
4	98,55	-1,2	100,1	-1,1	88,3	-6,0	99,47	-0,4	11,1	11,3	10,8				
5	99,9	-2,0	102,61	-2,1	92,05	-4,6	102,63	1,3	10,9	11,1	10,4				
6	103,2	-0,1	107,1	0,3	99,86	-1,8	101,74	0,3	10,7	11,0	9,9				
II	100,55	-1,1	103,27	-0,9	93,40	-4,1	101,28	0,4	10,9	11,1	10,4				
7	100,15	-1,7	102,98	-1,6	96,02	-0,4	105	1,3	10,5	11,5	9,6				
8	87,15	-1,0	88,18	-1,1	83,79	0,3	100,82	1,4	10,5	11,5	9,4				
9	104,44	0,7	108,3	0,8	101,84	0,7	101,23	1,0	10,7	11,7	9,2				
III	97,25	-0,6	99,82	-0,6	93,88	0,2	102,35	1,2	10,6	11,6	9,4				
10	105,88	0,8	108,75	1,1	104,4	-0,8	105,13	0,7	10,6	11,9	9,6				
11	106,83	2,8	108,39	3,2	101,48	-1,3	106,14	2,6	10,7	12,0	9,6				
12	97,32	1,2	96,17	1,7	97,46	0,7	127,7	0,8	10,6	11,8	9,9				
IV	103,34	1,6	104,44	2,0	101,11	-0,5	112,99	1,4	10,6	11,9	9,7				
2014/1	97,31	2,0	96,2	3,4	78,69	7,3	97,42	1,9	11,0	12,4	10,4				
2	99,32	2,2	99,95	4,0	84,8	6,3	90,94	2,0	11,0	12,4	10,4				
3	108,46	0,5	110,86	2,4	94,39	6,4	101,49	1,4	10,8	12,1	10,0				
I	101,70	1,5	102,34	3,2	85,96	6,6	96,62	1,8	10,9	12,3	10,3				
4	100,60	2,1	103,20	3,1	94,7	7,2	105,11	5,7	10,6	11,9	9,6				

Leto	Naročila, pričakovanja in poslovni optimizem v EU													
	Poslovna klima EU28			Naročila, predelovalna dejavnost EU28			Naročila, gradbeništvo EU28			Trgovina na drobno pričakovanja EU28			Poslovni optimizem EU28	
	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	EU 27	Slovenija		
2008	-0,38	-1,67	-15,51	-18,47	-17,24	-9,17	-3,58	-17,69	-3,58	-17,69	-10,09	-4,28		
2009	-2,55	-2,17	-53,00	-37,49	-45,33	-28,09	-13,12	9,54	-13,12	9,54	-26,53	-16,44		
2010	0,45	2,92	-24,36	28,65	-43,25	2,08	6,02	19,12	6,02	19,12	-5,13	21,40		
2011	0,60	0,16	-11,68	12,70	-40,31	4,12	-0,64	-6,85	-0,64	-6,85	-2,33	2,62		
2012	-0,70	-1,30	-24,07	-12,39	-41,17	-0,86	-5,45	-4,81	-5,45	-4,81	-10,70	-8,37		
2013	-0,44	-0,20	-22,78	1,30	-39,82	1,35	-0,70	4,76	-0,70	4,76	-7,63	3,08		
2013/1	-1,0	-1,1	-30,2	-9,1	-43,0	0,1	-13,5	4,8	-13,5	4,8	-12,3	-3,9		
2	-0,7	-0,9	-26,4	-8,1	-44,2	-2,4	-3,4	4,9	-3,4	4,9	-8,2	-2,6		
3	-0,8	-0,8	-27,8	-8,7	-41,0	-2,7	-4,2	-2,5	-4,2	-2,5	-8,0	-3,0		
I	-0,8	-0,9	-28,1	-8,6	-42,7	-1,7	-7,0	2,4	-7,0	2,4	-9,5	-3,2		
4	-1,0	-0,8	-30,0	-11,4	-43,2	-5,8	-5,4	-9,5	-5,4	-9,5	-9,1	-3,9		
5	-0,7	-0,3	-27,5	-4,6	-40,9	-0,1	-1,1	1,0	-1,1	1,0	-9,1	-0,4		
6	-0,7	-0,1	-23,7	-1,0	-39,3	0,9	-1,9	-3,1	-1,9	-3,1	-9,1	1,0		
II	-0,8	-0,4	-27,1	-5,7	-41,1	-1,7	-2,8	-3,9	-2,8	-3,9	-9,1	-1,1		
7	-0,5	0,3	-22,2	0,0	-38,6	-1,6	-1,1	7,2	-1,1	7,2	-9,4	2,6		
8	-0,3	0,5	-16,7	8,0	-37,5	1,6	5,4	13,2	5,4	13,2	-4,7	7,1		
9	-0,2	0,7	-17,5	8,0	-33,1	7,3	7,8	16,0	7,8	16,0	-3,1	8,9		
III	-0,3	0,5	-18,8	5,3	-36,4	2,4	4,0	12,1	4,0	12,1	-5,7	6,2		
10	0,0	1,2	-19,3	13,4	-39,0	6,1	5,8	11,5	5,8	11,5	-6,2	10,3		
11	0,3	-0,6	-16,0	15,0	-38,0	6,9	0,9	2,1	0,9	2,1	-6	11,1		
12	0,3	-0,5	-15,6	14,5	-37,8	8,1	3,3	12,5	3,3	12,5	-6,2	9,9		
IV	0,2	0,0	-17,0	14,3	-38,3	7,0	3,3	8,7	3,3	8,7	-6,1	10,4		
2014/1	0,2	1,2	-17,3	12,9	-41	2,0	4,3	17,8	4,3	17,8	-3,3	9,0		
2	0,4	1,1	-15,1	11,3	-39,5	4,7	9,6	13,0	9,6	13,0	-0,7	7,5		
3	0,4	1,2	-14,1	13,7	-39,2	1,8	9,1	13,3	9,1	13,3	-0,5	7,5		
I	0,3	1,2	-15,5	12,6	-39,9	2,8	7,7	14,7	7,7	14,7	-1,5	8,0		
4	0,3	1,3	-12,3	17,7	-36,3	6,9	17,9	23,3	17,9	23,3	0,4	9,5		
5	0,4	1,1	-12,8	14,7	-37,1	3,5	14,3	15,4	14,3	15,4	-0,8	8,3		

Leto	Gospodarska klima			Naročila, predelovalna dejavnost			Naročila, gradbeništvo			Trgovina na drobno prčakovanja			Poslovni optimizem	
	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba
2007	13,4	3,1	8,3	3,8	13,0	19,4	40,9	4,8	11,6	18				
2008	2,2	-11,2	-19,3	-27,6	-6,5	-19,5	30,5	-10,4	-4,3	-15,9				
2009	-22,3	-25,5	-61,7	-42,4	-61,7	-55,2	0,0	-30,5	-22,9	-18,6				
2010	-8,8	12,9	-24,6	37,1	68,8	-7,1	24,9	24,8	-0,9	22,0				
2011	-6,7	2,0	-15,5	7,0	-59,3	9,7	24,7	-1,8	-0,3	-0,1				
2012	-16,7	-10,0	-32,4	-16,9	-52,7	6,6	20,0	-4,7	-10,9	-10,6				
2013	-13,4	3,3	-26,5	5,8	-32,5	20,2	24,0	4,0	-5,3	5,5				
2013/1	-16	4	-42,9	-18,0	-47,2	14,6	16,0	21,6	-11,0	-8,5				
2	-15	4	-32,3	-6,1	-57,3	2,3	9,2	-3,9	-3,9	-2,0				
3	-13	-1	-33,4	0,4	-55,7	5,7	36,9	19,9	-3,9	1,1				
I	-14,7	-3,0	-36,2	-7,9	-53,4	7,5	20,7	12,5	-6,3	-3,1				
4	-13	2,0	-30,1	-1,3	-47,1	14,4	37,5	0,0	-5,1	0,1				
5	-13	0,0	-22,4	5,4	-35,0	20,1	32,2	-5,5	-2,2	5,8				
6	-12	5,0	-22,1	11,6	-29,5	20,4	33,7	7,4	-4,2	10,4				
II	-12,7	2,3	-24,9	5,2	-37,2	18,3	34,5	0,6	-3,8	5,4				
7	-13	4,0	-26,7	8,9	-25,2	18,3	28,5	4,1	-8,0	7,3				
8	-11	7,0	-22,4	15,3	-19,2	24,5	12,8	5,0	-2,6	11,1				
9	-10	9,0	-26,6	9,0	-16,6	30,7	29,2	-0,4	-0,4	11,4				
III	-11,3	6,7	-26,6	9,7	-20,3	24,5	23,5	2,9	-3,7	9,9				
10	-14	9,0	-19,3	16,8	-16,2	34,0	28,6	4,1	-6,1	10,5				
11	-15	9,0	-20,6	14,5	-16,9	33,3	1,7	-13,3	-8,2	11,8				
12	-16	4,0	-20,1	13,8	-24,6	24,7	21,9	8,9	-8,8	7,5				
IV	-15,0	7,3	-20,0	15,0	-19,2	30,7	17,4	-0,1	-7,7	9,9				
2014/1	-9	7,0	-23,5	19,4	-30,4	16,8	23,6	7,6	-2,4	8,6				
2	-8	7,0	-20,2	12,1	-34,7	22,6	33,8	24,6	3,6	7,5				
3	-6	7,0	-15,4	18,0	-30,1	25,6	36,7	-0,2	4,4	8,3				
I	-7,7	7,0	-19,7	16,5	-31,7	21,7	31,4	10,7	1,9	8,1				
4	-4	9,0	-15,1	15,0	-22,8	24,3	38,7	1,2	5,3	10,4				
5	3	16,0	-7,1	15,3	-8	27,0	36,5	4,3	6,2	8,4				

Leto	Industrijska produkcija											
	Skupno			Rudarstvo			Predelovalna industrija			Oskrba (el., plin, voda)		
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
2007	131,3	6,2	0,56	119,2	3,6	0,69	132,4	7,5	0,65	115,2	-11,1	-0,96
2008	129,1	-1,7	-0,06	117,3	-1,6	-0,32	130,2	-1,7	-0,03	116,2	0,9	0,00
2009	107,6	-16,7	-1,64	113,7	-3,1	-0,29	107,1	-17,7	-1,77	107,5	-7,5	-0,64
2010	115,3	7,1	0,78	127,5	12,1	1,00	115,3	7,6	0,84	107,8	0,3	-0,06
2011	104,4	-9,5	-0,4	118,7	-7,7	-0,73	105,1	2,7	-0,45	89,1	4,6	0,09
2012	104,1	0,0	-0,15	110,7	-6,6	-0,86	103,6	-1,0	-0,19	98,7	10,0	0,69
2013	99,6	-4,3	0,31	88,2	-10,4	0,82	97,6	-5,8	0,35	120,1	21,6	0,26
2013/1	96,5	0,5	1,02	66,6	-11,3	-0,11	93,2	-0,6	1,25	133,6	11,3	-0,51
2	97,2	-0,6	1,07	76,3	13,0	1,66	94,6	-0,7	1,37	127	0,0	-0,48
3	103	-6,3	-0,84	87,4	23,4	1,04	100,9	-8,5	-1,18	125,6	10,2	0,87
I	98,9	-2,3	-	76,8	7,9	-	96,2	-3,6	-	128,7	7,0	-
4	102	3,1	2,19	81,1	-2,5	-0,77	101,4	2,8	2,34	109,9	6,1	-0,17
5	101,5	-2,0	0,00	80,1	-9,5	-0,52	101,2	-2,3	0,12	106,7	0,7	-0,66
6	99,7	-4,8	-0,53	77,1	-11,5	-2,26	99	-5,0	-0,67	109,8	-2,4	0,66
II	101,1	-1,3	-	79,4	-7,9	-	100,5	-1,6	-	108,8	1,3	-
7	101,9	1,8	1,31	95,0	3,7	0,94	100,4	1,8	1,41	117,1	1,9	1,84
8	84,3	-5,7	-0,36	95,0	0,5	1,43	80,8	-6,7	-0,44	116,5	1,7	1,80
9	104,2	1,5	-0,47	79,5	-20,2	-3,25	103,4	1,4	-0,37	115,5	6,2	0,93
III	96,8	-0,6	-	89,8	-5,7	-	94,9	-0,9	-	116,4	3,2	-
10	108,1	-0,8	0,85	97,9	-8,0	1,30	106,4	-1,5	0,85	124,9	5,1	1,21
11	104	0,5	-0,42	101	6,0	0,26	102,2	0,6	-0,38	120,8	-1,3	-1,37
12	93	8,0	0,02	111,6	74,1	9,94	88,3	7,9	-0,18	134,8	4,2	-0,71
IV	101,7	2,2	-	103,5	16,8	-	99,0	1,9	-	126,8	2,7	-
2014/1	97,5	1,1	1,08	87,3	31,1	6,83	94,6	1,6	1,08	127,2	-4,8	-1,36
2	97,4	-0,1	0,70	74,1	-0,3	2,31	94,9	0,1	0,97	125,8	-0,9	-1,40
3	108,4	4,9	0,08	59,9	-30,9	-4,4	106,7	5,4	0,07	133,6	6,4	1,60
I	101,1	2,1	-	73,8	-2,8	-	98,7	2,5	-	128,9	0,1	-
4	105,4	3,6	1,77	138,1	72,8	11,39	102,7	1,6	1,56	123,8	12,6	2,60

Leto	Gradbeništvo in turizem											
	Gradbeništvo			Nočitve domačih gostov			Nočitve tujih gostov			Skupaj nočitve		
	tisoč ur	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast
2007	39383	10,9	0,80	3394	4,9	0,46	4867	8,4	0,74	8261	6,9	0,62
2008	43591	10,7	0,86	3543	4,4	0,39	4809	-1,2	-0,08	8352	1,1	0,11
2009	41929	-3,0	-0,92	3777	4,8	0,12	4526	-7,0	-0,42	8303	-2,0	-0,20
2010	36901	-12,0	-1,01	3848	-4,2	-0,35	4923	0,7	0,03	8772	-1,5	-0,13
2011	31765	-13,9	-0,91	3867	0,5	0,21	5373	9,1	0,67	9240	5,3	0,47
2012	28965	-8,8	-1,07	3679	-4,9	-0,58	5678	5,7	0,70	9355	1,2	0,16
2013	27521	-5,0	0,04	3554	-3,4	-0,06	5833	2,7	0,02	9387	0,3	0,01
2013/1	1705	-7,1	0,20	216	-10,0	-0,38	301	-10,8	-4,20	517	-10,5	-2,80
2	1841	-11,3	-0,66	321	-1,3	0,70	222	2,5	-1,77	542	0,2	-1,31
3	2190	-9,9	-1,38	254	-8,2	0,65	302	9,3	0,29	556	0,6	0,08
I	5736	-9,5	-	791	-6,1	-	825	-0,6	-	1616	-3,4	-
4	2249	-6,8	0,03	225	-6,0	-1,86	335	-15,0	-2,62	560	-11,6	-2,32
5	2439	-8,8	0,81	254	2,0	1,18	493	13,3	3,35	747	9,2	2,77
6	2356	-8,7	-0,94	319	-10,0	-0,96	552	2,6	0,14	872	-2,4	-0,06
II	7043	-8,1	-	798	-5,3	-	1380	0,9	-	2178	-1,5	-
7	2676	-1,3	1,9	486	0,7	-0,95	968	4,8	2,35	1454	3,4	1,40
8	2524	-6,0	0,29	528	-4,6	-0,52	1140	5,8	2,19	1668	2,2	1,57
9	2520	2,8	-0,14	261	-3,5	-0,88	616	6,4	1,65	877	3,2	1,18
III	7720	-1,6	-	1276	-2,4	-	2724	5,6	-	4000	2,9	-
10	2426	-1,2	1,29	250	4,3	0,88	384	3,8	-0,49	634	4,0	0,10
11	2434	-4,7	-0,66	209	-2,3	0,18	265	-4,0	2,18	475	-3,2	0,99
12	2162	2,8	-0,23	230	-0,9	1,29	255	1,1	-0,48	485	0,1	-0,06
IV	7022	-1,3	-	690	0,5	-	905	0,7	-	1594	0,6	-
2014/1	1694	-0,7	0,58	201	-6,9	-1,7	313	4,3	-3,4	515	-0,4	-2,83
2	1818	-1,2	-0,53	302	-5,7	-0,28	221	-0,2	-1,73	523	-3,4	-1,75
3	2189	0,0	-0,63	260	2,4	0,55	285	-5,8	-1,38	545	-2,1	-0,87
I	5701	-0,6	-	764	-3,4	-	820	-0,6	-	1583	-2,0	-

Leto	Letalski						Cestni						Promet						Luški											
	PKM mio	letni porast	mesečna rast	tkm	letni porast	mesečna rast	tkm mio	letni porast	mesečna rast	tkm mio	letni porast	mesečna rast	tkm mio	letni porast	mesečna rast	tkm mio	letni porast	mesečna rast	tkm mio	letni porast	mesečna rast	tkm mio	letni porast	mesečna rast	tkm mio	letni porast	mesečna rast	tkm mio	letni porast	mesečna rast
2008	1349	13,8	1,49	16262	18,4	1,50	54715	17,4	1,32	54715	17,4	1,32	54715	17,4	1,32	54715	17,4	1,32	54715	17,4	1,32	54715	17,4	1,32	54715	17,4	1,32	54715	17,4	1,32
2009	1194	-11,5	-1,16	14762	-9,2	-0,78	51707	-5,5	-0,50	51707	-5,5	-0,50	51707	-5,5	-0,50	51707	-5,5	-0,50	51707	-5,5	-0,50	51707	-5,5	-0,50	51707	-5,5	-0,50	51707	-5,5	-0,50
2010	1224	2,5	0,19	15931	7,7	-0,36	57320	10,9	1,01	57320	10,9	1,01	57320	10,9	1,01	57320	10,9	1,01	57320	10,9	1,01	57320	10,9	1,01	57320	10,9	1,01	57320	10,9	1,01
2011	1219	0,2	-0,90	16440	3,2	0,54	57986	2,8	0,0	57986	2,8	0,0	57986	2,8	0,0	57986	2,8	0,0	57986	2,8	0,0	57986	2,8	0,0	57986	2,8	0,0	57986	2,8	0,0
2012	1055	-13,5	-0,48	15888	-3,4	-0,69	55967	-3,5	-1,46	55967	-3,5	-1,46	55967	-3,5	-1,46	55967	-3,5	-1,46	55967	-3,5	-1,46	55967	-3,5	-1,46	55967	-3,5	-1,46	55967	-3,5	-1,46
2013	1061	0,56	0,30	15915	1,6	0,39																								
2013/1	55	0,1	-0,57	1269	-2,7	0,99																								
2	52	-5,5	-0,81	1358	-2,7	1,29																								
3	63	-5,1	0,30	1477	-2,7	1,51																								
I	171	-3,6	-	4104	-2,7	-																								
4	77	-6,9	2,12	1362	-1,8	-0,17																								
5	91	-0,4	1,09	1345	-1,8	-0,33																								
6	114	4,0	1,33	1370	-1,8	-0,49																								
II	282	-0,6	-	4078	-1,8	-																								
7	144	1,7	-0,83	1348	3,9	0,65																								
8	147	8,6	0,49	1092	3,9	0,67																								
9	106	-5,4	-2,46	1351	3,9	0,69																								
III	397	2,0	-	3791	3,9	-																								
10	84	2,5	-1,72	1399	1,8	0,16																								
11	65	-8,5	1,23	1379	1,8	-0,02																								
12	63	18,0	4,07	1164	1,8	-0,23																								
IV	211	2,7	-	3942	1,8	-																								
2014/1	60	7,8	2,16																											
2	56	7,7	0,81																											
3	66	4,9	0,46																											
I	182	6,7	-																											
4	85	10,8	1,13																											

Leto	Zaposlenost										Skupaj			
	Zaposlene osebe					Samozaposlene osebe					Iskalci zaposlitve		aktivno prebivalstvo	letni porast
	letni porast	pri samoz. osebah	letni porast	podjetniki in poklici	letni porast	letni porast	število	letni porast	število	letni porast	število	letni porast	aktivno prebivalstvo	letni porast
2007	696116	3,1	69933	5,1	53303	3,5	71336	-16,9	925334	1,6	925334	1,6	925334	1,6
2008	717564	3,1	72300	3,4	55442	4,0	63216	-11,4	942473	1,9	942473	1,9	942473	1,9
2009	699435	-2,5	67937	-6,0	58507	5,5	86353	37,1	944524	0,2	944524	0,2	944524	0,2
2010	685733	-2,0	61461	-9,5	59824	2,2	100504	16,4	935543	-1,0	935543	-1,0	935543	-1,0
2011	671812	-2,0	57238	-7,0	61258	2,0	110692	10,0	934658	0,0	934658	0,0	934658	0,0
2012	662562	-1,4	54491	-4,8	60823	-0,7	110183	-0,5	920184	-1,5	920184	-1,5	920184	-1,5
2013	647584	-2,2	51139	-6,1	61395	0,9	119827	8,8	913423	-0,7	913423	-0,7	913423	-0,7
2012/7	662760	-1,2	54971	-5,0	60406	-1,6	106896	-0,6	917442	-1,5	917442	-1,5	917442	-1,5
8	660877	-1,4	54695	-4,9	60244	-1,6	106071	-0,9	914491	-1,7	914491	-1,7	914491	-1,7
9	660484	-1,7	54702	-4,8	60395	-1,1	105441	-1,5	913758	-1,9	913758	-1,9	913758	-1,9
10	659188	-2,0	54516	-5,0	60730	-0,7	110886	0,0	918027	-1,8	918027	-1,8	918027	-1,8
11	657728	-2,1	53881	-5,5	60755	-0,8	111471	0,4	916473	-1,9	916473	-1,9	916473	-1,9
12	648263	-2,9	51635	-6,9	60272	-1,4	118061	4,7	911009	-2,0	911009	-2,0	911009	-2,0
2013/1	645270	-3,0	50260	-7,7	60302	-1,9	124258	7,2	912969	-1,6	912969	-1,6	912969	-1,6
2	645833	-3,0	50001	-7,7	60381	-1,7	124066	7,8	912929	-1,5	912929	-1,5	912929	-1,5
3	646399	-3,2	50455	-7,9	60552	-1,3	122630	10,6	912702	-1,4	912702	-1,4	912702	-1,4
4	647029	-3,1	51137	-7,5	60799	-0,6	121332	11,2	914337	-1,3	914337	-1,3	914337	-1,3
5	648744	-2,8	51547	-7,0	60885	-0,1	118576	11,0	913978	-1,1	913978	-1,1	913978	-1,1
6	649724	-2,5	51756	-6,5	60713	0,0	116603	10,4	913064	-0,9	913064	-0,9	913064	-0,9
7	648013	-2,2	51779	-5,8	61259	1,4	117143	9,6	911502	-0,6	911502	-0,6	911502	-0,6
8	647018	-2,1	51586	-5,7	61329	1,8	116600	9,9	909844	-0,5	909844	-0,5	909844	-0,5
9	648646	-1,8	51864	-5,2	61701	2,2	114669	8,8	910192	-0,4	910192	-0,4	910192	-0,4
10	649675	-1,4	52030	-4,6	62525	3,0	118721	7,1	916685	-0,1	916685	-0,1	916685	-0,1
11	649860	-1,2	51689	-4,1	63026	3,7	119313	7,0	917545	0,1	917545	0,1	917545	0,1
12	644805	-0,5	49565	-4,0	63269	5,0	124015	5,0	915338	0,5	915338	0,5	915338	0,5
2014/1	643055	-0,3	48456	-3,6	63191	4,8	129843	4,5	911404	-0,2	911404	-0,2	911404	-0,2
2	644829	-0,2	48161	-3,7	63376	5,0	129764	4,6	913040	0,0	913040	0,0	913040	0,0
3	647810	0,2	49096	-2,7	63680	5,2	126730	3,3	914384	0,2	914384	0,2	914384	0,2
4	651008	0,6	49814	-2,6	63916	5,1	123636	1,9	920237	0,6	920237	0,6	920237	0,6
5							119670	0,9						

Cene življenjskih potrebščin

Leto	Življenjske potrebščine				Osnovna inflacija				Blago				Storitve		Goriva	
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast
2007	106,39	3,6	0,43	105,07	3,5	0,37	105,29	3,2	108,45	5,7	112,10	3,4	112,10	3,4	112,10	3,4
2008	112,33	5,7	0,28	110,19	5,1	0,37	111,28	5,2	114,26	5,3	122,64	9,5	122,64	9,5	122,64	9,5
2009	113,12	0,72	0,06	112,40	1,90	0,05	110,85	-0,37	117,96	3,24	117,13	-4,02	117,13	-4,02	117,13	-4,02
2010	115,20	1,80	0,17	112,58	0,15	0,02	113,73	2,60	119,34	1,18	133,46	14,01	133,46	14,01	133,46	14,01
2011	117,29	1,81	0,19	113,47	0,79	0,12	117,29	3,12	119,37	0,03	145,09	8,84	145,09	8,84	145,09	8,84
2012	120,34	2,60	0,22	115,36	1,67	0,17	121,36	3,46	121,21	1,55	158,19	8,96	158,19	8,96	158,19	8,96
2013	122,45	1,77	0,09	117,14	1,55	0,08	123,48	1,76	123,93	2,24	161,06	1,86	161,06	1,86	161,06	1,86
2013/1	120,37	2,4	0,10	115,24	1,8	0,13	120,48	2,6	119,96	2,0	158,08	3,5	158,08	3,5	158,08	3,5
2	121,35	2,7	0,23	115,62	2,1	0,29	121,82	3,0	120,18	1,9	164,73	5,5	164,73	5,5	164,73	5,5
3	121,73	2,0	0,11	116,19	1,5	-0,02	122,46	1,9	120,01	2,1	164,20	3,8	164,20	3,8	164,20	3,8
I	121,15	2,3	-	115,68	1,8	-	121,59	2,5	120,05	-	162,34	-	162,34	-	162,34	-
4	122,53	1,5	0,04	116,97	1,2	-0,05	123,35	1,1	120,60	2,4	162,68	1,6	162,68	1,6	162,68	1,6
5	122,93	1,2	-0,05	117,36	1,1	-0,06	123,76	0,6	120,97	2,5	159,84	1,3	159,84	1,3	159,84	1,3
6	122,98	1,9	0,06	117,48	1,4	-0,10	123,38	1,5	121,97	2,8	160,13	2,7	160,13	2,7	160,13	2,7
II	122,81	1,5	-	117,27	1,3	-	123,50	1,1	121,18	-	160,88	-	160,88	-	160,88	-
7	122,61	2,6	0,19	116,95	1,9	0,14	121,59	2,2	124,59	3,5	162,45	4,1	162,45	4,1	162,45	4,1
8	122,98	2,2	0,19	117,45	2,2	0,10	121,72	1,6	125,48	3,5	163,30	1,2	163,30	1,2	163,30	1,2
9	123,29	1,4	0,13	117,98	1,7	0,24	123,21	1,1	123,27	2,1	163,53	-0,9	163,53	-0,9	163,53	-0,9
III	122,96	2,1	-	117,46	1,9	-	122,17	1,6	124,45	-	163,09	-	163,09	-	163,09	-
10	123,35	1,3	0,06	118,48	1,5	0,07	123,71	0,7	122,39	2,6	161,14	-0,3	161,14	-0,3	161,14	-0,3
11	123,20	1,3	0,01	118,51	1,2	0,25	123,82	1,1	121,70	1,7	160,27	1,8	160,27	1,8	160,27	1,8
12	122,13	0,7	-0,04	117,50	0,8	-0,02	122,89	0,7	120,31	0,6	161,44	2,7	161,44	2,7	161,44	2,7
IV	122,89	1,1	-	118,16	1,2	-	123,47	0,8	-	-	160,95	-	160,95	-	160,95	-
2014/1	121,36	0,8	-0,12	116,50	1,1	0,24	120,97	0,4	122,09	1,8	159,89	1,1	159,89	1,1	159,89	1,1
2	121,48	0,1	-0,12	116,73	1,0	0,22	121,11	-0,6	122,17	1,7	159,12	-3,4	159,12	-3,4	159,12	-3,4
3	122,44	0,6	-0,14	117,84	1,4	0,18	122,39	-0,1	122,42	2,0	159,34	-3,0	159,34	-3,0	159,34	-3,0
I	121,76	0,5	-	117,02	1,2	-	121,49	-0,1	-	-	159,45	-	159,45	-	159,45	-
4	123,05	0,4	-0,19	118,23	1,1	-0,11	123,02	-0,3	122,98	2,0	159,85	-1,7	159,85	-1,7	159,85	-1,7
5	123,78	0,7	-0,01	118,92	1,3	0,06	123,86	0,1	123,49	2,1	160,75	0,6	160,75	0,6	160,75	0,6

Leto	Hammonizirani indeksi cen v Sloveniji (podatki Eurostata)											
	Skupni indeksi		Blago		Storitve		Osnovna inflacija		Energijska			
	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast		
2007	106,39	3,76	105,31	3,19	108,56	4,87	105,07	3,47	112,10	3,36		
2008	112,28	5,53	111,28	5,66	114,26	5,25	110,32	4,99	122,64	9,40		
2009	113,25	0,86	110,85	-0,40	117,96	3,23	112,40	1,88	117,13	-4,38		
2010	115,62	2,09	113,73	2,60	119,33	1,16	112,58	0,16	133,46	13,94		
2011	118,03	2,09	117,29	3,13	119,37	0,00	113,47	0,79	145,19	8,88		
2012	121,35	2,81	121,36	3,47	121,21	1,54	115,36	1,66	158,19	8,95		
2013	123,68	1,92	123,47	1,74	123,93	2,24	117,14	1,54	161,05	1,81		
2012/7	120,38	2,62	119,56	3,60	121,84	0,74	114,72	1,52	154,89	7,81		
/8	121,31	3,14	120,59	4,25	122,59	1,01	114,97	1,60	161,34	10,63		
/9	122,71	3,70	122,78	4,78	122,44	1,64	115,96	1,63	165,64	14,03		
/10	123,04	3,18	123,76	3,91	121,51	1,76	116,70	1,73	162,75	10,37		
/11	122,81	2,82	123,25	3,19	121,83	2,11	117,05	1,71	158,42	7,09		
/12	122,52	3,10	122,80	3,52	121,84	2,26	116,59	1,89	158,04	6,59		
2013/1	121,84	2,83	121,58	3,36	122,20	1,81	115,24	1,79	158,94	4,68		
/2	122,69	2,95	122,79	3,58	122,35	1,72	115,62	2,11	164,42	5,86		
/3	123,05	2,22	123,33	2,39	122,38	1,88	116,19	1,53	163,76	3,78		
/4	123,76	1,59	124,13	1,38	122,91	2,02	116,97	1,19	161,90	1,02		
/5	124,08	1,57	124,36	1,18	123,41	2,36	117,36	1,12	158,63	0,87		
/6	124,13	2,25	124,15	2,13	123,95	2,45	117,48	1,44	159,24	2,88		
/7	123,74	2,79	122,53	2,48	125,88	3,32	116,95	1,94	161,50	4,26		
/8	124,02	2,23	122,63	1,70	126,53	3,21	117,45	2,16	162,54	0,70		
/9	124,51	1,41	124,10	1,07	125,15	2,21	117,98	1,74	162,85	-1,69		
/10	124,45	1,14	124,20	0,36	124,77	2,58	118,48	1,52	159,85	-1,80		
/11	124,29	1,21	124,27	0,82	124,18	1,93	118,51	1,23	158,84	0,26		
/12	123,62	0,89	123,63	0,55	123,47	1,34	117,50	0,47	160,23	1,38		
2014/1	122,93	0,89	122,04	0,38	124,42	1,74	116,50	1,05	159,14	0,12		
/2	122,89	0,16	121,89	-0,74	124,58	1,82	116,73	0,96	158,27	-3,75		
/3	123,81	0,62	123,12	-0,18	124,93	2,08	117,84	1,42	158,62	-3,10		
/4	124,37	0,49	123,70	-0,35	125,45	2,07	118,23	1,08	159,27	-1,62		
/5	125,28	0,97	124,67	0,25	126,23	2,29	118,45	1,34	160,44	1,14		

Leto	Harmonizirani indeksi cen v evro območju											
	Skupni indeksi			Blago			Storitve			Energija		
	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast
2007	104,4	2,1	104,2	1,9	104,5	2,5	103,6	2,0	110,5	2,6		
2008	107,8	3,4	108,2	4,0	107,2	2,5	106,1	2,5	122,9	11,6		
2009	108,1	3,0	107,3	-0,9	109,4	2,0	107,6	1,4	112,2	-8,7		
2010	109,8	1,5	109,1	1,6	110,8	1,3	108,6	0,9	120,3	7,2		
2011	112,8	2,7	112,8	3,4	112,8	1,8	110,5	1,7	134,4	11,9		
2012	115,6	2,5	116,2	3,0	114,8	1,8	112,5	1,8	144,9	7,9		
2013	117,2	1,4	117,8	1,4	116,5	1,5	114,0	1,3	145,9	0,7		
2012//7	115,21	2,41	114,67	2,83	115,97	1,81	112,12	1,90	143,59	6,10		
8	115,65	2,61	115,22	3,18	116,26	1,82	112,31	1,74	147,05	8,87		
9	116,49	2,61	117,43	3,24	115,18	1,70	113,09	1,69	148,66	9,09		
10	116,77	2,49	117,94	3,03	115,13	1,73	113,41	1,68	148,00	7,97		
11	116,54	2,20	117,83	2,59	114,73	1,64	113,34	1,64	145,86	5,72		
12	116,95	2,22	117,68	2,52	115,93	1,79	113,85	1,71	145,07	5,23		
2013//1	115,73	1,98	116,02	2,22	115,27	1,64	112,23	1,57	146,91	3,90		
/2	116,16	1,85	116,43	2,05	115,70	1,54	112,52	1,51	148,61	3,92		
/3	117,53	1,73	118,47	1,67	116,19	1,84	114,13	1,67	147,69	1,67		
/4	117,43	1,18	118,57	1,25	115,72	1,10	114,11	1,23	146,98	0,09		
/5	117,49	1,37	118,52	1,35	116,08	1,42	114,32	1,36	144,22	-0,04		
/6	117,61	1,55	118,48	1,67	116,43	1,41	114,38	1,35	144,39	1,41		
/7	116,99	1,55	116,65	1,73	117,55	1,36	113,65	1,34	145,64	1,43		
/8	117,14	1,28	116,57	1,18	117,88	1,45	113,86	1,35	146,33	-0,06		
/9	117,71	0,58	118,43	0,77	116,79	1,39	114,54	1,25	147,26	-1,11		
/10	117,56	0,68	118,45	0,38	116,43	1,13	114,61	1,06	145,42	-1,90		
/11	117,47	0,85	118,29	0,44	116,38	1,44	114,61	1,15	144,05	-1,11		
/12	117,88	0,85	118,48	0,76	117,07	0,98	114,88	0,90	144,86	-0,02		
2014//1	115,57	-0,00	116,51	0,07	116,60	1,15	113,32	0,97	144,84	-1,40		
/2	116,92	0,70	116,70	0,23	117,19	1,28	113,77	1,11	144,92	-2,49		
/3	118,02	0,42	118,45	-0,01	117,42	1,15	115,10	0,85	144,42	-2,21		
/4	118,20	0,66	118,65	0,05	117,58	1,60	115,33	1,06	144,30	-1,82		
/5	118,07	9,49	118,57	0,04	117,38	1,12	115,00	0,80	144,29	1,14		

Leto	Industrijske cene						Živiljske potreščine					
	Skupaj			Oprema			Repromaterial			Živiljske potreščine		
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
2007	108,00	5,5	0,53	101	0,9	0,01	111,55	7,6	0,65	104,78	3,2	0,39
2008	114,03	5,6	0,38	104,72	3,6	0,50	117,98	5,8	0,32	110,67	5,6	0,39
2009	113,58	-0,4	-0,16	102,96	-1,6	-0,43	116,68	-1,1	-0,17	110,25	-0,4	-0,15
2010	115,90	2,0	0,17	102,58	-0,4	-0,03	120,07	2,9	0,25	111,36	1,0	0,08
2011	120,28	3,78	0,24	103,19	0,59	0,05	126,30	5,20	0,29	114,12	2,5	0,19
2012	121,50	1,01	0,10	104,14	0,93	0,04	127,30	0,79	0,08	115,71	1,40	0,16
2013	121,86	0,30	-0,04	103,96	-0,17	0,01	127,33	0,03	-0,09	116,80	0,94	0,01
2013/1	121,77	1,1	0,10	104,17	0,8	-0,03	127,57	1,2	0,09	116,01	0,7	-0,08
2	121,75	1,1	-0,07	103,68	0,0	-0,01	127,29	1,1	-0,21	116,55	1,5	0,09
3	122,14	1,1	-0,12	103,90	-0,7	-0,01	128,16	1,2	-0,09	116,42	1,6	-0,17
I	121,88	1,1	-	103,92	0,0	-	127,67	1,2	-	116,33	1,3	-
4	122,12	0,6	-0,18	104,14	-0,3	0,03	127,85	0,3	-0,19	116,73	1,6	0,02
5	122,00	0,1	-0,11	104,13	-0,5	-0,09	127,39	-0,4	-0,30	117,09	1,4	0,02
6	121,94	0,1	-0,19	104,08	-0,2	-0,05	127,45	-0,3	-0,29	116,87	0,9	-0,10
II	122,02	0,3	-	104,12	-0,3	-	127,56	-0,1	-	116,89	1,3	-
7	121,78	0,1	-0,07	104,16	-0,1	0,02	127,18	-0,3	-0,20	116,71	0,9	0,08
8	121,99	0,2	-0,01	104,06	0,0	0,03	127,29	-0,4	-0,11	117,21	1,2	0,06
9	121,97	0,1	0,00	104,01	-0,4	0,06	127,34	-0,2	-0,04	117,12	0,9	-0,01
III	121,91	0,1	-	104,08	-0,2	-	127,27	-0,3	-	117,01	1,0	-
10	121,82	-0,2	0,04	103,88	-0,1	-0,04	127,05	-0,6	-0,01	117,07	0,3	0,08
11	121,65	-0,3	0,18	103,71	-0,3	0,08	126,87	-0,6	0,15	117,00	0,1	0,11
12	121,37	-0,3	-0,05	103,63	-0,2	0,05	126,49	-0,6	0,07	116,79	0,1	0,04
IV	121,61	-0,3	-	103,74	-0,2	-	126,80	-0,6	-	116,95	0,2	-
2014/1	121,36	-0,3	0,00	103,65	-0,5	0,10	126,47	-0,9	-0,02	116,81	0,7	0,01
2	120,42	-1,1	-0,27	103,34	-0,3	-0,21	124,63	-2,1	-0,25	116,63	0,1	0,01
3	120,37	-1,5	-0,36	103,21	-0,7	-0,32	124,51	-2,8	-0,35	116,63	0,2	-0,01
I	120,72	-1,0	-	103,40	-0,5	-	125,20	-1,9	-	116,69	0,3	-
4	120,26	-1,5	-0,38	103,18	-0,9	-0,21	124,52	-2,6	-0,37	116,38	-0,3	-0,20

Leto	Povprečne plače															
	Skupaj bruto				Skupaj neto				Število plačanih ur				BITO plača za plačano uro			
	€	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast	število	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast	
2007	1284,20	5,9	0,53	834,17	7,9	0,64	170	0	-0,02	755	5,7	0,54	755	5,7	0,54	
2008	1391,14	8,3	0,67	899,65	7,8	0,63	170	0,0	0,0	819	8,5	0,56	819	8,5	0,56	
2009	1439,26	3,5	0,11	930,16	3,4	0,12	168	-1,2	-1,2	858	4,9	0,59	858	4,9	0,59	
2010	1494,89	3,9	0,31	966,69	3,9	0,33	168	0,3	0,0	887	3,5	0,16	887	3,5	0,16	
2011	1524,56	2,0	0,09	987,34	2,2	0,10	167	-0,7	-0,7	908	2,3	0,02	908	2,3	0,02	
2012	1526,26	0,1	-0,09	991,47	0,4	-0,05	168	0,6	0,6	908	0,1	0,04	908	0,1	0,04	
2013	1523,14	-0,2	0,06	996,98	0,6	0,11	168	0,0	0,0	908	0,0	-0,04	908	0,0	-0,04	
2013/1	1523,80	-0,3	0,24	998,18	0,5	0,33	175	3,6	-	872	-3,4	-0,03	872	-3,4	-0,03	
2	1497,55	-1,7	0,10	982,68	-0,6	0,19	157	-3,7	-	952	2,1	1,92	952	2,1	1,92	
3	1520,08	-1,0	-0,06	993,70	-0,2	0,02	163	-3,6	-	931	2,8	-0,16	931	2,8	-0,16	
I	1513,81	-1,0	-	991,52	-0,1	-	165	-1,2	-	918	0,5	-	918	0,5	-	
4	1516,82	-0,2	0,17	993,16	0,6	0,20	169	3,0	-	898	-3,3	-0,16	898	-3,3	-0,16	
5	1523,65	-0,8	0,23	997,13	0,1	0,25	175	-0,6	-	870	-0,5	-0,33	870	-0,5	-0,33	
6	1495,45	-0,4	-0,19	982,72	0,4	-0,07	158	-3,7	-	945	3,4	-0,28	945	3,4	-0,28	
II	1511,97	-0,4	-	991,00	0,3	-	167	-0,4	-	904	-0,1	-	904	-0,1	-	
7	1510,02	0,8	0,23	990,88	1,4	0,25	175	2,9	-	861	-2,5	-0,27	861	-2,5	-0,27	
8	1506,88	-0,4	-0,03	989,52	0,4	0,03	170	-3,4	-	886	2,9	-0,36	886	2,9	-0,36	
9	1495,28	-0,2	-0,05	983,30	1,1	0,02	164	3,8	-	914	-2,9	-0,20	914	-2,9	-0,20	
III	1504,06	0,1	-	987,90	1,0	-	170	1,1	-	887	-0,8	-	887	-0,8	-	
10	1526,11	0,7	0,32	999,99	1,3	0,31	175	0,0	-	870	0,6	-0,23	870	0,6	-0,23	
11	1617,19	0,3	-0,30	1044,89	1,0	-0,27	164	-3,0	-	987	3,7	-0,23	987	3,7	-0,23	
12	1544,85	0,7	0,04	1007,65	0,7	0,00	169	3,0	-	913	-2,8	-0,20	913	-2,8	-0,20	
IV	1562,72	0,6	-	1017,51	1,0	-	169	0,0	-	923	0,5	-	923	0,5	-	
2014/1	1534,54	0,7	0,26	1005,75	0,8	0,18	175	0,0	-	878	0,7	-0,19	878	0,7	-0,19	
2	1520,88	1,6	0,21	994,34	1,2	0,08	157	0,0	-	967	1,6	1,91	967	1,6	1,91	
3	1526,36	0,4	-0,04	996,97	0,3	-0,11	163	0,0	-	936	0,5	0,02	936	0,5	0,02	
I	1527,26	0,9	-	999,02	0,8	-	165	0,0	-	927	0,9	-	927	0,9	-	

Leto	Prihodki javnega sektorja													
	Skupaj				Neposredni davki in ostali prihodki				DDV in trošarine				Carine	
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast
2007	13421,12	8,3	0,99	8992,07	6,3	0,88	4312,16	11,1	1,09	116,89	128,9	7,95		
2008	14682,00	9,4	0,54	9958,52	10,7	0,73	4604,16	6,8	-1,39	120,09	2,77	-0,91		
2009	13734,30	-6,1	-0,45	9194,90	-6,9	-0,64	4448,90	-2,8	0,01	90,50	-24,0	-4,44		
2010	13652,60	-0,4	0,2	8986,77	-2,2	0,0	4575,15	4,3	0,5	90,68	5,5	2,5		
2011	14318,09	4,8	-0,85	9490,15	5,3	-0,1	4721,80	5,2	-0,3	106,14	17,9	0,0		
2012	13924,47	0,6	-0,10	9200,75	4,9	0,26	4641,18	-1,0	-0,12	82,55	-19,0	-1,75		
2013	13497,42	-3,1	0,17	8708,92	-5,4	-0,19	4711,04	1,5	1,18	77,47	-6,2	-0,95		
2013/1	1144,35	-3,5	-0,76	726,28	-3,6	-1,26	412,81	-3,0	0,50	5,26	-21,7	-3,98		
2	1015,82	-0,7	-0,72	714,07	-5,0	-0,88	295,46	11,8	-0,59	6,28	-14,4	-1,12		
3	970,19	-17,9	-2,55	706,90	-6,4	-1,30	255,41	-38,9	-5,52	7,88	-4,6	6,24		
I	3130,36	-7,4	-	2147,25	-5,0	-	963,68	-10,0	-	19,43	-13,6	-		
4	1120,31	-9,5	-0,39	621,36	-20,9	-3,88	490,63	10,7	6,04	8,32	-5,0	2,32		
5	1084,61	-3,0	-0,98	728,52	-4,0	-1,23	348,52	-1,1	-0,60	7,58	15,4	3,04		
6	1132,99	-2,4	-0,47	823,40	-1,7	0,26	302,62	-4,4	-2,48	6,96	6,4	-0,08		
II	3337,91	-5,0	-	2173,28	-8,9	-	1141,78	1,7	-	22,86	5,6	-		
7	1125,83	0,4	1,88	619,94	-2,5	-0,42	499,29	4,2	5,49	6,60	11,7	-0,06		
8	1119,11	-4,4	0,25	728,72	-5,4	0,04	384,12	-2,5	0,76	6,27	12,0	1,82		
9	1141,11	9,5	1,93	739,70	2,2	0,55	396,12	27,0	5,37	5,29	-16,6	-4,92		
III	3386,05	1,9	-	2088,35	-1,9	-	1279,53	9,6	-	18,17	2,4	-		
10	1219,07	-5,1	6,43	727,63	-7,6	8,83	485,63	-0,9	3,91	5,82	-23,1	-2,95		
11	1142,22	-6,2	-0,57	754,64	-4,2	1,13	381,46	-9,6	-3,22	6,11	-18,8	-3,90		
12	1231,81	8,5	-1,92	817,77	-4,0	-4,23	458,96	41,6	4,55	5,08	-6,2	-7,90		
IV	3643,10	-0,9	-	2300,04	-5,3	-	1326,05	10,3	-	17,01	-16,0	-		
2014/1	1197,40	4,6	0,73	746,52	2,8	0,79	445,99	8,0	0,77	4,99	-5,1	-4,53		
2	1055,29	3,9	0,90	744,89	4,3	0,88	303,16	2,6	1,17	7,24	15,3	3,70		
3	1031,96	6,4	-2,06	692,90	-2,0	-0,96	332,18	30,1	-4,25	6,87	-12,9	2,49		
I	3284,65	5,0	-	2184,31	1,7	-	1081,24	13,6	-	19,11	-0,9	-		
4	1246,54	11,3	0,86	824,90	32,8	2,36	415,01	-15,4	-1,91	6,64	-20,2	0,45		
5	1290,90	19,0	2,95	879,34	20,7	3,97	405,84	16,4	0,60	5,72	-24,4	0,07		

Prispevki za socialno varnost

	Skupno			Zdravstveno zavarovanje			Pokojninsko zavarovanje			Zaposlovanje		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2007	4972,19	8,4	0,79	1968,62	8,0	0,76	2979,11	8,6	0,81	24,45	9,0	0,95
2008	5496,23	10,5	0,78	2169,86	10,2	0,82	3300,93	10,8	0,77	2711	10,9	1,18
2009	5597,70	2,01	-0,26	2221,80	2,58	-0,24	3347,60	1,58	-0,27	28,30	4,8	1,42
2010	5690,63	1,7	0,3	2263,68	1,9	0,3	3399,24	1,5	0,3	27,70	-2,0	-1,6
2011	5781,44	1,1	-0,1	2302,45	1,3	0,0	3451,02	0,9	-0,2	27,97	1,8	0,6
2012	5720,63	8,4	-0,13	2268,25	5,7	-0,25	3425,95	-0,1	-	26,34	-0,1	-
2013	5604,85	-2,1	0,36	2237,89	-1,3	4,54	3340,17	-2,5	6,17	26,79	1,7	-
2013/1	465,57	-6,1	-0,94	185,77	-4,0	-0,70	277,63	-9,1	-1,09	2,18	-164,9	-
2	458,82	-4,4	-0,54	185,10	-4,1	-0,24	271,82	-4,9	-0,70	1,90	58,5	-
3	461,09	-7,8	-0,69	183,52	-7,2	-0,43	275,26	-8,2	-0,70	2,32	-9,6	-
I	1385,49	-6,1	-	554,39	-5,1	-	824,70	-7,4	-	6,40	-38,7	-
4	474,62	-0,9	0,19	188,26	-1,1	0,16	284,18	-0,8	0,30	2,18	-0,7	-
5	466,01	-4,5	0,09	186,05	-4,7	0,31	277,74	-4,4	0,18	2,22	4,9	-
6	465,96	-4,1	0,23	186,24	-3,1	0,37	277,49	-5,0	0,31	2,23	40,6	-
II	1406,59	-3,2	-	560,55	-3,0	-	839,42	-3,4	-	6,63	14,9	-
7	461,85	-2,1	0,35	182,97	-0,8	0,34	276,60	-3,6	0,57	2,28	383,4	-
8	458,55	-5,2	0,41	185,12	-6,5	0,57	271,13	-7,6	0,33	2,30	-129,9	-
9	457,97	4,3	0,27	183,73	17,6	0,62	272,05	-3,4	0,21	2,19	125,9	-
III	1378,36	-1,0	-	551,82	3,4	-	819,78	-4,9	-	6,77	126,5	-
10	459,31	-8,3	8,84	183,88	-15,6	6,67	273,29	-2,7	10,70	2,14	-4,1	-
11	467,02	23,0	1,62	186,42	25,2	1,97	278,21	31,3	1,61	2,40	-87,3	-
12	508,08	-1,6	-5,42	200,85	0,1	-5,10	304,77	-1,9	-5,55	2,46	-52,9	-
IV	1434,41	4,4	-	571,14	3,3	-	856,27	8,9	-	7,00	-48,1	-
2014/1	470,42	1,0	-0,88	188,36	1,4	-0,58	279,74	0,8	-1,22	2,32	6,5	-
2	481,80	5,0	0,14	192,76	4,1	0,08	286,57	5,4	0,10	2,47	29,7	-
3	436,27	-5,4	-2,61	157,69	-14,1	-4,35	276,11	0,3	-1,56	2,46	6,1	-
I	1388,48	0,2	-	538,81	-2,8	-	842,43	2,2	-	7,25	14,1	-
4	505,86	6,6	1,18	222,57	18,2	3,59	280,84	-1,2	-0,50	2,45	12,2	-
5	472,62	1,4	-0,01	191,53	2,9	0,49	278,55	0,3	-0,39	2,54	14,6	-

Leto	Kreditni podjetjem		Kreditni prebivalstvu		Krediti in depoziti		Depoziti podjetij		Depoziti prebivalstva	
	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast
2006	11784	22,8	4871	25,8	3299	6,9	10940	6,0		
2007	15292	29,8	6117	25,6	3647	10,5	12003	9,7		
2008	19438	28,0	7443	22,4	3735	2,4	13237	10,3		
2009	20790	0,93	8413	7,49	3868	1,79	14362	4,55		
2010	20827	0,07	9282	10,33	4038	4,40	14897	3,73		
2011	20091	-3,53	9454	1,85	4016	-0,54	15151	1,71		
2012	18682	-7,02	9267	-1,98	3823	-4,83	15114	-0,24		
2013	14191	-23,88	8918	-3,77	4247	11,06	14613	-3,32		
2012/7	19711	-5,43	9341	-1,75	3954	0,15	15283	0,53		
8	19670	-5,17	9346	-1,52	4022	1,57	15141	-0,18		
9	19551	-5,09	9338	-1,37	3958	-1,84	15041	-0,69		
10	19450	-5,76	9341	-1,48	4026	2,31	14944	-1,01		
11	19190	-7,06	9318	-1,57	4032	1,46	14965	-0,71		
12	18643	-7,21	9267	-1,98	3824	-4,80	15115	-0,24		
2013/1	18584	-7,96	9191	-2,44	3795	-3,80	15225	-0,10		
2	18439	-8,46	9160	-2,46	3763	-3,51	15289	-0,27		
3	18341	-8,57	9159	-2,69	4202	6,41	15148	-0,88		
4	18193	-9,22	9141	-2,55	4144	5,39	14864	-2,92		
5	18091	-9,46	9107	-2,91	4214	6,66	14781	-3,30		
6	18021	-9,16	9099	-2,80	4230	7,33	14802	-3,08		
7	17837	-9,51	9050	-3,12	4269	7,97	14841	-2,89		
8	17828	-9,36	9059	-3,07	4257	5,84	14800	-2,25		
9	17724	-9,34	9051	-3,07	4262	7,68	14748	-1,95		
10	17322	-10,94	9031	-3,32	4341	7,82	14651	-1,96		
11	17146	-10,65	8996	-3,46	4259	5,63	14643	-2,15		
12	14135	-24,18	8917	-3,78	4247	11,06	14613	-3,32		
2014/1	13951	-24,93	8879	-3,39	4201	10,70	14761	-3,05		
2	13840	-24,94	8849	-3,40	4159	10,52	14926	-2,37		
3	13773	-24,91	8853	-3,34	4407	4,88	14886	-1,73		
4	13735	-24,50	8849	-3,19	4356	5,12	14863	-0,01		

